

Risk och kapitalhantering

- information enligt Pelare 3

2014

Detta är Handelsbanken

Handelsbanken är en fullsortimentsbank för både privat- och företagskunder. Banken har ett landsomfattande kontorsnät i Sverige, Storbritannien, Danmark, Finland, Norge och Nederländerna. Handelsbanken ser dessa länder som sina hemmamarknader. Handelsbanken grundades 1871 och har verksamhet i 24 länder.

Denna publikation syftar till att ge information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med förordningen (EU) nr 575/2013 om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag samt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:12) om tillsynskrav och kapitalbuffertar.

Innehåll

INLEDNING	3	MARKNADSRISK	54
Publiceringskrav	3	Ränterisk	55
Omfattning	3	Aktiekursrisk	57
Utveckling under 2014	4	Valutakursrisk	57
Nya kapitalkrav	4	Råvaruprisrisk	57
Tillsynskrav inom ramen för Pelare 2	4	FINANSIERING OCH LIKVIDITETSRISK	58
Regler på likviditetsområdet	5	RISKER I FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN	66
RISKHANTERING	6	COMPLIANCERISK	67
Risktolerans	6	OPERATIV RISK	68
Riskorganisationen	8	RISKER I ERSÄTTNINGSSYSTEMET	70
Rapportering och uppföljning av risk- och kapitalsituationen	10	EKONOMISKT KAPITAL	71
Styrelsens riskförklaring och riskdeklaration	10	KAPITALPLANERING	72
KREDITRISK	11	KAPITALBAS OCH KAPITALKRAV	73
Beräkning av kapitalkrav för kreditrisker	12	Kapitalbasen	73
Säkerheter	18	Kapitalkravet	83
RISKER I DEN SVENSKA BOLÅNEMARKNADEN	22	Kapitaltäckning för det finansiella konglomeratet	83
Kreditportföljen	26	Bruttosoliditet	84
Nedskrivningar och förfallna fordringar	31	KONSOLIDERAD SITUATION	85
Kapitalkrav för kreditrisker	37	DEFINITIONER OCH FÖRKLARINGAR	87
Motpartsrisk	49		
KRISHANTERING – RESOLUTION, SKULDNEDSKRIVNING OCH FÖRLUSTABSORBERANDE KAPACITET	50		

LÄS MER PÅ VÅR WEBBPLATS

Mer om risk och kapitalhantering i Handelsbanken finns att läsa på handelsbanken.se/ir. Där finns bland annat information från och med 2007 gällande Pelare 3.

SVENSKA
HANDELSBANKEN

Inledning

Syftet med denna rapport är att ge information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i enlighet med Pelare 3 i kapitaltäckningsregelverket. På följande sidor finns detaljerade beskrivningar av risker, riskhantering och kapitaltäckning som förekommer i Handelsbanken. För periodisk information hänvisas till bankens delårsrapporter.

Handelsbanken arbetar utifrån en väl beprövad affärsmodell som varit oförändrad i över 40 år. Affärsmodellen innebär en mycket låg risktolerans. Banken har som ett resultat uppvisat mycket stabila lönsamhetsnivåer under lång tid och det finansiella målet har uppnåtts i över 40 år i följd. Banken fokuserar på kreditrisker i kontorsrörelsen och av modellen följer att banken endast tar kreditrisker som är i linje med bankens restriktiva syn på risk. Alla övriga risker, som till exempel marknadsrisker och likviditetsrisker, eftersträvar banken att så långt möjligt begränsa. Kreditförlustnivån har under de senaste decennierna varit väsentligt lägre än genomsnittet hos övriga nordiska banker. Bankens uttalade målsättning är alltid att ingen enskild kredit ska innebära en förlust. Detta förhållnings-sätt är helt styrande för kontorens kreditgivning och arbete med sina kreditportföljer.

Genom uppbyggnad av likviditetsreserver och matchning av kassaflöden har banken sedan lång tid arbetat med att begränsa likviditetsriskerna. Även detta är ett naturligt resultat av bankens låga risktolerans och arbetet påbörjades innan de nya likviditetsregelverken utformades. Handelsbanken är den enda svenska bank som genom hela den senaste finanskrisen, liksom vid krisen i början av 1990-talet, klarat sin finansiering helt på egen hand, utan stöd från vare sig centralbank eller myndigheter.

Även marknadsriskerna i Handelsbanken har från låga nivåer minskats ytterligare under de senaste åren och är i dag mycket låga. Även detta arbete har pågått under en längre tid och påbörjades innan finanskrisen utbröt och långt innan regelverket började tillmäta marknadsrisker den betydelse som görs i dag.

PUBLICERINGS KRAV

Från och med 2014 regleras kraven på offentliggörande av information om risker, riskhantering och kapitaltäckning i förordning (EU) nr 575/2013 (nedan benämnt CRR) och direktiv 2013/36/EU (nedan benämnt CRD IV) vilka utgör EU:s implementation av det internationella Basel III-regelverket.

Sifferuppgifter, brytningar, specifikationer med

mera som presenteras avseende 2013 baseras på Basel II-regelverket genom FFFS 2007:5, medan uppgifter för 2014 baseras på CRR samt Finansinspektionens föreskrifter (FFFS 2014:12) i vilka publiceringskraven fastlagts.

Fullständig information har publicerats varje år i denna form sedan Basel II-regelverket trädde ikraft 2007.

OMFATTNING

Denna publikation innehåller en detaljerad beskrivning av i banken förekommande risker, riskhantering och kapitalkrav. Informationen presenteras per 31 december 2014 om inte annat anges.

Informationskraven i Pelare 3 omfattar bland annat en beskrivning av bankens kapitalkrav för kredit-, marknads- och operativ risk (Pelare 1), samt information kring bankens interna processer för att utvärdera bankens totala kapitalbehov (Pelare 2). Det senare inkluderar även risktyper utöver de som återfinns i Pelare 1.

Svenska Handelsbanken AB (publ)¹ är moderbolag i Handelsbankenkoncernen. I kapitaltäckningssammanhang är det utöver det enskilda institutet också konsoliderad situation och inte koncernen som träffas av kapitalkrav och i denna publikation lämnas därför information i första hand för konsoliderad situation. Därutöver omfattas Handelsbanken även av reglerna kring finansiella konglomerat. Konglomeratregelverket innebär för Handelsbanken en sammanläggning av kapitalkraven för konsoliderad situation och kapitalkravet för försäkringsrörelsen. Konglomeratet omfattas inte av reglerna i Pelare 3.

Precis som i koncernredovisningen konsolideras intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i den regleringsmässigt konsoliderade situationen. Vidare konsolideras helägda dotterbolag enligt förvärvsmetoden. Upplysningar om vilka dotterbolagen är finns i koncernens årsredovisning. De företag som ingår i konsoliderad situation och därför omfattas av kapitaltäckningskrav enligt kapitaltäckningsregelverket framgår av sammanställningen på sidan 85. Samtliga dotterbolag som omfattas

av regelverket ingår i konsoliderad situation. Handelsbanken har inga dotterbolag där den faktiska kapitalbasen underskrider föreskriven kapitalbas. Upplysningar om närstående återfinns i årsredovisningen, not K48.

Handelsbanken erhöll 2007 Finansinspektionens initiala tillstånd att rapportera delar av kreditportföljen enligt IRK, motsvarande internmetod enligt nu gällande regelverk. År 2010 erhöll banken även Finansinspektionens tillstånd att rapportera delar av företagsportföljen enligt avancerad IRK-metod, motsvarande internmetod med egna skattningar av LGD och KF enligt nu gällande regelverk. Under 2013 erhöll banken Finansinspektionens tillstånd att rapportera även Stora företag på bankens hemmamarknader (exklusive Nederländerna) enligt internmetod med egna skattningar av LGD och KF. En ytterligare ansökan skickades in under 2013 till Finansinspektionen avseende exponeringar mot Stora företag i Nederländerna och utanför bankens hemmamarknader samt vissa övriga företagsexponeringar.

Vid utgången av 2014 hade Handelsbanken beräknat kapitalkravet med internmetoden för cirka 83 (87) procent av de totala riskvägda tillgångarna enligt CRR. Av företagsexponeringar, rapporterade enligt internmetoden, har cirka 80 (84) procent rapporterats enligt internmetod med egna skattningar av LGD och KF.

Sedan 2008 har Handelsbanken haft målsättningen att "Tillgängliga finansiella resurser" (Available Financial Resources, AFR) ska uppgå till minst 120 procent av ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Styrelsen har också för Basel II angivit ett primärkapitalmål om 9–11 procent. 2014 konstaterade styrelsen att banken är väl kapitaliserad i relation till de hittills beslutade reglerna samtidigt som det fortfarande kvarstod delar av regelverket som ej ännu är fastställda men där innehållet eller inriktningen var känd. Med beaktande av detta gjorde styrelsens bedömningen att banken var väl rustad att möta kraven när de fastställdes. Mot denna samlade bakgrund avvaktade styrelsen med att fastställa de långsiktiga kapitalmålen men konstaterade samtidigt att bankens mål i denna

¹ Organisationsnummer: 502007-7862.

fas var att vid var tid uppfylla de kapitalkrav som myndigheterna beslutar om. Under december 2014 kom Finansinspektionen ut med ytterligare förtydliganden varvid styrelsen konstaterade att viss osäkerhet fortsatt finns men att tillräcklig klarhet nu finns för att fastställa nya måttal. Styrelsen beslutade därför att Bankens kärnprimärkapitalrelation under normala förhållanden ska uppgå till mellan 1 procentenhet och 3 procentenheter över det av Finansinspektionen till banken kommunicerade samlade kapitalbehovet. Därutöver ska primärkapitalrelationen och den totala kapitalrelationen uppgå till minst 1 procentenhet över det av Finansinspektionen till banken kommunicerade samlade kapitalbehovet för dessa kapitaldelar. Banken ska även i övrigt uppfylla de kapitalkrav som myndigheterna beslutar om.

Vid utgången av 2014 uppgick kärnprimärkapitalrelationen enligt CRR till 20,4 (18,9) procent.

UTVECKLING UNDER 2014

Världsekonomin har fortsatt präglats av divergerande ekonomiska utsikter med många skuldtyngda länder och svag utveckling i Europa samtidigt som utvecklingen i USA och Sverige varit mer positiv. Sammantaget har den globala återhämtningen varit måttlig. Räntemarknaden har präglats av en mycket expansiv penningpolitik i många valutaområden.

Handelsbankens kreditrisk, mätt som den genomsnittliga riskvikten för exponeringar godkända för internmetoden, fortsatte att minska under året. Den lägre riskvikten för företags-exponeringar förklaras av att nya affärer har gjorts med företagsmotparter i bättre riskklasser och med bättre säkerheter än genomsnittet i bankens befintliga kreditportfölj.

Handelsbankens exponering mot marknadsrisk är låg. Marknadsrisk i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Banken har under de senaste åren aktivt arbetat med att minska marknadsriskerna i balansräkningen. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av bankens resultat kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner. Handelsbanken har en stark likviditetssituation. Den samlade likviditetsreserven ger en

hög motståndskraft mot eventuella störningar på de finansiella marknaderna. Vid årsskiftet översteg bankens totala likviditetsreserv 800 miljarder kronor.

NYA KAPITALKRAV

Nya kapitaltäckningsregler infördes under 2014, förordning nr 575/2013 EU (CRR) trädde ikraft inom EU den 1 januari 2014 och är direkt tillämplig i Sverige. Vidare genomfördes direktiv 2013/36/EU (CRD IV) i svensk rätt den 2 augusti 2014 genom en ny lag om kapitalbuffertar (2014:966) samt lagen om särskild tillsyn över kreditinstitut och värdepappersbolag (2014:968).

Enligt de nya kraven ska banken ha ett kärnprimärkapital på minst 4,5 procent, primärkapital på minst 6 procent och en total kapitalbas som minst motsvarar 8 procent av det totala riskvägda exponeringsbeloppet för kreditrisker, marknadsrisker och operativa risker.

Utöver att hålla kapital enligt minimikravet ska banken dessutom hålla kärnprimärkapital för att uppfylla det kombinerade buffertkravet som i Sverige utgörs av summan av en kapitalkonserveringsbuffert på 2,5 procent, en kontracyklisk buffert på upp till 2,5 procent samt en systemriskbuffert om 3 procent. Kapitalkonserveringsbufferten bygger upp kapital i goda tider med syfte att minska risken för att banker bryter mot kapitalkraven i dåliga tider. Den kontracykliska bufferten, vilken beslutas av Finansinspektionen, kommer att variera över konjunkturen i syfte att motverka alltför hög kreditillväxt. Systemriskbufferten har som syfte att skapa en buffert hos de största bankerna i Sverige som ska skydda banksystemet som helhet i tider av finansiell instabilitet. För att undvika restriktioner på till exempel utdelningar krävs att det kombinerade beslutade buffertkravet är uppfyllt.

TILLSYNSKRAV INOM RAMEN FÖR PELARE 2

Utöver ovan beskrivna krav ska banken hålla kapital för krav enligt regelverkets så kallade Pelare 2. Dessa krav är institutspecifika och beslutas av tillsynsmyndigheten. Inom Pelare 2 utvärderas bland annat koncentrationsrisker, pensionsrisk, ränterisk i övrig verksamhet och

ytterligare systemriskbehov med mera.

Utöver de regleringsmässiga minimikapital- och buffertkraven ska banken dessutom göra en intern kapitalutvärdering där samtliga risker samt kapitalbehov utvärderas förutsättningslöst.

Den 8 september 2014 beslutade Finansinspektionen om tillämpningen av det nya kapitalkravsregelverket för svenska banker. I en promemoria, som publicerats av Finansinspektionen, beskrivs hur överenskommelsen mellan den svenska regeringen, Finansinspektionen och Riksbanken som offentliggjordes i november 2011 genomförs. Utöver de krav som beskrivits ovan införs ett buffertkrav för systemrisk om 2 procent inom ramen för Pelare 2 samt en höjning av det tidigare beslutade riskviktsgolvet för svenska bolån till 25 procent. Bolånegolvet kommer även att tillämpas på exponeringar mot norska bolån. För Handelsbanken innebär detta 2014, baserat på bankens bolånevolym vid årsskiftet, ett kapitalbehov i Pelare 2 på cirka 23,1 miljarder kronor.

Beslutet innebär att banker ska hålla buffertkapital i Pelare 2 för svenska och norska bolån som motsvarar skillnaden mellan den faktiska riskvikten i Pelare 1 och riskviktsgolvet i Pelare 2. Riskvikterna i Pelare 1 ändras inte, vilket innebär att riskviktsgolvet inte påverkar minimikraven i Pelare 1.

De interna modellerna speglar bankernas historiska kreditförluster på bolån och innebär en korrekt beräkning av kapitalkravet enligt Pelare 1. Det extra kapitalpåslag som Finansinspektionen nu infört är tänkt att dels omhänderta risker som kan ha uppkommit på den svenska bostads- och bolånemarknaden under senare år och som därför inte fullt ut återspeglas i den historik som bankernas interna modeller baseras på, men främst hushållens skuldsättnings potentiella inverkan på konsumtion vid en ränteuppgång. Golvet utgör därmed inte en reflektion av kreditrisken i bolånen för en bank. Finansinspektionens bolånegolv utgör således inte en kritik mot bankernas befintliga interna modeller.

Handelsbanken har allt sedan introduktionen av Basel II från 2007 i sin interna kapitalutvärderingsprocess (IKU) ständigt hållit betydligt mer kapital för bolånen än vad som formellt har

krävts enligt Pelare 1. Detta är en följd av att bankens kapitalbedömning baseras på beräkning av ekonomiskt kapital och på konservativa stresstester som resulterar i att kapitalbehovet är väsentligt större än vad kreditförlusthistoriken indikerar.

Finansinspektionen beräknar även behovet av att hålla en så kallad kapitalplaneringsbuffert. Ett tillkommande behov anses endast föreligga till den del beräkningen överstiger kapitalkonserveringsbufferten.

Samtliga påslag inom ramen för Pelare 2 görs i den samlade kapitalbedömningen, det vill säga myndighetens individuella bedömning av bankens kapitalbehov. Bedömningen tillkommer utöver minimikraven i Pelare 1. Av Finansinspektionens promemoria framgår emellertid att myndigheten i normalfallet inte kommer att formellt besluta om Pelare 2-krav. Så länge ett

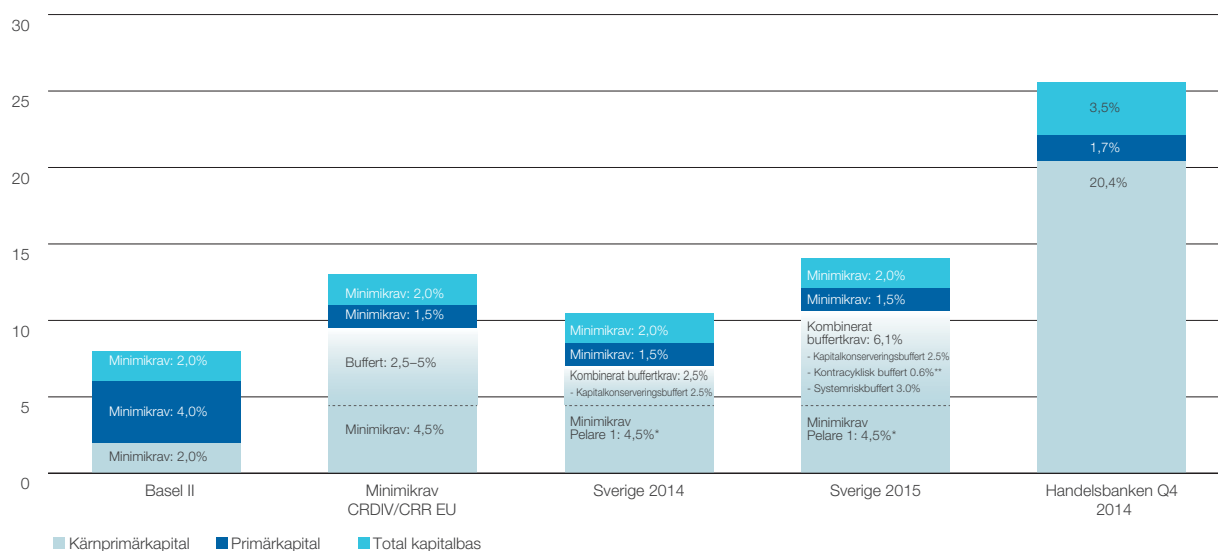
sådant formellt beslut inte föreligger om Pelare 2-krav kommer Finansinspektionens samlade kapitalbedömning inte att påverka nivån när automatiska utdelningsrestriktioner med mera inträder.

REGLER PÅ LIKVIDITETSOMRÅDET

Inom likviditetsområdet har det successivt införts ett antal olika nya regleringar som syftar till att stärka den finansiella stabiliteten. Även inom detta område har Sverige gått snabbare fram än vad som krävs inom EU. I detta fall genom att besluta om svenska likviditetsregler som bygger på Baselöverenskommelser. Det svenska regelverket som infördes redan från och med 2013 innehåller ett krav på bankers likviditet i form av en kortfristig likviditetsbuffert – Liquidity Coverage Ratio (LCR) om minst 100 procent. Detta mått bygger på det LCR-mått som först

föreslogs av Baselkommittén 2010. Under 2014 har rapportering påbörjats av LCR och Net Stable Funding Ratio (NSFR) under CRR. LCR enligt CRR bygger dock på det mildare LCR som Baselkommittén föreslog 2013 samt vissa EU-specifika förändringar, som till exempel att likviditetsreserven får innehålla en högre andel säkerställda obligationer. I oktober 2014 antogs EU-kommissionens delegerade akt med definition av LCR och med det förväntas ett minimikrav om 60 procent införas från den 1 oktober 2015. Det LCR som Finansinspektionen i Sverige infört avser emellertid den äldre versionen av LCR. Från 2015 finns således två versioner av LCR som är gällande regleringskrav: ett striktare svenskt krav och ett EU-krav. Minimikrav för NSFR förväntas införas från 2018 i EU.

Nya kapitalkrav för svenska banker

Riskhantering

Handelsbankens mål är att ha bättre lönsamhet än genomsnittet för jämförbara banker på hemmamarknaderna och banken ska generera god och jämn värdetillväxt oavsett konjunktur. Hög lönsamhet förutsätter bland annat låga finansieringskostnader och låga kreditförluster. En väl fungerande riskhantering har bidragit till att Handelsbankens affärsmodell genom åren har varit intakt under finanskriser och lågkonjunkturer och visat god motståndskraft mot yttre påfrestningar.

RISKTOLERANS

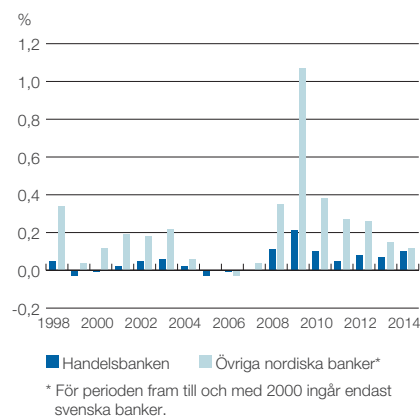
Handelsbankens strikta förhållningssätt till risk innebär att banken medvetet undviker att delta i affärer med hög risk även om ersättningen för ögonblicket kan vara hög. Den låga risktoleransen upprätthålls genom en stark riskkultur som är uthållig över tiden och som gäller på alla områden i koncernen. Riskkulturen genomsyrar hela bankens arbete och är väl förankrad hos bankens medarbetare. Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för

sina affärer och för att riskerna hanteras. En följd av detta är att det finns starka incitament till hög riskmedvetenhet och till försiktighet i affärsverksamheten. Den låga risktoleransen avspeglas också i synen på ersättning. Huvudprincipen är att ersättningar ska vara fasta eftersom detta bidrar till den långsiktighet som är en central del av Handelsbankens affärsmodell. Medarbetare med befogenhet att fatta affärsbeslut som innebär ett risktagande för banken kan endast erhålla fast ersättning utan rörliga inslag.

Kreditgivningen har stark lokal förankring, där

den nära kundrelationen verkar för låga kreditrisker. Marknadsriskerna i bankens affärsverksamhet tas endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov och i samband med bankens finansiering samt i långsiktiga innehav i aktier och pensionssystemet. En konsekvens av detta är att en betydligt lägre andel av bankens resultat kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner. Likviditetssituationen i banken planeras så att affärsverksamheten inte begränsas i det fall störningar inträffar på de finansiella marknaderna.

Kreditförluster i procent av utlåning 1998–2014

Risker i Handelsbanken

Beskrivning	Beskrivning
Kreditrisk	Kreditrisk är risken att banken drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktssenliga förpliktelser.
Marknadsrisk	Marknadsriskerna härrör från förändringar i priser och volatiliteter på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.
Likviditetsrisk	Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.
Operativ risk	Operativ risk är risken för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.
Försäkringsrisk	Risken i en försäkrings utfall, som beror på den försäkrades livslängd eller hälsa.
Fastighetsrisk	Risken i prisförändringar på bankens egna fastighetsinnehav.
Affärsrisk	Risken för oväntade resultatförändringar som inte är hänförliga till de ovan beskrivna riskslagen.
Ersättningsrisk	Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningsystemet.
Compliancerisk	Risken för att banken inte lever upp till lagar, förordningar och interna regler.

Exponeringsbelopp mot statsfinansiellt svaga länder 2014-12-31, mkr

Exponeringsklass	Cypern	Grekland	Irland	Italien	Ryssland	Ukraina	Portugal	Spanien
Statsexponeringar	-	-	-	-	-	-	-	-
Institutsexponeringar*	-	5	21	38	54	-	5	15
Företagsexponeringar	827	-	194	597	1	9	22	499
Hushållsexponeringar	7	27	26	38	250	6	92	183
Summa	834	32	241	673	305	15	119	697
Reserveringar (alla exponeringsklasser)	-	0	-	0	0	0	0	0
* varav EBA-garantier (clearingsystemet Euro Banking Association) utgör:	-	5	2	16	-	-	5	15

Handelsbankens riskkontroll

Affärsverksamheten

Lokal riskkontroll

Central riskkontroll

Kapitalplanering

Bankens helhetssyn på risk- och kapitalhanteringen utgörs av följande delar:

Affärsverksamheten

Banken präglas av en tydlig ansvarsfördelning där varje del av affärsverksamheten bär det fulla ansvaret för sina affärer och för att riskerna hanteras. Den som bäst känner kunden och marknadsförutsättningarna har bäst möjlighet att bedöma risken och kan också på ett tidigt stadium agera om eventuella problem uppkommer. Varje kontor och varje resultatansvarig enhet bär ansvaret för att hantera uppkomna problem. Detta skapar incitament till hög riskmedvetenhet och till försiktighet i affärsverksamheten.

Decentraliserade kreditbeslut förutsätter dock en gemensam kreditprocess som den Centrala kreditavdelningen ansvarar för.

Centrala kreditavdelningen bereder kreditbeslut som fattas av styrelsen eller dess kreditkommitté. Centrala kreditavdelningen säkerställer också att kreditbedömningarna sker på ett enhetligt sätt och att kreditgivningen sker i enlighet med den kreditpolicy styrelsen har beslutat. Vidare bedömer Centrala kreditavdelningen risker i alla större individuella engagemang och agerar stödjande och rådgivande till den övriga kreditorganisationen. För information om bankens hantering av kreditrisker samt en fullständig beskrivning av kreditprocessen se sidan 11, avsnitt Kreditrisk.

Lokal riskkontroll

Ansvarstagandet hos den som tar affärsbeslut kompletteras med en lokal kontroll av de finansiella och de operativa riskerna i regionbankerna och inom de olika affärsområdena. I Storbritannien kontrolleras riskerna centralt i landsorganisationen. Den lokala riskkontrollen gör riskbedömningar, kontrollerar bland annat limiter och att enskilda affärer utförs på ett sätt som är i linje med bankens risktolerans. Den lokala riskkontrollen ansvarar även för riskanalyser av nya produkter och tjänster och utvärderar verksamhetens arbete med operativa risker. Den lokala riskkontrollen rapporterar till centrala riskkontrollen och till verksamhetens ledning.

Central riskkontroll

Behovet av central uppföljning av risk- och kapital situationen ökar med graden av decentraliserade affärsbeslut. Den Centrala riskkontrollen är således en naturlig och viktig del av bankens affärsmodell.

Centrala riskkontrollen har till uppgift att på aggregerad nivå identifiera, mäta, analysera och rapportera koncernens alla väsentliga risker. Den övervakar också att riskerna och riskhanteringen lever upp till bankens låga risktolerans och att ledningen har tillförlitliga underlag om hur risker ska hanteras vid kritiska situationer. Vidare har Centrala riskkontrollen ett funktionellt ansvar för den lokala riskkontrollen i affärsområdena och dotterbolagen, att risker mäts på ett

ändamålsenligt och enhetligt sätt i koncernen och att bankens ledning och styrelse löpande får rapporter och analyser om den aktuella risksituationen.

Kapitalplanering

Om Handelsbanken – trots arbetet i de tre tidigare beskrivna delarna – skulle råka ut för allvarliga förluster, håller banken ett kapital som säkerställer bankens fortlevnad såväl under som efter extrema händelser. Det är kapitalsituationen bedömd enligt det legala kapitalkravet som, tillsammans med beräkningen av ekonomiskt kapital och stresstester, utgör grunderna i kapitalplaneringen. Genom stresstester identifieras vilka åtgärder som framåtblickande behöver förberedas eller genomföras för att kapitaliseringen vid varje tidpunkt ska vara tillfredsställande. Utöver detta granskar såväl compliance, på central-, affärsområdes- och dotterbolagsnivå, som interna och externa revisorer verksamheten.

Att banken sedan länge har en väl fungerande riskhantering och riskkontroll visar sig bland annat i att banken under lång tid haft lägre kreditförluster än konkurrenterna och visat en mycket stabil resultatutveckling.

Det strikta förhållningssättet till risk innebär att banken är en stabil och uthållig affärspartner till kunderna oavsett konjunktur eller marknads-situation. Det bidrar både till god riskhantering och att en hög servicenivå kan upprätthållas även när verksamheten och de marknader som banken verkar på utsätts för påfrestningar. Samma principer för bankens inställning till risk gäller i alla länder där banken har verksamhet och är vägledande i den fortsatta utlandsexpansionen.

Handelsbanken har sedan oron på de finansiella marknaderna började 2007 haft god tillgång till likviditet i samtliga för banken viktiga valutor. Banken har under krisåren breddat sin investeringsbas och utökat antalet finansieringsprogram för såväl säkerställd som senior upplåning. Det faktum att detta skett under rådande omvärldsförutsättningar är ett tydligt tecken på marknadens förtroende för bankens riskarbete och affärsmodell. Banken har haft och har kontinuerlig tillgång till de finansiella marknaderna via sina kort- och långfristiga finansieringsprogram. Centrala finansavdelningens likviditetsportfölj, som är en del av bankens likviditetsreserv, har en låg riskprofil och består främst av stats- och säkerställda obligationer. Vid årsskiftet översteg bankens likviditetsreserv 800 miljarder kronor, vilket ger en hög motståndskraft mot eventuella störningar på de finansiella marknaderna. Av reserven uppgick tillgodohavanden i centralbanker och banker samt innehav av värdepapper som är belåningsbara i centralbanker till 648 miljarder kronor. Resterande del utgjordes främst av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer i Stadshypotek. Likviditetsreserver hålls i alla för banken väsentliga valutor. Den totala likviditetsreserven täcker bankens likviditetsbehov i ett stressat scenario med utflöde av inlåning i mer än två år helt utan tillgång till ny marknadsfinansiering. En bibehållen verksamhet kan upprätthållas under en betydande tid även i en extrem situation med stängda marknader för valutaväxling.

Bankens kapitalsituation har fortsatt att stärkas under året och banken har haft en stabil intjäning. Detta har, tillsammans med låga kreditförluster, bidragit till den starka positionen. Den starka kapitalsituationen är en bra försäkring i nuvarande bräckliga makroekonomiska situation och ska även ses mot bakgrund av kommande regelverksförändringar. Handelsbanken uppfyller redan samtliga kommande kapitalkrav, även om alla föreslagna kapitalbuffertkrav av myndigheterna sätts på maximal nivå.

Handelsbankens historiskt låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör banken väl rustad att verka även under de nya striktare regelverken samt under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under de senaste åren. Likviditetssituationen beskrivs närmare nedan under rubriken Finansiering och likviditetsrisk.

Handelsbanken är en fullsortimentsbank och har därmed ett brett utbud av olika bank- och försäkringsprodukter. Därigenom uppkommer en rad olika risker som identifieras, mäts och hanteras på ett systematiskt sätt inom koncernens alla delar.

RISKORGANISATIONEN

Handelsbankens styrelse har det övergripande ansvaret för bankens riskhantering och fastställer interna regler för detta. Styrelsen fastställer policydokument och VD fastställer instruktioner som beskriver hur olika risker ska hanteras och rapporteras. Styrelsen fastställer också beslutsstrukturen för kreditlimiter.

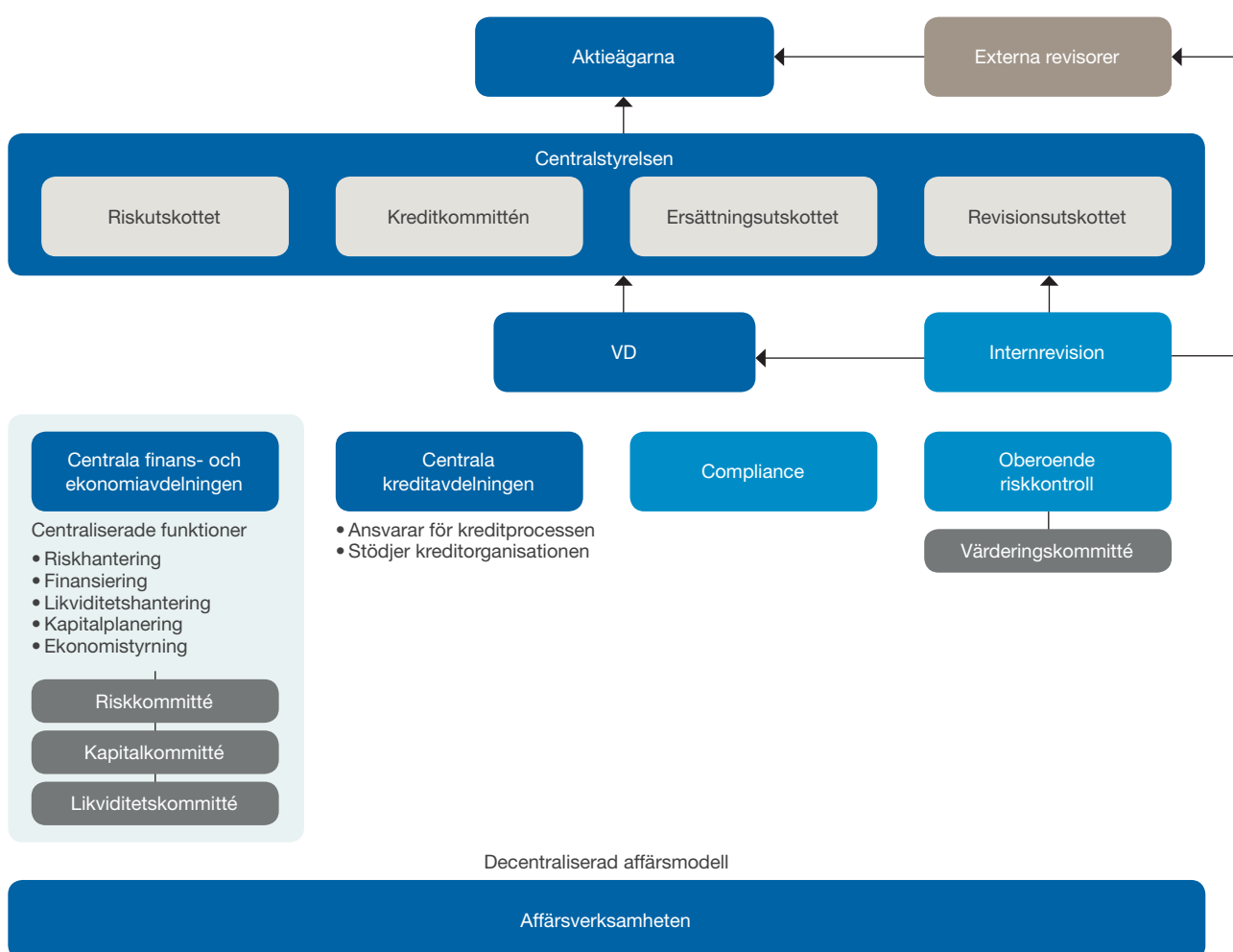
För marknads- och likviditetsrisker beslutar styrelsen om totala limiter för hela koncernen inom respektive riskslag. Därefter fördelar VD och CFO ut dessa. Inom varje affärsområde, som tilldelats limiter, finns det en lokal riskkontroll som rapporterar riskeponering både till Centrala riskkontrollen och till ledningen för affärsområdet.

VD ansvarar för att banken bedriver en kapitalplanering som säkerställer att koncernens kapitalförsörjning är tryggad. Ansvaret för att mäta tillgängligt kapital och för tillämpningen av koncernens kapitalplanering ligger under CFO hos chefen för avdelningen Kapital. I uppdraget ligger att ansvara för att det tillgängliga kapitalet har rätt storlek och att kapitalbasen har rätt sammansättning med avseende på olika typer av kapital och valutor.

Centrala finansavdelningen ansvarar för koncernens likviditet och finansiering samt för att genomföra sådana riskhanteringsåtgärder som beslutas av bankens CFO.

Verksamheten övervakas av kontrollfunktioner. Den oberoende Centrala riskkontrollen, vars chef är bankens CFO, rapporterar till VD och Styrelsens riskutskott. Även CFO får del av rapporteringen. Den Centrala riskkontrollens uppgift är att dels kontrollera att alla större risker som banken exponeras för, eller kan förväntas komma att exponeras för, identifieras och hanteras av berörda funktioner, dels att övervaka och kontrollera bankens riskhantering. Det senare innebär att Centrala riskkontrollen kontrollerar att varje affärsenhet och region eller land övervakar samtliga för affärsenheten väsentliga risker på ett effektivt sätt genom sin lokala riskkontroll.

Handelsbankens kontrollfunktioner

Inom regionbankerna och de olika affärsområdena finns lokala riskkontrollfunktioner som rapporterar till verksamhetens ledning och funktionellt till Centrala riskkontrollen.

Verksamheten granskas även av Compliance och Internrevision på central och lokal nivå. Centrala compliance är underställd VD medan Internrevision är underställd styrelsen. Centrala compliance ansvarar för den samlade bedöm-

ningen av compliancerisker och rapporterar till VD och styrelsens riskutskott. Även CFO får del av rapporteringen. Internrevision rapporterar till styrelsen i sin helhet och till dess Revisionsutskott. De externa revisorerna är ansvariga inför aktieägarna på bolagsstämman och granskar även styrelsens och VD:s förvaltning.

Styrelsen har ett flertal tillsatta utskott som är såväl beslutande som beredande i frågor

som ska beslutas av styrelsen. Följande utskott finns i banken: Kreditkommittén, Riskutskottet, Revisionsutskottet och Ersättningsutskottet. Därutöver har banken interna rådgivande kommittéer: Riskkommittén, Likviditetskommittén, Kapitalkommittén och Värderingskommittén.

RAPPORTERING OCH UPPFÖLJNING AV RISK- OCH KAPITALSITUATIONEN

Kreditrisksituationen rapporteras kvartalsvis i styrelsen med avseende på volymutveckling, riskrapporterade krediter, information från bankens kreditriskmodeller med mera.

Utöver den rapportering av krediter med reserveringsbehov som görs inom ramen för den externa redovisningen, rapporteras även fallerade krediter löpande för att tillgodose informationsbehovet i den interna kreditriskmodellen och beräkningen av kapitalkravet. Dessutom gör varje kontor kvartalsvis en riskrapport, det vill säga en genomgång av sina samtliga kreditengagemang, för att identifiera och rapportera krediter där kredittagarens återbetalningsförmåga försämrats och bankens säkerheter är eller befarsas bli otillräckliga. Internratingen följs upp löpande. För engagemang där återbetalningsförmågan är sämre än normalt upprättas alltid en särskild handlingsplan. Normalt identifieras problem tidigt och riskbegränsande åtgärder vidtas innan ett engagemang blir nödlidande. Riskrapporter föredras kvartalsvis i regionbanks- och dotterbolagsstyrelserna samt i bankens styrelse.

För Handelsbanken Capital Markets, internbanken, hypoteksrörelsen och mindre marknadsrisktagande enheter kontrolleras och sammanställs de finansiella riskerna och limitutnyttjandet dagligen.

I Riskkommittén, där bankens CFO är ordförande, görs månadsvis en fördjupad uppföljning av risksituationen för marknadsrisk, likviditetsrisk, operativa risk och ekonomisk kapitalstatus. Övriga riskslag kommenteras vid behov. I kommittén, som sammanträtt tio gånger under 2014, diskuteras potentiella risker och åtgärder proaktivt. Vidare rapporteras eventuella limitöverträdelser samt den aktuella risksituationen per riskslag och aggregerat för hela koncernen. Den Centrala riskkontrollen rapporterar löpande, och minst efter varje möte, Riskkommitténs analyser och iakttagelser till bankens VD. Risksituation, utnyttjande av marknadsrisklimit samt likviditetssituation rapporteras till styrelsen vid varje ordinarie styrelsemöte.

Kapitalsituationen rapporteras veckovis till CFO och chefen för Kapital utifrån en kortsiktig kapitalprognos. I de fall olika gränsvärden passerar eller om chefen för Kapital eller CFO av annan anledning bedömer det som lämpligt sker en vidare rapportering till VD. Utifrån ett medel- och långsiktigt perspektiv sammanfattas kapitalstatus kvartalsvis i Kapitalkommittén. En fullständig uppdatering av prognosen sker kvartalsvis och när signifikant ändrade förutsättningar uppstår. Rapportering till VD och bankens styrelse sker kvartalsvis och därutöver vid behov.

Likviditetsrisken rapporteras dagligen till CFO, veckovis till VD samt till styrelsen vid varje ordinarie styrelsemöte. Likviditetskommittén, som är rådgivande till CFO, sammanträder varje månad inför ordinarie styrelsemöte och i övrigt vid behov. Där föredras den aktuella likviditetssituationen, resultat av stresstester, scenarionanalys och annan information som är relevant för bedömningen av koncernens likviditetssituation.

Centrala riskkontrollen ansvarar för att upprätthålla en Värderingskommitté med uppgift att skapa förutsättningar för korrekt värdering av tillgångar och skulder. Värderingskommittén ska säkerställa att interna riktlinjer, instruktioner och tillämpade modeller vid värdering är ändamålsenliga och i enlighet med externa regelverk.

Operativa risker rapporteras månadsvis i Riskkommittén och kvartalsvis till styrelsen och Kapitalkommittén. Rapporten inkluderar information om väsentliga händelser, större förluster och viktiga proaktiva åtgärder. Vidare innehåller rapporten en aggregerad riskbedömning på koncernnivå. Operativa risker bevakas dagligen via rapportering från kontor och avdelningar i hela koncernen av inträffade incidenter. Utöver detta utförs bevakning samt uppföljning av proaktiva åtgärder av de lokala riskkontrollerna i nära samarbete med den Centrala riskkontrollen.

STYRELSENS RISKFÖRKLARING OCH RISKDEKLARATION

Styrelsen har beslutat om följande riskdeklaration och riskförklaring.

Riskdeklaration

Handelsbanken har tillfredställande engagemang för riskhantering vilka är ändamålsenliga i förhållande till bankens affärsmodell, riskstrategi och den risktolerans som styrelsen beslutat för verksamheten.

Riskförklaring

Bankens affärsmodell är inriktad på att ta kreditrisk. Övriga risker i affärsverksamheten

minimeras. Handelsbanken eftersträvar även en affärsmodell som är oberoende av förändringar i konjunkturen. Handelsbankens risktolerans är låg och banken undviker komplexa affärer eller affärer med hög risk även om ersättningen är hög.

Kreditgivningen har en stark lokal förankring, där den nära kundrelationen verkar för låga kreditrisk. Detta återspeglar sig också i att kreditportföljen har en tydlig koncentration till riskklasser där sannolikheten för förlust är liten. Ett uttryck för den låga kreditrisken är att banken är selektiv i sitt kundurval och att nya kredittagare

har en god återbetalningsförmåga.

Bankens riskprofil under år 2014 stämmer väl överens med den risktolerans som fastlagts av styrelsen. En mer uttömmande beskrivning av Handelsbankens riskhantering och riskprofil samt hur denna samverkar med fastställd risktolerans återfinns i bankens årsredovisning not K2, Risk och kapitalhantering, där nyckeltal och detaljerade information presenteras. Årsredovisningen fastställs av styrelsen.

Kreditrisk

Handelsbankens låga risktolerans upprätthålls genom en stark koncerngemensam och över tiden uthållig kreditpolicy och kreditriskkultur. Bankens decentraliserade organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten och säkerställer en hantering av kreditrisk nära kunden.

Kreditrisk definieras som risken att banken drabbas av ekonomisk förlust som följd av att bankens motparter inte kan fullfölja sina kontraktssenliga förpliktelser.

Kreditprocessen i Handelsbanken utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Banken är en relationsbank där kontoren håller löpande kontakt med kunden, vilket ger en djup kunskap om varje enskild kund och en kontinuerligt uppdaterad bild av kundens ekonomiska situation.

I Handelsbankens decentraliserade organisation bär varje kundansvarigt kontor det fulla kreditansvaret. Kund- och kreditansvar ligger på kontorschefen eller de medarbetare på det lokala kontoret som kontorschefen utser. Kontorschefer och de flesta medarbetare på

kontor har personliga beslutandelimiten som gör det möjligt för dem att besluta om krediter till de kunder som de ansvarar för.

Vid beslut om större krediter finns även beslutsinstanser på regional och central nivå. Varje högre beslutandenivå tillför ytterligare kreditkompetens. På varje beslutandenivå finns rätt att avstyrka krediter inom såväl den egna beslutandenivån som krediter som annars skulle beslutats på högre beslutandenivåer. Samtliga delegater i hela beslutsprocessen, oavsett nivå, måste vara eniga för att ett positivt kreditbeslut ska komma till stånd. Finns minsta tveksamhet hos någon delegat avslås kreditansökan. De största krediterna beslutas av styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen i dess helhet, där ärenden har förberetts av Centrala kreditavdelningen. Utan tillstyrkan av kontorschefen kan dock ingen kreditansökan processas vidare i banken.

Beslutsgången när det gäller krediter illustreras av nedanstående bild. I bilden visas även procentuell andel av antal beslut och beslutade belopp fördelade på olika beslutandenivåer.

I Handelsbankens decentraliserade organisation ingår också att underlaget för kreditbeslut

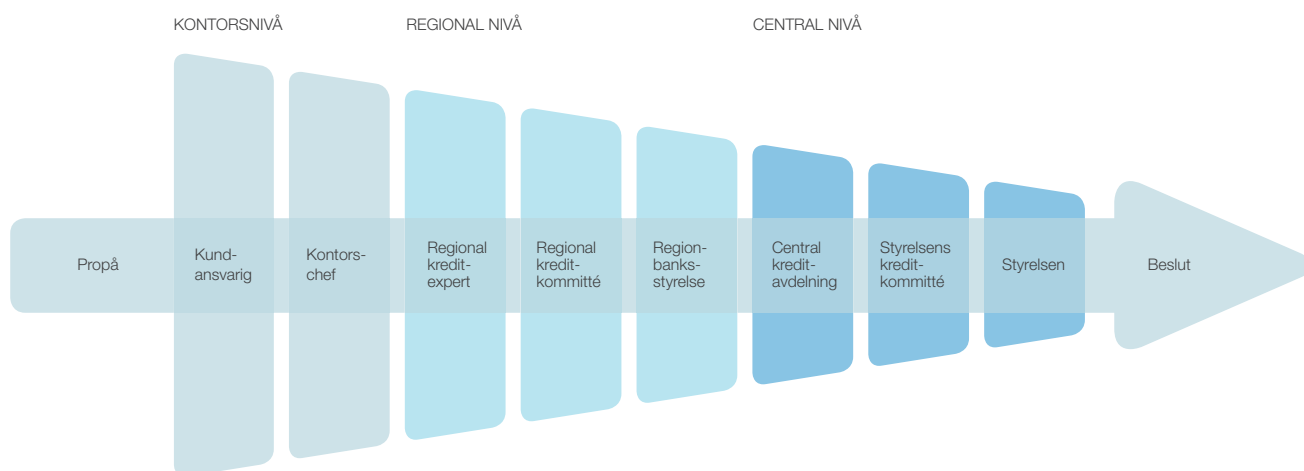
alltid utarbetas av det kreditansvariga kontoret oavsett om det slutgiltiga beslutet fattas på kontoret, på regional nivå, i styrelsens kreditkommitté eller av styrelsen. Underlaget för kreditbeslut innehåller bland annat allmän och ekonomisk information om kredittagaren, en bedömning av dennes återbetalningsförmåga, krediter och kreditvillkor samt värdering av säkerheter. För kredittagare vars sammanlagda krediter överstiger tre miljoner kronor fattas kreditbeslutet i form av kreditlimit.

Vid krediter till privatpersoner mot säkerhet i bostad inträder limitplikten för belopp över sex miljoner kronor. Krediter till bostadsrättsföreningar mot säkerhet i bostadsfastighet blir limitpliktiga för belopp över tolv miljoner kronor.

Beviljade kreditlimiten gäller högst ett år. Vid förlängning av limiten är kravet på beslutsunderlag och beslutsordning desamma som vid en ny kredit.

I Handelsbankens decentraliserade organisation, där en stor andel av kredit- och limitbesluten fattas på de enskilda kontoren, är det viktigt att det finns en väl fungerande eftergransningsprocess som säkerställer att kreditbeslut håller en hög kvalitet. Kontors-

Kreditprocessen och beslutandenivåer i Handelsbanken

Fördelning av fattade limitbeslut

	KONTORSNIVÅ	REGIONAL NIVÅ	CENTRAL NIVÅ
Andel av antal limiter	67%	31%	2%
Andel av limitbelopp	7%	23%	70%

chefen kvalitetsgranskar medarbetarnas beslut och regionala kreditavdelningen kvalitetsgranskar beslut fattade av kontorschefer.

Syftet med kvalitetsgranskningen är att säkerställa att bankens kreditpolicy och interna instruktioner efterlevs, att kreditkvaliteten upprätthålls och att kreditbeslut vittnar om gott kreditomdöme och sund affärsmässighet. En motsvarande granskning av kvaliteten sker även av kreditbeslut som fattas av högre beslutandenivåer i banken. Krediter som beviljas av regionala kreditkommittéer och regionbanksstyrelser granskas av Centrala kreditavdelningen, som även bereder och granskar krediter som beslutas av bankens styrelse eller dess kreditkommitté.

Handelsbanken är inte en massmarknadsbank utan är selektiv i kundurvalet, vilket innebär att kunderna ska ha en hög kreditkvalitet. Kvalitetskravet åsidosätts aldrig till förmån för högre kreditvolym eller för att erhålla högre avkastning. Banken undviker även att delta i finansiering där det förekommer komplicerade kundkonstellationer eller komplexa och svår-förståeliga affärsupplägg.

Det lokala kontorets nära kontakt med kunden innebär också att kontoret snabbt kan identifiera och agera vid eventuella problem. Detta medför att banken i många fall kan agera snabbare än vad som hade varit möjligt vid en mer centraliserad hantering av problemkrediter. Kontoret har också det fulla ekonomiska ansvaret för kreditgivningen. Kontoret hanterar således de problem som uppstår när en kund brister i betalningsförmåga och kontoret bär eventuella kreditförluster. Vid behov får det lokala kontoret stöd från det regionala huvudkontoret och från centrala avdelningar. Bankens arbets sätt leder till att alla som gör affärer förknippade med kreditrisk tillägnar sig ett väl etablerat synsätt för denna typ av risk. Detta synsätt utgör en viktig del av bankens kultur. Beskrivet arbets- och synsätt är viktiga anledningar till att banken över en lång tid redovisat mycket låga kreditförluster.

BERÄKNING AV KAPITALKRAV FÖR KREDITRISKER

Införandet av CRR medför förändrade benämningar av vissa centrala begrepp i förhållande till det tidigare regelverket (FFFS 2007:1). Det nya begreppet "internmetod" motsvarar det tidigare begreppet "metod baserat på intern riskklassificering (IRK-metod)", "internmetod utan egna skattningar av LGD och konverteringsfaktorer" motsvarar "grundmetoden", "internmetod med egna skattningar av LGD och konverteringsfaktorer" motsvarar "avancerad metod". I rapporteringssammanhang har "exponeringsbelopp" vanligen benämnts "EAD". I det följande används i första hand de benämningar som förekommer i CRR även vid referenser till det tidigare regelverket.

Banken har sedan 2007 Finansinspektionens tillstånd att använda internmetoden för att beräkna kapitalkravet för kreditrisk. Tillståndet omfattar i dag konsoliderad situation som Svenska Handelsbanken AB (publ) leder samt bolagen Svenska Handelsbanken AB (publ) och Stadshypotek AB (publ). Härefter har banken ansökt och erhållit motsvarande tillstånd avseende Handelsbanken Finans AB och Handelsbanken Rahoitus Oy. Även vissa exponeringar i dotterbolagen Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co Ltd rapporteras enligt internmetoden.

Vidare har Finansinspektionen lämnat medgivande från tillämpning av internmetoden för vissa exponeringar, där schablonmetoden istället tillämpas. Dessa medgivanden omfattar exponeringar mot stater, Sveriges riksbank och svenska kommuner. Vidare omfattas portföljer av så kallad oväsentlig storlek samt de aktiexponeringar som banken innehade vid årsskiftet 2007/2008. Även portföljen i Handelsbanken Fonder AB hänförs till så kallade portföljer av oväsentlig storlek.

Rapportering enligt internmetoden omfattar 2014 portföljerna i svenska regionbanker, Regionbanken Norge, Regionbanken Finland, Regionbanken Danmark, Handelsbanken Finans i Sverige och Finland, betydande delar av regionbankerna i Storbritannien och Nederländerna, bankens exponeringar mot andra banker (institutsexponeringar) samt betydande delar av affärsområdet Handelsbanken Capital Markets (före detta Handelsbanken International och Handelsbanken Capital Markets).

Under 2010 erhöll Handelsbanken Finansinspektionens tillstånd att rapportera vissa portföljer enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF. Tillståndet avser motparterna inom kategorierna medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar. Under 2013 erhöll banken även Finansinspektionens tillstånd att rapportera exponeringar mot Stora företag på hemmamarknaderna (exklusive Nederländerna) enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF. En ytterligare ansökan att tillämpa internmetoden med egna skattningar av LGD och KF lämnades under 2013 till Finansinspektionen avseende exponeringar mot Stora företag i Nederländerna och Stora företag utanför hemmamarknaderna samt för vissa övriga företagsexponeringar. De exponeringar som godkänts för rapportering enligt internmetoden men inte ännu med egna skattningar av LGD och KF, kommer tillsvidare att rapporteras enligt internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF.

Banken hade vid utgången av 2014 beräknat kapitalkravet med internmetoden för cirka 83 (87) procent av de totala riskvägda tillgångarna. Av företagsexponeringar rapporterade enligt internmetoden har 80 (84) procent rapporterats enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

Beräkning av kapitalkrav för kreditrisk fördelat på metod och affärsområde, 2014

Metod	Affärsområde			
	Regionbanker i Norden ¹	Regionbanker Storbritannien ¹	Regionbank Nederländerna ¹	Handelsbanken utanför bankens hemmamarknader ¹
Schablonmetod	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande Hushållsexponeringar	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande	Statsexponeringar "Oväsentlig portfölj" enligt FI-medgivande
Internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF	Företagsexponeringar Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktiexponeringar	Företagsexponeringar Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktiexponeringar	Företagsexponeringar (Stora företag) Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktiexponeringar	Företagsexponeringar (Stora företag) Institutsexponeringar Motpartslösa exponeringar Aktiexponeringar Positioner i värdepapperisering
Internmetoden med egna skattningar av LGD och KF	Företagsexponeringar (Medelstora företag, Fastighetsbolag, Brf) Företagsexponeringar (Stora företag) Hushållsexponeringar	Företagsexponeringar (Medelstora företag, Fastighetsbolag, Brf) Företagsexponeringar (Stora företag)		

¹ Kan inkludera juridiska personer utöver moderbolaget (Stadshypotek, Handelsbanken Finans mfl) samt Handelsbanken Capital Markets.

Risiklassificeringssystemet

Handelsbankens risiklassificeringssystem består av ett antal olika system, metoder, processer och rutiner som stödjer Handelsbankens klassificering och kvantifiering av kreditrisk.

Genom Handelsbankens interna risiklassificeringssystem mäts kreditrisken i all verksamhet på ett tillförlitligt och konsekvent sätt. Risiklassificeringen bygger på bankens interna rating, som grundar sig på en bedömning av varje motparts återbetalningsförmåga. Ratingen bestäms av risken för finansiella påfrestningar samt av den bedömda motståndskraften vid sådana påfrestningar. Metoden och klassificeringen bygger på den ratingmodell som tillämpats av banken under flera decennier.

Den interna ratingen är den viktigaste beståndsdel i bankens modell för att beräkna kapitalkrav enligt internmetoden. Ratingen är dynamisk, det vill säga den omprövas om det finns tecken på att motpartens återbetalningsförmåga har ändrats. Vidare omprövas ratingen med den periodicitet som regelverket föreskriver. Klassificeringen görs av den som är ansvarig för att bevilja en kredit och kontrolleras därefter av oberoende instanser.

Exponeringsklasser

En av kapitaltäckningsregelverkets grundförutsättningar är att institutets exponering övergripande kategoriseras i av regelverket givna exponeringsklasser. Antalet exponeringsklasser är avhängigt vilken metod som används vid beräkning av kreditrisk. Exponeringar som ska beräknas enligt schablonmetod kan hänföras till 17 olika exponeringsklasser medan det för internmetoden finns sju exponeringsklasser.

Banken använder olika modeller för beräkningen av kreditrisk beroende på typen av exponering. Den övergripande indelningen i exponeringsklasser enligt internmetoden är stats-, instituts-, företags-, hushålls- och aktieexponeringar samt positioner i värdepapperiseringar. Härtill kommer så kallade motpartslösa exponeringar, det vill säga tillgångar som inte kan ses som krediter.

I vissa exponeringsklasser återfinns undergrupper där särskilda modeller tillämpas. Praktiskt sett görs indelningen i exponeringsklasser och undergrupper genom att en handläggare vid kundansvarigt kontor eller enhet, i enlighet med interna instruktioner, bestämmer vilken affärsbedömningsmall som ska användas i samband med att motparten ges en rating.

Till statsexponeringar hänförs exponeringar mot stater, centralbanker, statliga myndigheter och kommuner. Till institutsexponeringar hänförs exponeringar mot motparter som är definierade såsom bank och övriga kreditinstitut samt vissa värdepappersbolag.

Hushållsexponeringar innefattar dels exponeringar mot privatpersoner, dels exponeringar mot enskilda näringsidkare där den totala exponeringen inom koncernen uppgår till högst 5 miljoner kronor. Därutöver ingår företag som är juridiska personer där den totala exponeringen inom koncernen uppgår till högst 5 miljoner kronor (exklusive bostadskrediter), samtidigt som företagets omsättning inte överstiger 50 miljoner kronor. Hushållsexponeringar delas upp i två undergrupper: fastighetskrediter och övriga hushållsexponeringar.

Till företagsexponeringar hänförs exponeringar mot icke-finansiella företag bestående av juridiska personer som har en total exponering inom koncernen som överstiger 5 miljoner kronor eller där företagets omsättning överstiger 50 miljoner kronor samt enskilda näringsidkare med en total exponering mot koncernen som överstiger 5 miljoner kronor. Förutom vanliga icke-finansiella företag ingår i exponeringsklassen även försäkringsbolag, bostadsrättsföreningar samt exponering i form av så kallad specialfinansiering.

Till aktieexponeringar hänförs bankens innehav i aktier som inte utgör en del av handelslagret. För aktieexponeringar som banken innehade vid årsskiftet 2007/2008 har riskvikten under 2014, i enlighet med Finansinspektionens övergångsregler, beräknats enligt schablonmetoden. Därefter tillkommande aktieexponeringar har beräknats enligt internmetoden.

Vid indelningen i exponeringsklasser enligt schablonmetod hänförs bankens volymer till exponeringsklasserna stater och centralbanker, kommuner, multilaterala utvecklingsbanker, institut, företag, hushåll, exponering med säkerheter i fastigheter, oreglerade poster, övriga poster samt aktier. Med oreglerade poster avses i schablonmetoden exponeringar där förfallna ränte- eller kapitalbelopp kvarstår obetalda sedan mer än 90 dagar, beräknat från den ursprungliga avtalade betalningstidpunkten. I exponeringsklassen övriga poster inkluderas bland annat förutbetalda kostnader, ineliggande kassa och omyntat guld.

Metoder för risiklassificeringen

För att kvantifiera bankens kreditrisker beräknas sannolikheten för att kunder ska falla (Probability of Default, PD), hur stor exponering banken förväntas ha om fallissemang inträffar (exponeringsbelopp) och hur stor andel av den exponeringen som banken förlorar vid fallissemang (Loss Given Default, LGD). Fallissemang definieras som att motparten antingen är 90 dagar sen med betalning eller att det gjorts en bedömning att motparten inte kommer att kunna betala kontraktsemligt, till exempel i samband med konkurs.

PD-värdet uttrycks som ett procenttal, där exempelvis ett PD-värde på 0,5 procent innebär att en kredittagare av 200 med samma PD-värde väntas falla inom ett år. En fallerad kredit betyder inte nödvändigtvis att banken drabbas av förluster eftersom det i de flesta fall finns säkerhet för exponeringen. Dessutom betyder ett fallissemang inte att det är uteslutet att motparten vid något tillfälle kommer att betala, då betalningsproblemen kan vara övergående.

För företags- och institutsexponeringar översätts den interna ratingen som sätts för varje motpart direkt till en riskklass på en skala mellan 1 och 10 (där riskklass 10 avser fallerade motparter). Företagsexponeringarna delas in i fyra motpartstyper baserat på den affärsbedömningsmall som används för motparten. PD beräknas individuellt för varje riskklass och motpartstyp. För institutsexponeringar och de företagsexponeringar som kapitaltäckts enligt internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF tillämpas föreskrivna värden för förlustandelen givet fallissemang (LGD). Vilket föreskrivet värde som får användas styrs av vilken säkerhet som finns för respektive exponering.

Även för hushållsexponeringar utgår risiklassificeringen från den interna rating som sätts för alla kreditkunder. Ratingen översätts inte direkt till en riskklass som för företagsexponeringar, utan de olika exponeringarna sorteras i ett antal mindre grupper, beroende på vissa faktorer. Exempel på sådana faktorer är vilken typ av kredit det gäller, motpartens betalningsskötsel och om det finns en eller flera låntagare. För var och en av de mindre grupperna beräknas en genomsnittlig fallissemangsandel och baserat på denna sorteras grupperna in i någon av de tio riskklasserna. Olika modeller används för exponeringar mot privatpersoner respektive mot småföretag (som också räknas till kategorin hushållsexponeringar), men principen är densamma.

För hushållsexponeringar och för exponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar fastställs LGD från bankens egen förlusthistorik. För exponeringar mot Stora företag som kapitaltäcks med internmetoden med egna skattningar av LGD och KF fastställs LGD baserat på interna förluster och externa observationer. För hushållsexponeringar med fastighetssäkerhet i Sverige och för fastighetsexponeringar mot medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar tillämpas olika LGD-värden beroende på säkerhetens belåningsgrad. För övriga exponeringar styrs LGD-värdet av faktorer som kan bero på förekomst av och värde på säkerhet, produkt eller liknande.

För varje exponeringsklass beräknas PD för var och en av riskklasserna som avser icke-fallerade motparter eller avtal. PD rundar sig på beräkningar av hur stor andelen fallissemang varit historiskt för olika typer av exponeringar. Den genomsnittliga fallissemangsandelen justeras därefter dels med en säkerhetsmarginal, dels med en konjunkturjusteringsfaktor. Säkerhetsmarginalen syftar till att säkerställa att den långsiktiga fallissemangssannolikheten inte underskattas.

Konjunkturjusteringsfaktorn justerar vid behov de genomsnittliga fallissemangsandelarna som observeras under den tidsperiod som ligger till grund för skattningen av PD till en förväntad långsiktig nivå. Den långsiktiga nivån baseras på information på portföljnivå från och med 1985. Metoden beaktar förväntad migration mellan riskklasser under en konjunkturcykel. Eftersom den tidsperiod som kan användas för skattning av PD blir allt längre, minskar behovet av konjunkturjustering över tiden.

Justeringen utjämnar en del av den variation i PD per riskklass som uppstår på grund av begränsningen i underlaget för skattningen vid den årliga uppdateringen av riskmättet. PD på avtals-, motparts- och portföljnivå varierar dock över tiden på grund av migration mellan riskklasser. Eftersom en av de viktigaste delarna i riskklassificeringen, Handelsbankens interna rating, har en väsentligt längre horisont än ett år, så förväntas den effekten vara mycket begränsad under normala konjunkturvariationer. Handelsbanken tillämpar den konservativa principen att konjunkturjusteringsfaktorn kan innebära att PD justeras upp men inte ned.

Vid fastställande av LGD beaktas att riskmättet ska återspegla förlustandelen under ekonomiskt ogynnsamma förhållanden, vilket benämns Nedgångs-LGD. För fastighetssä-

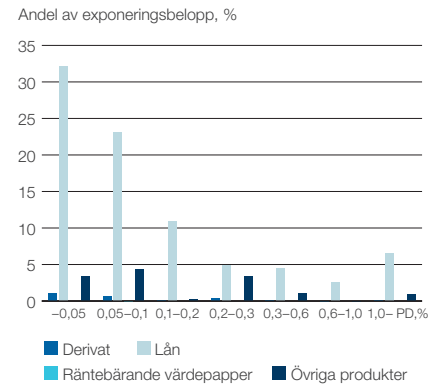
kerheter baseras Nedgångs-LGD på observerade förlustandelen från fastighetskrisen under början av 1990-talet. För övriga säkerheter avseende hushållsexponeringar nedgångsjusteras observerat LGD med en faktor som beror på PD och produkttyp. För företagsexponeringar inom internmetoden med egna skattningar av LGD och KF nedgångsjusteras LGD så att bankens observerade förluster under krisåren 1991–92 kan förklaras av riskmätten med god marginal.

När exponeringsbeloppet ska beräknas sker vissa justeringar av den bokförda exponeringen. Exempel på detta är kreditlöften eller revolverande krediter, där banken avtalar med kunden om att denne får låna upp till ett visst belopp i framtiden. Denna typ av åtaganden utgör en kreditrisk som också ska kapitaltäckas. Normalt betyder det att den beviljade krediten justeras med en viss konverteringsfaktor (KF) för den del av krediten som inte är utnyttjad vid rapporteringstillfället. När det gäller vissa produktklasser för företagsexponeringar och för institutsexponeringar är konverteringsfaktorerna bestämda av regelverket, men för hushållsexponeringar och vissa produktklasser för Stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar använder banken egenberäknade konverteringsfaktorer. Här styrs konverteringsfaktorn framförallt av vilken produkt som avses, men även utnyttjandegrad kan spela in.

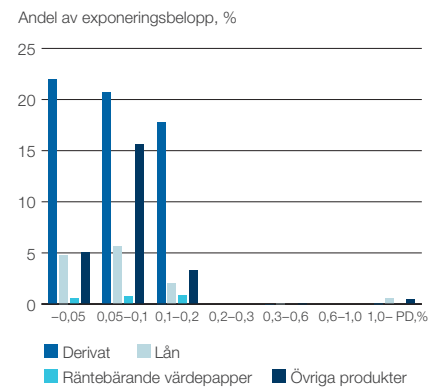
Riskmätten (PD, exponeringsbelopp, LGD) används förutom vid kapitaltäckningsberäkningen även för beräkning av kostnaden för kapital i varje enskild affär och vid beräkning av ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Detta innebär att det finns marginaler i form av konjunktur- och säkerhetsjusteringar i riskmätten även i beräkningarna av kostnader för kapital i enskilda affärer och vid beräkning av ekonomiskt kapital, vilket gör att de förlustnivåer som riskmätten implicerar är konservativa. Den använda metoden medför att bankens historiska förluster får en direkt inverkan på riskberäkningar och kapitalkrav.

För företags-, instituts- och hushållsexponeringar återges i diagrammen här intill hur exponeringen fördelar sig mellan obligationer och andra räntebärande värdepapper respektive lån, derivat och övriga produkter. Övriga produkter är till exempel garantier och kreditlöften. Diagrammen visar hur exponeringsbeloppen, exklusive fallerade krediter, fördelar sig mellan olika PD-intervall inom respektive exponeringsklass. De PD-värden som används är de som tillämpas vid beräkning av kapitalkravet.

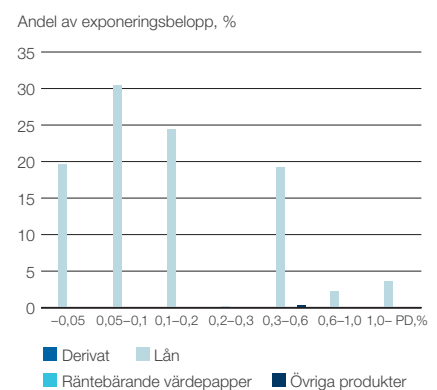
Andel av exponeringsbelopp per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Företagsexponeringar

Andel av exponeringsbelopp per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Institutsexponeringar

Andel av exponeringsbelopp per produkttyp per PD-intervall exklusive fallerade krediter – Hushållsexponeringar

Jämförelse med extern rating

Bankens riskklasser är inte direkt jämförbara med den rating som de externa kreditvärderingsföretagen tillämpar. Kreditvärderingsföretagens rating svarar inte mot en direkt klassificering av motparternas sannolikhet för fallissemang, på samma sätt som bankens riskklassificering gör. Kreditvärderingsföretagen beaktar i varierande grad också hur allvarliga förluster ett fallissemang kan leda till. Den tidshorisont som kreditvärdigheten bedöms under är inte alltid densamma för banken som för kreditvärderingsföretagen. Bankens riskklasser anger inte en enhetlig skala där en viss riskklass alltid motsvarar en viss fallissemangssannolikhet. Dessutom tillämpas olika PD-skalar för olika delar av kreditportföljen och PD-värdet förändras över tiden, beroende på till exempel konjunkturjusteringsfaktorn och modellutveckling.

Sammantaget är det svårt att entydigt och konsekvent översätta de interna riskklasserna till en extern rating. Genom att analysera den historiska fallissemangsandelen i Handelsbankens riskklasser i förhållande till fallissemangsandelen i de externa ratingklasserna enligt det externa ratinginstitutet Moody's, kan dock en rimlig jämförelsetabell erhållas. Nedan återges de externa ratingklasser som bäst motsvarar den historiska fallissemangsandelen i respektive riskklass i Handelsbanken. Man bör dock notera att banken gör en egen kreditbedömning och att jämförelsen här är en modell. Denna modell gäller endast på portföljnivå och

inte på individnivå. Individuella företag som också har en rating från Moody's kan ha åsatts en riskklass som avviker från jämförelsetabellen. För institutsexponeringar saknas tillräckligt med interna fallissemang och ratingjämförelsen baseras istället på kunder med extern kreditbedömning.

Kvalitetssäkring av kreditriskmodellen

Banken utför årligen en grundläggande översyn av riskklassificeringssystemet. Översynen tar dels sikte på att den interna ratingen som ligger till grund för bankens riskklassificering tillämpas på ett konsistent, korrekt och ändamålsenligt sätt (utvärdering), dels på att de modeller som används kvantifierar risk på ett tillfredsställande sätt (validering).

Syftet med utvärderingen av den interna ratingen är att säkerställa att den fungerar väl som den centrala faktorn vid riskklassificering av bankens motparter. Analysen innefattar exempelvis att utvärdera om ratingen avspeglar risken hos motparten, att kunder bedöms likvärdigt oavsett var i banken ratingen äger rum, att regler för ratingen följs och att ratingen uppdateras. Utvärderingen kan leda till att ratingen i särskilda delar av banken eller för särskilda typer av motparter uppmärksammas och att åtgärder vidtas för att rätta till eventuella brister. Åtgärder kan exempelvis bestå av tätare och speciellt riktade uppföljningsinsatser, förändrade ratinginstruktioner eller modellanpassningar.

Validering av modellerna och de riskmått som de ger upphov till genomförs minst en gång per år. Valideringen syftar till att säkerställa att riskklassificeringssystemet mäter risken i de olika riskdimensionerna PD, LGD och exponeringsbelopp på ett tillfredsställande sätt. I första hand utvärderas om de utfall som observerats under det senaste året bekräftar att de modeller som banken tillämpar fungerar såsom avsett. För detta används ett antal olika statistiska tester med på förhand bestämda gränsvärden för att få tydliga signaler om eventuella brister i modellerna. Valideringen kan medföra att riskmått ändras, att instruktioner förändras eller att modeller förändras.

Principerna för utvärdering och validering av intermetoden och ingående modeller är fastställda av den Centrala riskkontrollen och godkända av Finansinspektionen inom ramen för tillståndet att använda intermetoden. Den Centrala riskkontrollen ansvarar för utförandet och rapporterar resultat av utvärderingen och valideringen till bankens VD, CFO, styrelse och riskutskott. Rapporter och utförande granskas av internrevision som ett led i granskningen av bankens intermetod för att säkerställa att de fastställda principerna efterlevs. Utvärderings-, validerings- och revisionsrapporter tillsänds också Finansinspektionen.

Samband mellan extern och intern rating¹

Riskklass	Företagsexponeringar				Instituts- exponeringar
	Stora företag	Medelstora företag	Fastighetsbolag	Bostadsrättsföreningar	
1	Aaa, Aa	Aaa, Aa	Aaa, Aa	Aaa, Aa	Aaa, Aa
2	Aaa, Aa	A	A	Aa, A	Aa, A
3	A, Baa	Baa	A, Baa	A, Baa	A
4	A, Baa	Baa, Ba	Baa	A, Baa	A, Baa
5	Baa	Ba	Baa, Ba	Baa	Baa, Ba
6	Ba	Ba, B	Ba	Baa, Ba	Ba
7	B	B	B	Ba, B	B
8	B, Caa	B, Caa	B	B	B, Caa
9	Caa, C	Caa, C	Caa, C	Caa, C	Caa, C

¹ Uppskattat samband mellan interna riskklasser och extern rating baserat på bland annat historiskt fallissemangsutfall.

Prognoser och utfall i internmetoden

I internmetoden beräknas bankens risker baserat på interna erfarenheter och observationer. Regelverket definierar vad riskmåten ska återspegla och hur dessa ska kvantifieras. Internmodellernas prognoser och de faktiska utfallen aggregeras i tabellen och figurerna nedan till exponeringsklassnivå för att ge en översiktlig bild av modellernas funktion över en längre tidsperiod. I tabellen och figurerna presenteras prognoser och utfall avseende förlustandelarna (EL) per exponeringsklass. Förlustandelarna kan härledas från PD, LGD och exponeringsbeloppet vid fallissemang. Prognoserna och utfallen avser icke-fallerade exponeringar vid en given tidpunkt och fallissemang som uppstår inom 12 månader efter denna. Prognoser och utfall avser avtalsnivå för hushållsexponeringar och motpartsnivå för PD och LGD för företags- och institutsexponeringar. Avseende KF för företagsexponeringar återges prognoser och utfall på avtalsnivå.

I föregående års riskrapport användes 31 december som årlig referenstidpunkt och prognoserna baserades på skattningar som beaktade utfall till och med referenstidpunkten. I nedanstående figurer används istället 30 juni som årlig referenstidpunkt och prognoserna baseras på tillämpade riskmått i kapitaltäckningsberäkningen vid denna tidpunkt. Detta innebär marginella avvikelser i prognoser och utfall i förhållande till tidigare rapporterade värden. Figurerna avseende LGD avser den genomsnittliga prognosen för de exponeringar som fallerar inom 12 månader efter angiven tidpunkt. I föregående riskrapport angavs det exponeringsviktade genomsnittet av LGD för alla icke-fallerade exponeringar. Den nu tillämpade metoden ger en bättre jämförbarhet mellan prognos och utfall. Den sista referens-

tidpunkt som anges i figurerna är 30 juni 2014. Detta medför att utfallet för följande 12 månader inte är fullständigt. Detta påverkar särskilt EL och PD, varför utfall i dessa dimensioner inte rapporteras. För LGD och KF redovisas utfallen för de fallissemang som uppträtt till och med 31 december 2014.

För företagsexponeringar beräknas exponeringsbeloppet som produkten av åtagandet utanför balansräkningen och en konverteringsfaktor, plus exponeringen på balansräkningen. Syftet är att beräkna ett förväntat belopp på balansräkningen vid fallissemang för exponeringar med åtaganden utanför balansräkningen. Detta medför att konverteringsfaktorn endast tillämpas på exponeringar utanför balansräkningen för företagsexponeringar. För hushållsexponeringar beräknas exponeringsbeloppet som produkten av det totala kreditutrymmet och en konverteringsfaktor för de produkter som har åtaganden utanför balansräkningen. För vissa riskklasser i internmodellerna för egna skattningar av KF är antalet interna fallissemang mycket begränsat. I figurerna återges exponeringsbeloppsviktade genomsnitt av prognoser och utfall endast för de riskklasser där ett tillräckligt antal fallissemang observeras.

Prognoserna visar att internmodellerna generellt fungerar mycket bra för att prediktera bankens förluster med en konservativ säkerhetsmarginal. De trender som kan urskiljas för utfallen motsvaras av liknande trender i prognoserna. För fastighetsexponeringar inom hushållsexponeringsklassen är utfallen av EL i genomsnitt 65 procent lägre än prognosen. För övriga hushållsexponeringar och företagsexponeringar är utfallen av EL i genomsnitt 30–40 procent lägre än prognosen. Under de senaste perioderna har prognoser och utfall indikerat

en stabil eller minskande förlustandel för båda typer av hushållsexponeringar. Denna trend har generellt drivits av minskande prognoser och utfall av både fallissemangsandelar och förlustandelarna givet fallissemang vilket framgår av figurerna.

För företagsexponeringar observeras en svag ökning i prognosen för EL per juni 2014.

PD återspeglar enligt regelverket ett långsiktigt genomsnitt av fallissemangsrisken. I figuren framgår att utfallen är i linje med prognoserna, med en viss variation över tiden. Utfallen är 22 respektive 13 procent högre än prognoserna för fastighetsexponeringar respektive övriga exponeringar inom hushållsexponeringsklassen över den observerade perioden. Detta förklaras av att prognoserna av det långsiktiga genomsnittet avser en längre tidsperiod som sträcker sig tillbaka innan 2007 då ett lägre utfall observerades. För företagsexponeringar är utfallen i genomsnitt 30 procent lägre än prognosen under den observerade perioden.

Avseende LGD återspeglar prognosen, i enlighet med regelverket, den förväntade förlustandelen givet fallissemang under ekonomiskt ogynnsamma förhållanden. Här noteras att det finns avsevärda säkerhetsmarginaler i förhållande till de förlustnivåer som observerats sedan 2007. I genomsnitt är utfallen 70 procent lägre än prognoserna för fastighetsexponeringar, och 54 procent lägre för övriga hushållsexponeringar. För företagsexponeringar är utfallen 61 procent lägre än prognoserna trots den finanskris som pågått under perioden. För hushållsexponeringar är utfallen av KF 14 procent lägre än prognoserna och för företagsexponeringar är utfallen 73 procent lägre.

Den förväntade förlustandelen enligt internmetoden som redovisas här motsvarar inte,

Prediktioner per 30 juni 2013 och utfall följande 12 månader för riskparametrar i internmetoden, exklusive Handelsbanken Finans

%	EL		PD		LGD ¹	
	Prediktion per juni 2013, exklusive fallerade	Utfall av kreditförluster och reserveringar för fallissemang (andel av exponeringsbelopp efter kreditriskskydd) följande 12 månader	Prediktion per juni 2013	Utfall följande 12 månader	Prediktion per juni 2013 för fallissemang följande 12 månader	Utfall för fallissemang följande 12 månader
Exponeringsklass						
Företag	0,13	0,11	0,68	0,54	40	16
Hushåll fastighet	0,04	0,01	0,29	0,29	15	4
Hushåll övrigt	0,26	0,15	0,65	0,63	35	16
Institut	0,04	0,00	1,79	0,00		

Prediktioner per 30 juni 2012 och utfall följande 12 månader för riskparametrar i internmetoden, exklusive Handelsbanken Finans

%	EL		PD		LGD ¹	
	Prediktion per juni 2012, exklusive fallerade	Utfall av kreditförluster och reserveringar för fallissemang (andel av exponeringsbelopp efter kreditriskskydd) följande 12 månader	Prediktion per juni 2012	Utfall följande 12 månader	Prediktion per juni 2012 för fallissemang följande 12 månader	Utfall för fallissemang följande 12 månader
Exponeringsklass						
Företag	0,14	0,07	0,73	0,72	41	14
Hushåll fastighet	0,05	0,01	0,33	0,39	15	6
Hushåll övrigt	0,26	0,17	0,70	0,74	34	18
Institut	0,05	0,00	0,91	0,00		

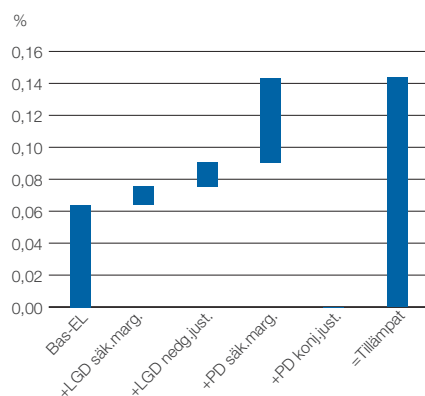
¹ Prediktioner enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

trots benämningen, den mest sannolika nivån på förlusterna för banken. En anledning till det är att de PD-värden som används enligt regelverket ska motsvara ett långsiktigt genomsnitt. En annan anledning är att det görs ett antal konservativa säkerhetsjusteringar av det värde som beräknas utifrån bankens internmetod. Dessa justeringar syftar i huvudsak till att säkerställa att bankens interna modell inte underskattar den verkliga risken.

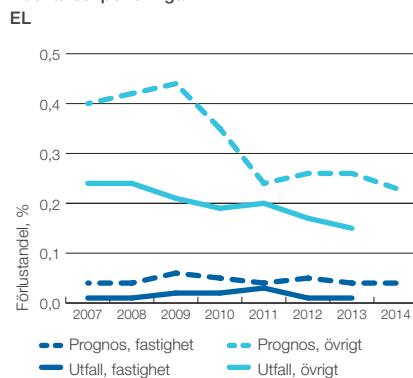
En illustration av hur dessa justeringar påverkar det beräknade värdet för förväntade förluster görs i vidstående diagram. Diagrammet visar EL för alla exponeringar godkända för internmetoden, exklusive fallerade exponeringar. Den första stapeln återger det förväntade EL-värdet, det vill säga EL baserat på historiska genomsnittliga fallissemangsandelar och förlustandelar givet fallissemang per riskklass, vilket uppgår till cirka 0,06 procent. De efterföljande staplarna återspeglar hur EL påverkas då säkerhetsmarginaler, konjunkturjusteringar och regelverksmässiga "golv för tillämpade PD" införs.

Säkerhetsmarginalen syftar till att säkerställa att tillämpat värde inte underskattar den sanna risken beroende på att det statistiska underlaget som ligger till grund för modellerna inte är tillräckligt stort. Konjunktur- och nedgångsjusteringen beaktar att den uppmätta fallissemangsandelen och förlustandelen kan förväntas variera med konjunkturen. Den fallissemangs- och förlustandel som används för riskvikningen behöver därför justeras i förhållande till var i konjunkturcykeln bankens låntagare befunnit sig under den period som ligger till grund för beräkningarna. Resultatet av beräkningarna för konjunkturjusteringen indikerade för 2014 att estimaten skulle sänkas. Handelsbanken tillämpar dock den konservativa principen att inte sänka PD på grund av konjunkturjustering. Detta innebär i realiteten en extra säkerhetsmarginal.

Dekomponering av EL för exponeringar godkända för internmetoden, exklusive fallerade motparter

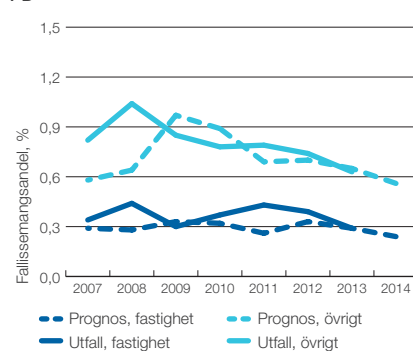

Hushållsexponeringar¹

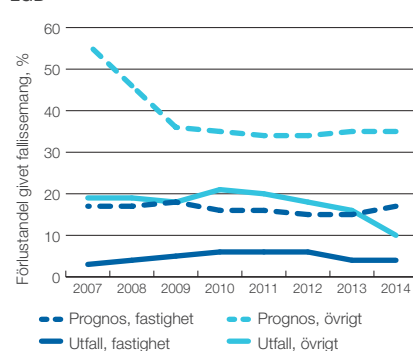

¹ Exklusive Handelsbanken Finans

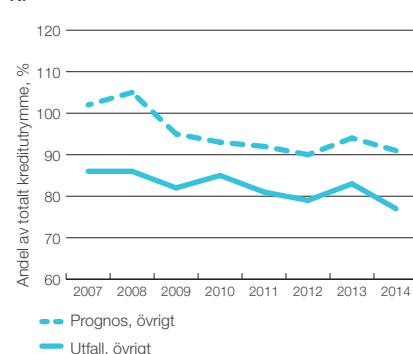
PD

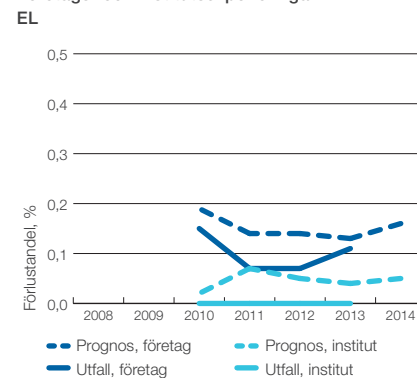
LGD

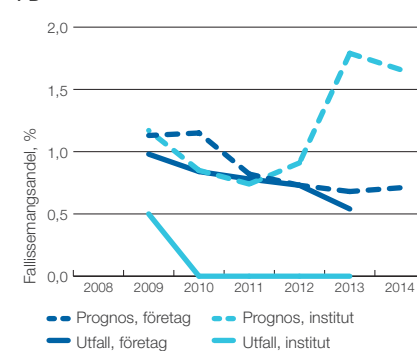
KF

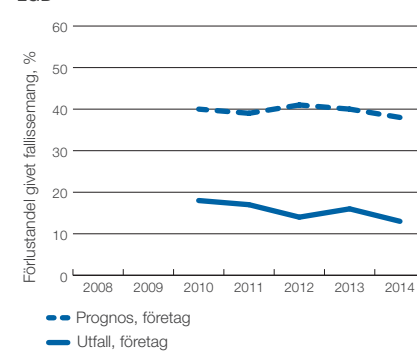
Företags- och Institutsexponeringar

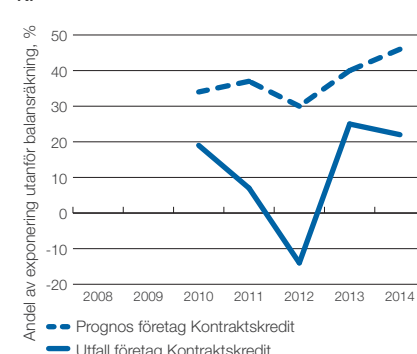
PD

LGD

KF

SÄKERHETER

När banken bedömer kreditrisken hos en viss kund bedöms i första hand kredittagarens återbetalningsförmåga. Enligt bankens kreditpolicy kan en svag återbetalningsförmåga aldrig kompenseras med att banken erbjuder goda säkerheter. Säkerheter kan dock reducera bankens förlust väsentligt om kredittagaren inte kan fullfölja sina förpliktelser. Krediter ska därför normalt vara betryggande säkerställda.

Kredit utan säkerhet beviljas främst till kunder med mycket god återbetalningsförmåga. Vid kredit utan säkerhet till större företag upprättas särskilda lånevillkor som ger banken rätt till omförhandling eller uppsägning om kredittagarens återbetalningsförmåga skulle försämras eller om villkoren på annat sätt bryts.

Då det som regel blir aktuellt att ta säkerheter i anspråk först sedan kredittagaren drabbats av allvarliga betalningssvårigheter inriktas värderingen av säkerheter på det värde säkerheterna förväntas ha vid en snabb försäljning under ogynnsamma omständigheter i samband med en obeståndssituation. För vissa tillgångar kan värdet påverkas avsevärt vid en obeståndssituation och en därigenom framtvingad försäljning.

En stor del av utlåningen till kreditinstitut är omvända repor. En omvänd repa är en återköpstransaktion som innebär att banken repar in (köper) räntebärande värdepapper eller aktier med särskild överenskommelse att värdepappret ska säljas tillbaka till ett visst pris vid en viss tidpunkt. Omvända repor betraktas av banken som säkerställd utlåning.

Under speciella omständigheter kan banken köpa kreditderivat eller finansiella garantier som kreditriskskydd för fordringar. Detta förekommer dock inte inom bankens ordinarie kreditgivning.

Säkerheter och åtgärder som reducerar kapitalkravet

Säkerheter avseende de exponeringar som är godkända för internmetoden hanteras enligt två olika beräkningsmetoder: Internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF eller internmetoden med egna skattningar av LGD och KF. Säkerheter påverkar kapitalkravet på olika sätt i dessa två metoder. I internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF är endast vissa typer av säkerheter medräkningsbara och de enligt regelverket föreskrivna estimaten för LGD tillämpas. Banken tar dock in fler typer av säkerheter än de som, enligt kapitalkravetsreguleringen, anses som medräkningsbara.

Vid rapportering enligt internmetoden för exponeringar som är godkända för internmetoden med egna skattningar av LGD och KF applicerar banken egenberäknade LGD-estimater. För dessa exponeringar påverkar de flesta säkerhetstyper det riskvägda exponeringsbeloppet och kapitalkravet.

Banken följer upp och uppdaterar löpande marknadsvärden för de säkerheter som används för företagsexponeringar. En kontrollrutin finns etablerad där marknadsvärdet för fastigheter kontrolleras minst vart tredje år (bostadsfastigheter) respektive minst varje år (övriga fastigheter). Kontroll av värderingen utförs oftare vid väsentliga förändringar av faktorer som påverkar fastighetsmarknaden. För fastigheter med en exponering överstigande 3 miljoner euro genomförs en ny värdering av en oberoende värderingsman minst vart tredje år.

Banken använder, enligt godkännande från Finansinspektionen, volatilitetsjusteringar (så kallade haircuts) vid beräkningen av kapitalkrav enligt internmetoden utan egna skattningar

av LGD och KF för exponeringar som täcks av finansiella säkerheter. Det betyder att banken vid kapitalkravberäkningar justerar värdet för finansiella säkerheter med utgångspunkt i de finansiella säkerheternas historiska volatilitet istället för att använda de schabloniserade volatilitetsjusteringar som regelverket annars föreskriver. Denna metod medför en bättre riskmätning vid användning av finansiella säkerheter. Handelsbanken kontrollerar löpande koncentrationsrisken i enskilda värdepapper.

För hushållsexponeringar används en internmetod med egna skattningar av LGD och KF i vilken exponeringarna segmenteras i olika grupper baserat bland annat på förekomst av säkerhet. För merparten av fastighets säkerheterna sker även en segmentering baserad på säkerhetens belåningsgrad. Exponeringens LGD fastställs utifrån dessa grupper.

För företagsexponeringar och institutsexponeringar reduceras vid förekomst av säkerhet kapitalkravet genom en justering av antingen PD eller LGD. PD justeras i de fall det finns godkända skyddsgivare, till exempel en utfärdare av en garanti eller borgen, som har ett lägre PD-värde än kredittagaren. För andra typer av säkerheter justeras LGD.

Vidare har Handelsbanken ingått ett betydande antal så kallade nettningsavtal med bland annat institutsmotparter varvid exponeringen reduceras. Information om nettnings effekt återfinns i avsnittet Motpartsrisk.

Kreditriskexponering on balance, fördelad per säkerhet mkr	2014	2013
Bostadsfastigheter ¹	1 114 011	1 030 392
<i>varav privatpersoner</i>	782 821	726 190
Övriga fastigheter	271 041	245 196
Stat, kommun och landsting ²	603 319	452 502
Borgen ³	18 876	19 338
Finansiella säkerheter	63 493	54 286
Objektssäkerheter	18 256	19 360
Övriga säkerheter	68 138	55 671
Blanko	211 790	272 851
Summa kreditriskexponering on balance	2 368 924	2 149 596

Utlåning till allmänheten, fördelad per säkerhet mkr	2014	2013
Bostadsfastigheter ¹	1 114 011	1 030 392
<i>varav privatpersoner</i>	782 821	726 190
Övriga fastigheter	271 041	245 196
Stat, kommun och landsting ²	98 076	59 869
Borgen ³	18 305	19 327
Finansiella säkerheter	22 035	13 773
Objektssäkerheter	18 256	19 360
Övriga säkerheter	68 138	55 671
Blanko	197 974	252 751
Utlåning till allmänheten	1 807 836	1 696 339

¹ Inklusivt bostadsrätter.

² Avser direkta statsexponeringar och statsgarantier.

³ Inkluderar ej statsgarantier.

Exponeringar godkända för internmetoden

Vid kapitalkravsberäkning för företagsexponeringar utgör säkerhet i fastighet cirka 48 (47) procent av exponeringsbeloppet. Motsvarande uppgift för finansiella säkerheter främst i form av repor är cirka 2 (2) procent samt för garantier och övriga säkerheter cirka 8 (8) procent.

För hushållsexponeringar utgör säkerhet i fastighet, främst bostad, cirka 88 (87) procent av exponeringsbeloppet. Av resterande exponeringsbelopp segmenteras cirka 1 (1) procentenhet på någon form av säkerhet, medan övriga 11 (11) procentenheter får ett LGD-värde via annat villkor. Dessa villkor är främst styrda av faktorer som typ av kredittagare, typ av kredit eller antal kredittagare.

För institutsexponeringar täcker finansiella säkerheter cirka 62 (55) procent av exponeringsbeloppet. Motsvarande uppgift för garantier uppgår till cirka 2 (3) procent.

Av de exponeringar som täcks av garantier, totalt 103 637 miljoner kronor (100 547) avser 74 708 miljoner kronor (74 861) garantier från stater och kommuner, 5 268 miljoner kronor (1 246) avser garantier från institut och 23 661 miljoner kronor (24 350) avser garantier från företag. Företag som har riskklass 4 eller bättre godkänns som garantigivare i beräkning av kapitalkrav enligt internmetoden.

I det fall en exponering täcks av flera säkerheter och ingen enskild säkerhet har ett godkänt säkerhetsvärde enligt kapitaltäckningsberäkningen som täcker hela exponeringen, delas exponeringen upp i en delexponering för varje säkerhet. Kapitalkravet beräknas sedan per delexponering, baserat på förekomst av säkerhet.

Exponeringar beräknade enligt schablonmetod

För exponeringar som rapporteras enligt schablonmetod i exponeringsklasserna instituts-, företags- och hushållsexponeringar samt exponeringar med säkerhet i fastighet, utgör säkerheter totalt cirka 56 (49) procent av rapporterat exponeringsbelopp, varav cirka 3 (2) procentenheter avser garantier.

För samtliga exponeringar som beräknas enligt schablonmetoden anges i regelverket en riskvikt som styrs av i vilken exponeringsklass motparten kategoriserats. Riskvikt multiplicerad med exponeringsbelopp ger riskvägt exponeringsbelopp.

Godtagbara säkerheter som reducerar kapitalkrav, internmetoden		2014		2013	
		Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av exponeringsbelopp (%)	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av exponeringsbelopp (%)
mkr	Typ av säkerhet				
Företagsexponeringar	- Garantier	98 490	8	94 951	8
	- Kundfordringar	620	0	893	0
	- Finansiella säkerheter	26 492	2	18 098	2
Hushållsexponeringar	- Fastigheter	588 707	48	548 739	47
	- Garantier	0	0	143	0
Institutexponeringar	- Bostadsfastigheter ¹	763 760	88	712 211	87
	- Garantier	3 276	2	3 313	3
Positioner i värdepapperisering	- Finansiella säkerheter	87 380	62	61 090	55
	- Fastigheter	0	0	0	0
	- Garantier	1 871	87	2 050	60
Summa		1 570 596	70	1 441 488	69

¹ Inklusiv bostadsrätter.

Säkerheter som reducerar kapitalkrav, exponeringar som beräknas enligt schablonmetoden		2014		2013	
		Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av exponeringsbelopp (%)	Exponeringsbelopp som täcks av säkerhet	Andel av exponeringsbelopp (%)
mkr	Typ av säkerhet				
Stater & centralbanker	- Finansiella säkerheter	4 194	1	7 818	2
Institut	- Garantier	80	3	204	7
	- Finansiella säkerheter	0	0	12	0
Företag	- Garantier	1 543	6	2 110	7
	- Finansiella säkerheter	2 504	10	1 380	4
Hushåll	- Garantier	193	1	0	0
	- Finansiella säkerheter	451	2	669	4
Säkerhet i fastighet	- Fastigheter	59 057	100	39 443	100
Summa		68 022	10	51 636	11

Belåningsgrad vid fastighetsutlåning

Vid fastighetsfinansiering, liksom vid all kreditgivning, utgår Handelsbankens kreditbedömning alltid från låntagarens återbetalningsförmåga. Det finns också interna rekommendationer för vilka högsta belåningsgrader som får medges. För bolån till privatpersoner följs Finansinspektionens regler om bolånetak och amortering.

Nedanstående rekommendationer för högsta belåningsgrad (LTV) vid fastighetsfinansiering gäller hela Handelsbankskoncernen. Belåningsgraden utgår från marknadsvärdet.

- Flerfamiljshus, inklusive bostadsrättsföreningar, 75 procent
- Affärs- och kontorsfastigheter, 60 procent
- Familjelantbruk, skogs- och lantbruksfastigheter, 75 procent.

Rekommendationerna för belåningsgrad överensstämmer med vad som är belåningsbart i Stadshypotek. Vid kreditgivningstillfället får belåningsgrader som överstiger rekommendationerna aldrig förekomma i Stadshypotek.

Vid belåning i banken kan belåningsgrader som överstiger rekommendationerna förekomma, men de ska då särskilt motiveras.

Värdet på industri- och lagerfastigheter samt obebyggd mark kan ofta vara mycket mer volatilt än för övriga fastigheter, beroende på exempelvis läge och alternativ användning. Belåningsgraden bör därför vara väsentligt lägre än 60 procent. Finansiering av industri- och lagerfastigheter samt obebyggd mark kan enbart ske i banken.

I nedanstående tabeller och grafer framgår hur lånevolymen fördelas över belåningsgrader för all fastighetsutlåning i Handelsbankens

hemmamarknader exklusive Nederländerna. Vidare presenteras en ackumulerad fördelning av belåningsgrader per den 31 december 2014. Av diagrammet framgår att det krävs mycket kraftiga prisfall på fastigheter för att betydande delar av utlåningsvolymen ska överstiga 100 procents belåningsgrad.

Belåningsgraden (LTV) visar all utlåning som säkerställs av objektet i förhållande till dess marknadsvärde. Vid beräkningen tas hänsyn till eventuell pantsättning hos andra kreditinstitut. Senast utförd värdering används som marknadsvärde i samband med sammanställning av belåningsgrad. Förutom att fördela lånevolymen på belåningsgrader beräknas genomsnittlig belåningsgrad i Handelsbanken där respektive objekts högsta belåningsgrad viktas efter kapitalskuld (LTV-Max).

LTV-Mid är ett beräknat genomsnitt av belåningsgrad per objekt där den totala kapitalskulden delas upp på ett stort antal belåningsgradsintervall och där belåningsgraden beräknas som ett genomsnitt av hur stor del av kapitalskulden som återfinns i respektive intervall. LTV-Mid kan ses som ett mått på den genomsnittliga belåningsgraden på en utlånad krona i Stadshypotek. I grafen framgår att Handelsbanken har den helt dominerande delen av sin fastighetsvolym i belåningsgradsintervall som understiger 50 procent. Grafen visar att även vid stora fastighetsprisfall kommer Handelsbankens fastighetsutlåning i mycket hög grad vara helt säkerställd av fastighetspanterna. I det fall ett institut har all utlåning med bästa rätt blir LTV-Mid hälften av LTV-Max. Tabellen nedan visar att LTV-Mid nästan är hälften av LTV-Max vilket innebär att Handelsbanken nästan uteslutande har säkerheter med bästa rätt.

Andel av fastighetsutlåning per belåningsgrad och marknadstyp, på Handelsbankens hemmamarknader exklusive Nederländerna

%	2014			2013		
	Privatmarknad	Företagsmarknad	Totalt	Privatmarknad	Företagsmarknad	Totalt
0-40%	63,7	75,4	68,4	63,1	73,7	67,4
41-60%	22,2	18,2	20,6	22,1	19,0	20,8
61-75%	10,3	4,6	8,0	10,5	5,2	8,3
>75%	3,8	1,8	3,0	4,3	2,1	3,4
LTV-Max	66,0	53,4	60,9	66,7	55,0	61,9
LTV-Mid	33,1	27,2	30,8	33,5	28,1	31,4

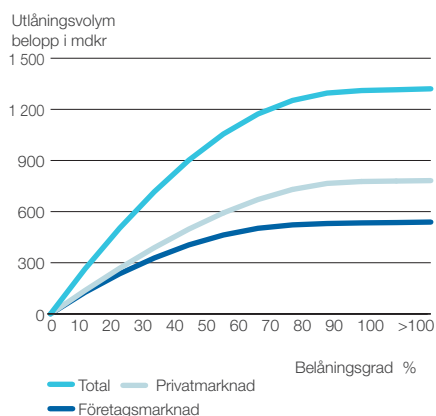
LTV-Max Respektive objekts högsta belåningsgrad viktat efter kapitalskuld.
LTV-Mid Objektets inomlagesfördelning viktat efter kapitalskulden i inomlagesintervallet.

Belåningsgrad för fastighetsutlåning på Handelsbankens hemmamarknader exklusive Nederländerna vid ett fastighetprisfall på 10 procent

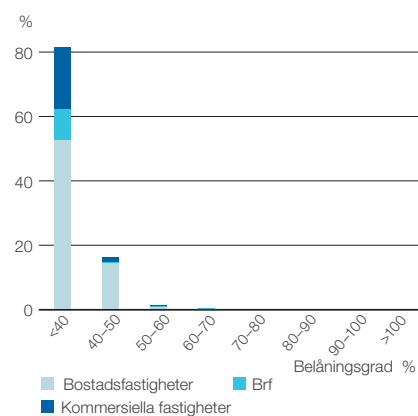
LTV-Max	73,3	59,2	67,5
LTV-Mid	36,8	30,2	34,2

LTV-Max Respektive objekts högsta belåningsgrad viktat efter kapitalskuld.
LTV-Mid Objektets inomlagesfördelning viktat efter kapitalskulden i belåningsgradsintervallet.

Kumulativ fördelning av fastighetsutlåning över belåningsgrader, Handelsbankens hemmamarknader exklusive Nederländerna

Andel av fastighetsutlåning per belåningsgrad (LTV-Mid) och fastighetstyp, Handelsbankens hemmamarknader exklusive Nederländerna

Risker i den svenska bolånemarknaden

Den ökade skuldsättningen för svenska hushåll beror på stigande bostadspriser som en följd av låga räntor och ett sedan länge alltför lågt bostadsbyggande. Samtidigt som skuldsättningen ökat talar lägre belåningsgrader, ett högt sparande och en växande nettoförmögenhet för att hushållens motståndskraft är mycket god.

Hushållens skuldsättning kopplad till stigande bostadspriser har under lång tid varit föremål för intensiv debatt i Sverige och myndigheterna har också vidtagit ett flertal åtgärder. I debatten har det blivit alltmer tydligt att de problem som myndigheterna ser med hushållens skuldsättning inte är kopplad till risken för stora kreditförluster i bankerna, utan snarare till potentiella problem med den makroekonomiska stabiliteten. I denna ruta redogörs kort för denna debatt och bakgrunden till de bedömningar som görs vad gäller hushållens skuldsättning.

De svenska hushållens skuldsättning har stigit relativt kraftigt under 2000-talet och uppgår till drygt 170 procent av den disponibla inkomsten, från en nivå på omkring 100 procent i början av 2000-talet. Den bakomliggande drivkraften har varit stigande bostadspriser, vilka i början av 2000-talet växte med omkring 10 procent årligen. De senaste 4–5 åren har emellertid prisutvecklingen stannat av och utlåningen till hushåll växer nu med knappt 6 procent årligen och skuldsättningen som andel av disponibel inkomst har legat relativt stilla omkring 170 procent av disponibel inkomst.

Åtgärder för att minska skuldsättningen

Efter att Sverige återhämtat sig från den globala finansiella krisen 2008–2009 har svenska staten vidtagit åtgärder som syftar till att bromsa tillväxten i hushållens skuldsättning. Inte minst det historiskt låga ränteläget, som gjort att det är väldigt billigt att låna pengar, har skapat ett behov av åtgärder. De viktigaste åtgärderna är:

- 2010 införde Finansinspektionen en begränsning av hur hög belåningsgrad banker får medge vid bostadslån, innebärande att lån till hushåll med pant i bostad maximalt får uppgå till 85 procent av bostadens värde.
- Finansinspektionen införde i maj 2013 ett ytterligare kapitalkrav inom ramen för pelare 2 motsvarande en riskvikt på bolån om minst 15 procent.
- I september 2014 beslutade Finansinspektionen att höja kapitalkravet i pelare 2 till motsvarande en minsta riskvikt om 25 procent.
- I november 2014 lämnade Finansinspektionen förslag om amorteringskrav på bolån, innebärande att nya bolån med högre belåningsgrad än 70 procent ska amorteras med 2 procent av det ursprungliga lånets värde årligen, samt att nya bolån med mer än 50 procent belåningsgrad ska amorteras med 1 procent årligen.

Strukturella faktorer ligger bakom att risken i svenska bolån är mycket låg

Den mest uppenbara risken med en hög skuldsättning är att den riskerar leda till betalningssvårigheter för låntagarna med risk för kreditförluster för bankerna som följd. Vad gäller svenska hushålls bostadslån bedöms emellertid denna risk som mycket låg. Det finns ett antal faktorer som ligger bakom denna bedömning.

- Det finns i ett internationellt perspektiv mycket goda möjligheter att göra kreditbedömningar i Sverige. Faktorer som bidrar till detta är tydlig identifikation av individer genom personnummer, publika inkomstuppgifter om taxerad inkomst samt effektiv registrering av betalningssvårigheter och kreditförfrågningar genom Upplýsningscentralen. Risken för att oriktiga uppgifter lämnas i kreditansökan är begränsad och informationen om historiska betalningssvårigheter är en mycket stark faktor för att förklara risken i lån till hushåll.
- Svensk insolvensrätt är mycket strikt så till vida att lån inte skrivs av vid privatpersoners konkurs, utan betalningsskyldigheten kvarstår tills skulden är betald. Det betyder att kreditkulturen i det svenska samhället är mycket stark och låntagare är generellt väldigt angelägna om att betala på sina lån.
- Det svenska välfärdssystemet medför att låntagare som förlorar sin anställning eller blir långtidssjuka ofta får tillräcklig försörjning från arbetslöshetsförsäkringar och den publika sjukförsäkringen för att kunna sköta sina räntebetalningar.

- Svårigheten att hitta hyreslägenheter i många delar av Sverige gör också att incitamenten för att sköta bolånebetalningarna är mycket höga. Alternativet att bli av med sin bostad är alltför dramatiskt, inte bara ur ett ekonomiskt utan också ur ett socialt perspektiv.
- I Sverige finns ingen tradition att köpa bostäder som investeringsobjekt, för att hyra ut i andra hand, vilket är vanligt förekommande i andra länder. Hyresregleringen, skattesystemet samt att bostadsrätter bara får hyras ut med bostadsrättsföreningens tillstånd, bidrar till att det är mycket ovanligt med belåning av privatpersoners bostäder för detta ändamål. Det medför att bostadspriser inte drivs av spekulativa drivkrafter, utan endast av människors behov av att ha någonstans att bo.
- En ytterligare riskbegränsande faktor för Handelsbanken är att över 40 procent av bolåneinnehavarna i Stadshypotek är äldre än 55 år vilket betyder att de är i eller närmar sig pension. Deras kassaflöde blir därigenom säkrat, eftersom det i huvudsak kommer från statliga pensionsutbetalningar.

Svenska bolån har visat stor motståndskraft i verklig stress

Dessa förhållanden har medfört att svenska bankers kreditförluster för hushållens bolån varit mycket låga. Även under den djupa krisen under 1990-talet, som verkligen drabbade hushållen hårt, och som innefattade kraftigt stigande räntor, var förlusterna på bolån begränsade. Stadshypotek, som Handelsbanken förvärvade 1997, hade kreditförluster som under krisens värsta år 1992 uppgick till 0,34 procent av utlåningen, vilket med god marginal rymdes inom vinstmarginalen för utlåningen. En stor del av de redovisade förlusterna har dessutom återvunnits under åren därefter.

De låga kreditförlusterna för bolån under 1990-talskrisen har visat att svenska bolån uppvisat stabilitet även under extrem verklig makroekonomisk stress, och att de strukturella faktorerna som förklarar den låga förlustrisken verkligen är relevanta. Data från denna period har även legat till grund för Handelsbankens beräkningar av värden för internmetoden, vilket förklarar att riskvikterna för bolån blivit låga i ett internationellt perspektiv. Sedan 1991 uppgår Stadshypotekets genomsnittliga årliga kreditförlustnivå på privata bolån till mindre än 0,02 procent, inklusive såväl 1990-talskrisen som den senaste finanskrisen.

Statliga bedömningar pekar på att bolånerisken är låg för bankerna...

Bilden av att risken för kreditförluster från den svenska hushållssektorn är låg framstår även i myndigheternas bedömningar av den svenska finansiella stabiliteten. I sin stabilitetsrapport från december 2014 gör Finansinspektionen bedömningen att riskerna för stora kreditförluster kopplade till hushållens skuldsättning är små.

Riksbanken skriver i sin stabilitetsrapport från samma tidpunkt att hushållen bedöms ha goda förutsättningar att betala på sina lån. En viktig faktor bakom detta är att skulderna i stor utsträckning återfinns hos hushåll med goda inkomster och stora tillgångar, vilket medför att konsekvenserna av negativa scenarier, såsom ökad arbetslöshet och stigande räntor, är begränsade. Detta bekräftas av Finansinspektionens stresstester av sårbarheten hos individuella hushåll.

Den statliga utredningen Överskuldsättning i kreditsamhället? som lades fram i november 2013 pekar också på att överskuldsättning är ett problem framförallt för låginkomsttagare vars skuldsättning kommer från konsumtionslån och inte från bolån. Förslagen i utredningen var därför fokuserade på problem relaterade till hushållens konsumtionslån.

Även SNS Konjunkturråd som ägnade sin årliga rapport för 2015 åt skuldsättningen i den svenska ekonomin var tydliga i sin slutsats avseende de svenska hushållens skuldsättning: "Hushållens belåning är i dag inte primärt ett finansiellt stabilitetsproblem. Om hushållen skulle få ekonomiska problem kommer de inte att sluta betala på sina bolån utan istället dra ned på sin konsumtion."

...snarare är risken för minskad hushållskonsumtion i fokus

Den senaste tidens åtgärder för att begränsa tillväxten i hushållens skuldsättning motiveras således inte i första hand av risker relaterade till banksektorn utan istället av oro för att en hög skuldsättning i hushållssektorn riskerar leda till en mer volatil makroekonomisk utveckling. Oron består framförallt i att hushåll med hög skuldsättning riskerar att begränsa sin konsumtion i en lågkonjunktur i högre grad än lågt belånade hushåll, eller att konsumtionen minskas i en situation med stigande räntor. Det uppstår en känslighet för förändringar i bostadspriser och räntor som är betydligt större än om skuldsättningen vore låg. Erfarenheterna från bland annat kriserna i USA och Danmark de senaste åren visar på sådana samband. Finansinspektionen är i sina bedömningar tydlig med att det är svårt att lägga fast någon definitiv nivå när skuldsättningen blir för hög i detta avseende, utan att det snarare rör sig om en gradvis ökad sårbarhet. En konsekvens av detta är att det är viktigare att följa förändringstakten i skuldsättningen än de absoluta nivåerna.

Stort sparande, goda förmögenheter och låga räntor minskar risken för hushållen...

Bedömningar av skuldsättningen tenderar ofta att fokusera på hur stora skulderna är i relation till disponibel inkomst (se figur A) och debatten om hushållens skuldsättning i Sverige har ofta utgått från detta mått. Även om detta mått visar på en högre skuldsättning så finns det ett antal faktorer som också visar på en lägre sårbarhet i hushållssektorn.

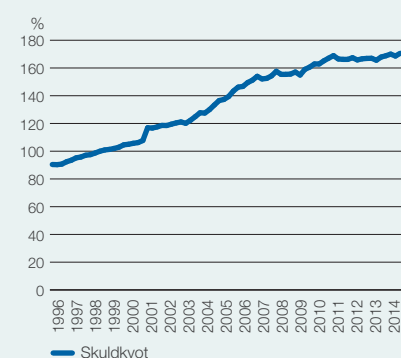
En sådan faktor är att den aggregerade fastighetsrelaterade belåningsgraden i ekonomin, mätt som de totala hushållsskulderna som andel av det sammanlagda värdet av hushållens fastighetstillgångar, minskat under lång tid och är lägre än efter 1990-talskrisen (se figur B). Detta har skett samtidigt som egnahemsägnandet ökat från 59 procent till 65 procent under de senaste 25 åren, vilket naturligen lett till att finansieringen av bostäder nu i högre grad ligger hos hushållen än vad som var fallet tidigare.

Dessutom har hushållen betydligt större finansiella tillgångar än tidigare. Hushållens skulder i relation till de totala tillgångarna är i dag ungefär 23 procent. Hushållens balansräkning har stärkts kraftigt under de senaste 20 åren och nettoförmögenheten (tillgångarna minus skulderna) har ökat från cirka 2 000 miljarder kronor till över 10 000 miljarder kronor under perioden (se figur C).

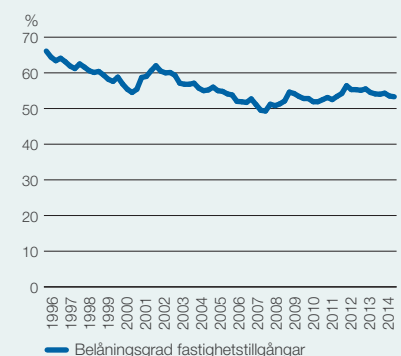
Samtidigt har det lägre ränteläget inneburit att kostnaden för hushållens lån nu är betydligt lägre än tidigare. Räntekostnaden som andel av disponibel inkomst har minskat från över 10 procent i början på 1990-talet till under 4 procent i dag (se figur D), vilket betyder att lånen belastar hushållens konsumtionsutrymme betydligt mindre i dag än tidigare.

En väsentlig skillnad mot 1990-talet är också att Sverige numera har en flytande växelkurs och att risken för stigande räntor i samband med en lågkonjunktur som drabbar hushållens sysselsättning därmed är mycket låg. För ett litet och homogent land med egen valuta som Sverige, där centralbanken bedriver en penningpolitik som är strikt inriktad på ett inflationsmål, bör styrantan minskas när efterfrågan i ekonomin faller i en lågkonjunktur.

A. Hushållens skulder som andel av disponibel inkomst

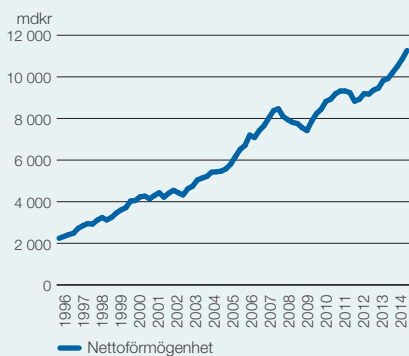
B. Belåningsgrad fastighetstillgångar – hushållens totala skulder som andel av värdet på hushållens fastighetstillgångar

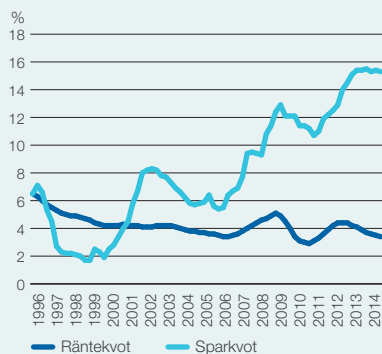
Källa: Riksbanken, SCB och interna beräkningar.

En annan faktor som medför en minskad risk med hushållens skuldsättning är att hushållen i stor utsträckning utnyttjat de senare årens förbättrade disponibla inkomster och lägre räntekostnader till att öka sitt sparande, vilket också visats i den starkt växande nettoförmögenheten. Sparkvoten ligger på över 15 procent (se figur D), vilket är mycket högt i ett internationellt perspektiv. Om hushållens finansiella ställning skulle försämrats så finns således utrymme att kompensera ett försämrat konsumtionsutrymme med ett minskat sparande.

C. Hushållens nettoförmögenhet – hushållens totala tillgångar (fastigheter och finansiella tillgångar, inkl. kollektivt försäkringssparande) minus hushållens skulder

D. Hushållens sparande (inkl. kollektivt försäkringssparande) och räntebetalningar som andel av disponibel inkomst

Källa: Riksbanken, SCB och interna beräkningar.

...liksom det låga utbudet på nya bostäder

Den viktigaste drivkraften bakom den ökade skuldsättningen är självklart bostadspriserna, vilka steg relativt kraftigt under det tidiga 2000-talet, för att sedan ha en lägre men ändå positiv tillväxttakt under åren efter den globala finanskrisen. En stor skillnad i Sverige jämfört med många länder som fått problem med hushållens skuldsättning är att de stigande bostadspriserna inte följts av stora bostadsinvesteringar, vilka riskerar leda till ett överutbud och i ett senare skede fallande bostadspriser. I Sverige har tvärtom bostadsinvesteringarna varit mycket låga under lång tid. En jämförelsevis hög befolkningstillväxt har särskilt i storstäderna lett till ett stort underskott på bostäder. Detta leder till att risken för kraftigt fallande bostadspriser blir mindre.

Tillgången på hyreslägenheter i storstäderna är också begränsad, och än mer så efter de senaste årens omfattande bostadsrättsombildningar. Detta har lett till att det i praktiken tar många år av kö innan ett hyreskontrakt kan erhållas i många delar av storstäderna, vilket i sin tur bidragit till prisuppgången på bostadsrätter i dessa områden.

Avskaffandet av arvs- och gåvoskatten för ett antal år sedan i Sverige innebär att en stor förmögenhetsöverföring görs mellan generationer, i många fall i syfte att bistå med kapital till den första bostaden. Detta är också en faktor som varit viktig för efterfrågan på främst bostadsrätter.

Bolånen är en risk för makroekonomin, inte för bankerna

Sammanfattningsvis kan det konstateras att hushållens skuldsättning inte i första hand är ett problem utifrån risken för kreditförluster, utan snarare utgör den en riskfaktor för stabiliteten i den makroekonomiska utvecklingen. Men även om skuldsättningen ökat under en längre period finns det ett antal faktorer som motverkar att hushållens skuldsättning skulle orsaka betydande makroekonomiska problem. Likväl är det angeläget att skuldsättningen inte ökar på ett ohanterligt sätt, inte minst mot bakgrund av det låga ränteläget som drivkraft för utlåningen, och det är utifrån Handelsbankens perspektiv positivt att svenska myndigheter fokuserar på denna fråga.

KREDITPORTFÖLJEN

Portföljens fördelning

Bankens kreditportfölj presenteras i detta avsnitt med utgångspunkt från sammanställda balansräkningsposter. I avsnittet Kapitalkrav för kreditrisker på sidan 37 presenteras kreditportföljen med utgångspunkt från CRR.

Med utgångspunkt från balansräkningen kategoriseras krediter i utlåning till allmänhet respektive utlåning till kreditinstitut samt off-balanceposter fördelade på produkttyp.

I kapitaltäckningssammanhang kategoriseras de i exponeringsklasser som regelverket fastlagt för respektive beräkningsmetod. När begreppet

exponering används avses summan av poster i och utanför balansräkningen.

Kreditriskexponeringar mkr	2014	2013
Utlåning till allmänheten ¹ <i>varav omvända repor</i>	1 807 836 23 858	1 696 339 15 711
Utlåning till övriga kreditinstitut <i>varav omvända repor</i>	70 339 42 138	62 898 33 874
Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter ²	102 778	99 660
Kreditlöften	271 001	246 518
Övriga åtaganden	14 134	9 046
Garantiförbindelser, krediter	10 335	8 371
Garantiförbindelser, övriga	60 033	58 568
Dokumentkrediter	5 369	7 190
Derivatinstrument ³	116 124	69 961
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	78 219	57 451
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	63 725	64 125
Summa	2 599 893	2 380 127
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	454 532	334 794
Övrig utlåning till centralbanker	51 047	35 160
Summa	3 105 472	2 750 081

I beloppen ingår ej tillgodohavanden mot centralbanker.

¹ Av detta belopp består 2 181 mkr (2 580) av utlåning som vid första redovisningstillfället kategoriserats som värderad till verkligt värde via resultaträkningen.

² Från och med 2014 ingår inte sådana ounyttjade räkningskrediter som motparten inte förfogar över vid redovisningstillfället och som därför inte ger upphov till något kapitalkrav. Jämförelsesiffrorna har justerats.

³ Avser summa positiva marknadsvärden. Om rättsliga hållbara nettningsavtal beaktas uppgår exponeringen exklusive potentiell framtida exponering till 70 478 mkr (25 775).

Geografisk fördelning 2014 mkr	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen								Totalt
	Allmänheten	Kreditinstitut exkl centralbanker	Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	Övrig utlåning till centralbanker	Derivatinstrument	Placeringar	Garantier	Kreditlöften	Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	Dokumentkrediter	Övrigt		
Sverige	1 194 402	18 368	253	6 926	115 104	112 376	25 033	124 761	72 334	2 483	14 134	1 686 174	
Storbritannien	169 596	575	55 779	342	88	-	5 986	31 077	5 659	48	-	269 150	
Danmark	79 030	85	111	28 021	66	5	3 531	28 443	-	220	-	139 512	
Finland	115 087	163	69 176	-	108	-	4 912	18 817	6 494	216	-	214 973	
Norge	204 067	428	2 353	15 758	-	-	6 748	37 219	15 729	92	-	282 394	
Nederländerna	18 504	-	11 971	-	0	-	823	6 536	160	-	-	37 994	
Tyskland	5 228	227	87	-	-	-	3 570	3 776	711	53	-	13 652	
Polen	2 255	6	35	-	-	-	1 204	1	83	-	-	3 584	
USA	2 716	43 323	312 770	-	496	28 570	14 024	14 451	339	1 723	-	418 412	
Övriga världen	16 951	7 164	1 997	-	262	993	4 537	5 920	1 269	534	-	39 627	
Summa	1 807 836	70 339	454 532	51 047	116 124	141 944	70 368	271 001	102 778	5 369	14 134	3 105 472	

Geografisk fördelning
2013

Geografisk fördelning 2013 mkr	Utlåning				Åtaganden utanför balansräkningen								Totalt
	Allmänheten	Kreditinstitut exkl centralbanker	Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	Övrig utlåning till centralbanker	Derivatinstrument	Placeringar	Garantier	Kreditlöften	Outnyttjad del av beviljade räkningskrediter	Dokumentkrediter	Övrigt		
Sverige	1 153 930	21 598	380	3 028	69 957	98 399	26 896	122 115	69 522	4 294	9 046	1 579 165	
Storbritannien	131 424	546	46 581	229	-552	0	5 390	23 474	4 323	77	-	211 492	
Danmark	70 725	73	92	21 158	57	5	2 890	26 363	0	256	-	121 619	
Finland	100 119	186	38 814	0	70	0	3 791	18 637	5 699	392	-	167 708	
Norge	196 596	110	4 275	10 745	0	0	7 299	33 832	15 694	32	-	268 583	
Nederländerna	17 869	3	8 564	0	0	0	678	4 192	118	0	-	31 424	
Tyskland	4 778	39	243	0	9	0	3 368	2 268	2 630	447	-	13 782	
Polen	2 297	74	29	0	0	0	1 043	1	80	0	-	3 524	
USA	2 827	33 555	235 114	0	406	21 619	10 726	11 804	479	1 447	-	317 977	
Övriga världen	15 774	6 714	702	0	14	1 553	4 858	3 832	1 115	245	-	34 807	
Summa	1 696 339	62 898	334 794	35 160	69 961	121 576	66 939	246 518	99 660	7 190	9 046	2 750 081	

Utlåning till allmänheten, fördelad på bransch och motpartsslag	2014			2013		
	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
mkr						
Privatpersoner	852 466	-813	851 653	788 495	-790	787 705
varav hypotekslån	683 991	-30	683 961	642 459	-54	642 405
varav övriga lån säkerställda i bostad	99 063	-101	98 962	77 461	-111	77 350
varav övriga lån privatpersoner	69 412	-682	68 730	68 575	-625	67 950
Bostadsrättsföreningar	153 058	-21	153 037	140 320	-33	140 287
varav hypotekslån	136 748	-9	136 739	128 524	-9	128 515
Fastighetsförvaltning	485 377	-589	484 788	461 726	-394	461 332
Tillverkningsindustri	38 508	-726	37 782	39 051	-517	38 534
Handel	27 736	-343	27 393	31 570	-362	31 208
Hotell- och restaurangverksamhet	8 299	-25	8 274	7 396	-24	7 372
Person- och godstransport till sjöss	12 221	-405	11 816	14 733	-423	14 310
Övrig transport och kommunikation	20 184	-39	20 145	26 972	-80	26 892
Byggnadsverksamhet	15 225	-114	15 111	12 295	-116	12 179
Elektricitet, gas och vatten	24 888	-24	24 864	23 620	-44	23 576
Jordbruk, jakt och skogsbruk	10 703	-16	10 687	8 365	-25	8 340
Övrig serviceverksamhet	20 241	-42	20 199	22 996	-101	22 895
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	71 945	-187	71 758	73 272	-569	72 703
Stat och kommun	35 627	0	35 627	20 935		20 935
Övrig företagsutlåning	35 469	-483	34 986	28 496	-68	28 428
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	1 811 947	-3 827	1 808 120	1 700 242	-3 546	1 696 696
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar			-284			-357
Summa utlåning till allmänheten	1 811 947		1 807 836	1 700 242		1 696 339

Utlåning till allmänheten efter beaktande av reserveringar – geografisk fördelning per bransch och motpartsslag 2014								Totalt
	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Nederlän- derna	Övriga världen	
mkr								
Privatpersoner	634 587	46 696	43 649	35 258	83 170	4 431	3 862	851 653
varav hypotekslån	586 689	0	24 628	22 617	50 027	0	0	683 961
varav övriga lån säkerställda i bostad	14 801	37 227	14 409	8 075	17 160	4 108	3 182	98 962
varav övriga lån privatpersoner	33 097	9 469	4 612	4 566	15 983	323	680	68 730
Bostadsrättsföreningar	124 890	0	539	14 277	13 331	0	0	153 037
Fastighetsförvaltning	241 993	101 897	14 318	27 456	79 816	11 423	7 885	484 788
Tillverkningsindustri	19 795	2 888	2 079	3 740	3 395	484	5 401	37 782
Handel	13 626	3 748	4 336	2 069	2 841	0	773	27 393
Hotell- och restaurangverksamhet	2 641	2 922	1 123	359	181	0	1 048	8 274
Person- och godstransport till sjöss	3 887	39	1 048	3 072	3 637	0	133	11 816
Övrig transport och kommunikation	9 221	773	1 832	3 354	3 645	1 318	2	20 145
Byggnadsverksamhet	6 259	2 174	303	1 073	4 974	0	328	15 111
Elektricitet, gas och vatten	11 162	271	122	9 108	3 582	0	619	24 864
Jordbruk, jakt och skogsbruk	9 083	1 360	106	118	17	0	3	10 687
Övrig serviceverksamhet	11 660	4 333	1 528	1 446	1 224	0	8	20 199
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	59 227	1 003	5 286	1 096	1 278	114	3 754	71 758
Stat och kommun	23 675	0	2	11 747	203	0	0	35 627
Övrig företagsutlåning	22 830	1 542	2 776	952	2 813	736	3 337	34 986
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	1 194 536	169 646	79 047	115 125	204 107	18 506	27 153	1 808 120
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-134	-50	-17	-38	-40	-2	-3	-284
Summa utlåning till allmänheten	1 194 402	169 596	79 030	115 087	204 067	18 504	27 150	1 807 836

Värdepapperisering

Handelsbanken har begränsade exponeringar som är värdepapperiseringar. Det rör sig här om innehav i obligationer och andra skuld-instrument som emitterats av specialbolag. Dessa exponeringar återfinns till största delen i bankens likviditetsportfölj. Befintliga innehav förfaller löpande och några nya investeringar görs inte. Banken har under året avytttrat positioner i värdepapperisering. Syftet med innehaven är att utnyttja dessa som säkerheter hos olika central-

banker för att därmed skapa likviditetsfaciliteter. Banken har inga egna värdepapperiserade lån.

Handelsbanken tillämpar internmetoden för värdepapperiseringar i övrig verksamhet sedan fjärde kvartalet 2008.

Samtliga värdepapperiserade exponeringar har förvärvats före 2008. Handelsbankens totala exponering i positioner i värdepapperiseringar efter kreditriskskydd uppgår till 269 miljoner kronor (1 369). Av dessa har 0 miljoner kronor (491) dragits av från kapitalbasen. Samtliga

positioner är i rollen som investerare. Riskvikten för positioner i värdepapperiseringar bestäms på grundval av extern kreditvärdering enligt den så kallade externratingmetoden. Handelsbanken har inga återvärdepapperiseringar.

Samtliga risker relaterade till värdepapperiseringspositionerna hanteras enligt bankens sedvanliga processer, då den begränsade omfattningen av dessa positioner inte motiverar separata processer.

Positioner i värdepapperiseringar i övrig verksamhet fördelat på riskvikt 2014

mkr	Exponeringsbelopp	Riskvikt		
		7-10%	12-850%	1 250%
Traditionell värdepapperisering	269	219	50	-
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-
Summa Internmetoden	269	219	50	-

Positioner i värdepapperiseringar i handelslager fördelat på riskvikt 2014

mkr	Exponeringsbelopp	Riskvikt		
		7-10%	12-850%	1 250%
Innehav värdepapperiseringar	23	23	-	-
Summa	23	23	-	-

Positioner i värdepapperiseringar i övrig verksamhet fördelat på riskvikt 2013

mkr	Exponeringsbelopp	Riskvikt		
		7-10%	12-850%	1 250%
Traditionell värdepapperisering	878	365	-	513
Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-
Summa Internmetoden	878	365	-	513

Positioner i värdepapperiseringar i handelslager fördelat på riskvikt 2013

mkr	Exponeringsbelopp	Riskvikt		
		7-10%	12-850%	1 250%
Innehav värdepapperiseringar	111	111	-	-
Summa	111	111	-	-

Kreditriskkoncentrationer

Handelsbankens kontor är starkt fokuserade på att etablera långsiktiga relationer med kunder som har hög kreditvärdighet. Om ett kontor identifierar en bra kund ska kontoret kunna göra affärer med kunden oavsett om banken som helhet har en stor exponering mot den bransch som kunden representerar. Banken har därmed i sin kreditgivning inte något inbyggt hinder mot att få relativt stora exponeringar i enskilda sektorer. Banken följer och beräknar dock koncentrationsriskerna mot olika typer av branscher, geografiska områden eller enskilda större exponeringar. Koncentrationsriskerna fångas upp i bankens beräkning av ekonomiskt kapital för kreditrisker och i de stresstester som görs i den interna kapitalutvärderingen. Finansinspektionen beräknar också ett särskilt kapitalkravspåslag i Pelare 2 för koncentrationsriskerna i kreditportföljen. Därigenom säkerställs att banken är väl kapitaliserad med hänsyn också till koncentrationsriskerna. Om koncentrationsriskerna skulle bedömas vara för stora har banken både möjlighet och förmåga att reducera riskerna genom olika riskreducerande åtgärder.

Handelsbanken har, utöver bolån och utlåning till bostadsrättsföreningar, en betydande utlåning till fastighetsförvaltning (485 miljarder kronor). Med fastighetsförvaltning avses här alla företag som kreditbedöms som "fastighetsbolag". Det är vanligt förekommande att koncerner verksamma i andra branscher har dotterbolag som förvaltar de fastigheter som koncernen bedriver verksamhet i, och även sådana fastighetsbolag anses här tillhöra fastighetsförvaltning. Den underliggande kreditrisken i sådana fall är dock inte enbart fastighetsrelaterad.

En stor del av fastighetsutlåningen sker till statliga fastighetsbolag, kommunala bostadsbolag och annan bostadsrelaterad verksamhet där låntagarna genomgående har starka och stabila kassaflöden och därigenom mycket hög kreditvärdighet. En stor del av utlåningen till fastighetssektorn är således till bolag med mycket låg sannolikhet för fallissemang och med låg belåningsgrad. Bankens exponering mot fastighetssektorn finns specificerade i tabeller nedan.

Andelen exponeringar hänförliga till fastighetsmotparter som har en sämre rating än

bankens riskklass 5 (normal risk) är mycket låg. 98 (98) procent av total fastighetsutlåning i Sverige återfinns i riskklass 5 eller bättre. Motsvarande uppgift avseende fastighetsutlåningen i Storbritannien uppgår till 93 procent (96), Danmark 94 (99) procent, Finland 99 (92) procent, Norge 96 (93) procent och Nederländerna 98 procent. Av de motparter som återfinns i sämre riskklasser än normalt återfinns huvuddelen i riskklasserna 6–7 och endast små volymer i de högre riskklasserna 8–9.

Under de senaste åren har Handelsbanken haft en betydande kreditutväxt i Storbritannien genom en expansion av kontorsnätet. En relativt stor del av tillväxten har varit i fastighetsrelaterade krediter. Handelsbanken har i sin expansion haft samma strikta krav på återbetalningsförmåga och säkerheternas kvalitet som på övriga hemmamarknader. Resultatet av detta är en hög koncentration av kunder i goda riskklasser och en kreditförlustnivå i linje med övriga hemmamarknader.

För information om belåningsgrader i fastighetsförvaltningen se sidan 20.

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning	2014			2013		
	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar	Utlåning före beaktande av reserveringar	Reserveringar för sannolika kreditförluster	Utlåning efter beaktande av reserveringar
mkr						
Utlåning i Sverige						
Statligt ägda fastighetsbolag	5 684	-	5 684	7 798	-	7 798
Kommunalt ägda fastighetsbolag	16 926	-	16 926	15 430	-	15 430
Bostadsfastighetsbolag	87 797	-19	87 778	73 571	-15	73 556
varav hypotekslån	70 370	-3	70 367	57 726	-1	57 725
Övrig fastighetsförvaltning	131 710	-105	131 605	151 410	-110	151 300
varav hypotekslån	64 392	-5	64 387	75 969	-3	75 966
Summa utlåning i Sverige	242 117	-124	241 993	248 209	-125	248 084
Utlåning utanför Sverige						
Storbritannien	102 152	-255	101 897	81 129	-69	81 060
Danmark	14 446	-127	14 319	12 108	-117	11 991
Finland	27 483	-28	27 455	23 612	-	23 612
Norge	79 859	-43	79 816	76 457	-60	76 397
Nederländerna ¹	11 423	-	11 423	12 633	-	12 633
Övriga länder	7 897	-12	7 885	7 578	-23	7 555
Summa utlåning utanför Sverige	243 260	-465	242 795	213 517	-269	213 248
Summa utlåning – Fastighetsförvaltning	485 377	-589	484 788	461 726	-394	461 332

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning Typ av säkerhet och land	2014					2013				
	Total	Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	Flerbostadshus/bostadsfastighet	Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter	Blanko	Total	Bolag ägda av stat och kommun/ fastighetsutlåning garanterad av stat och kommun	Flerbostadshus/bostadsfastighet	Kommersiella fastigheter och övriga säkerheter	Blanko
mkr										
Sverige	242 117	24 669	92 972	111 558	12 918	248 209	24 744	89 037	111 582	22 846
Storbritannien	102 152	0	45 577	53 320	3 255	81 129	0	34 724	41 475	4 930
Danmark	14 446	0	7 113	5 563	1 770	12 108	0	6 290	3 813	2 005
Finland	27 483	9 827	3 902	12 959	795	23 612	8 549	2 974	10 452	1 637
Norge	79 859	0	12 350	56 996	10 513	76 457	964	13 626	52 671	9 196
Nederländerna	11 423	0	4 451	6 943	29	12 633	0	3 682	8 046	905
Övriga världen	7 897	557	579	5 542	1 219	7 578	532	828	5 645	573
Summa	485 377	35 053	166 944	252 881	30 499	461 726	34 789	151 161	233 684	42 092

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2014

Riskklass	Utlåning								%	Ackumulerat % av total
	Sverige	Storbritannien	Danmark	Finland	Norge	Nederlän- derna	Övriga världen	Total		
1	20 614	984	73	3 263	1 390	164	1 047	27 535	5,67	6
2	74 952	22 468	850	10 904	16 038	1 751	3 762	130 725	26,93	33
3	88 932	46 474	7 088	10 274	40 298	8 157	2 523	203 746	41,98	75
4	39 221	18 286	3 738	1 854	14 648	1 059	176	78 982	16,27	91
5	14 602	7 090	1 821	794	4 089	16	308	28 720	5,92	97
6	1 962	3 198	209	236	2 186	26	42	7 859	1,62	98
7	1 130	1 689	166	54	851	250	0	4 140	0,85	99
8	294	669	144	37	116	0	0	1 260	0,26	100
9	111	102	60	7	12	0	0	292	0,06	100
Fallissemang	299	1 192	297	60	231	0	39	2 118	0,44	100
Summa	242 117	102 152	14 446	27 483	79 859	11 423	7 897	485 377	100	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och land 2013

Riskklass	Utlåning								%	Ackumulerat % av total
	Sverige	Storbritannien	Danmark	Finland	Norge	Nederlän- derna	Övriga världen	Total		
1	20 341	746	2	3 143	1 234	62	930	26 458	5,73	6
2	69 224	14 996	440	10 899	13 566	4 474	3 641	117 240	25,39	31
3	91 645	36 764	5 881	7 484	36 291	5 979	2 290	186 334	40,36	71
4	45 804	15 657	2 965	1 341	16 312	1 575	196	83 850	18,17	90
5	15 851	7 461	1 844	487	5 678	487	390	32 198	6,97	97
6	2 492	1 917	225	155	1 762	0	105	6 656	1,44	98
7	1 643	1 855	187	33	1 165	56	0	4 939	1,07	99
8	327	401	163	16	38	0	0	944	0,20	99
9	139	112	33	0	56	0	0	340	0,07	99
Fallissemang	743	1 220	368	54	356	0	25	2 766	0,60	100
Summa	248 209	81 129	12 108	23 612	76 458	12 633	7 577	461 726	100	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2014

Riskklass	Utlåning		Säkerhet			
	Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko	
1	27 535	15 403	5 616	4 558	1 819	
2	130 725	45 759	60 303	10 956	10 512	
3	203 746	72 906	109 122	5 210	11 582	
4	78 982	26 337	43 371	920	3 766	
5	28 720	9 553	14 612	619	1 534	
6	7 859	1 807	5 221	12	286	
7	4 140	1 022	2 680	0	204	
8	1 260	257	672	0	319	
9	292	110	138	6	36	
Fallissemang	2 118	758	813	0	502	
Summa	485 377	173 912	242 548	22 281	30 560	

Specifikation Utlåning till allmänheten – Fastighetsförvaltning, riskklass och typ av säkerhet 2013

Riskklass	Utlåning		Säkerhet			
	Flerbostadshus/ bostadsfastighet	Kommersiell fastighet	Garanti av stat och kommun	Övriga säkerheter	Blanko	
1	26 458	14 253	5 282	4 186	1 551	
2	117 240	41 572	54 975	8 894	10 822	
3	186 334	63 910	94 792	3 822	17 594	
4	83 850	23 497	46 212	473	7 680	
5	32 198	10 249	14 940	540	2 839	
6	6 656	2 281	3 710	11	322	
7	4 940	1 683	2 520	9	517	
8	944	357	366	0	212	
9	340	182	120	0	35	
Fallissemang	2 766	1 134	808	8	741	
Summa	461 726	159 118	223 725	17 943	42 313	

NEDSKRIVNINGAR OCH FÖRFALLNA FORDRINGAR

Fordringar definieras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som klassificerats som osäker ingår i det redovisade värdet på osäkra fordringar med sitt fulla belopp, även om delar av fordran täcks av säkerheter. Detta innebär att reserveringsgraden (reserveringar för sannolika kreditförluster i relation till osäkra fordringar) inte ger någon indikation på kvarvarande förlustrisk. Fordringar som skrivits ned som konstaterade kreditförluster ingår inte i osäkra fordringar.

Individuell bedömning av nedskrivningsbehov avseende lån och andra fordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde genomförs löpande av samtliga kund- och kreditansvariga enheter i koncernen. Nedskrivningsprövning görs i den mån det finns objektiva belägg för att en fordrans återvinningsvärde understiger dess bokförda värde. Sådana objektiva belägg kan exempelvis, beroende på omständigheterna, vara försenad eller utebliven betalning, konkurs, ändrad kreditrating eller nedgång i säkerheternas marknadsvärde.

Vid nedskrivningsprövning beräknas fordrans återvinningsvärde genom en diskontering av estimerade framtida kassaflöden hänförliga från fordran och eventuella säkerheter (inklusive garantier) med fordrans effektivränta. Är säkerheten en marknadsnoterad tillgång görs värderingen av säkerheten med utgångspunkt i det noterade värdet. I annat fall görs värderingen med utgångspunkt i avkastningsvärdet eller på annat sätt uppskattat marknadsvärde. Säkerheter i form av fastighetsinteckningar värderas på samma sätt som övertagna fastigheter. Nedskrivning görs om det beräknade återvinningsvärdet understiger bokfört värde och redovisas som kreditförlust i resultaträkningen. Redovisad kreditförlust reducerar fordrans bokförda värde i balansräkningen, antingen genom direkt bortskrivning (konstaterad kreditförlust) eller genom ett avsättningskonto för kreditförluster

(sannolik kreditförlust). Information avseende egendom som övertagits för skyddande av fordran återfinns i not K10, Kreditförluster, i årsredovisningen.

Utöver ovan nämnda bedömning av individuella fordringar görs en gruppvis bedömning av dels individuellt värderade fordringar, dels homogena grupper av fordringar med likartad riskprofil i syfte att identifiera nedskrivningsbehov som ännu inte kan fördelas på enskilda krediter. Om behov föreligger görs en gruppvis nedskrivning för fordringsgruppen. Aktuell nedskrivning baseras på inträffade händelser som signalerar försämrad kreditvärdighet, men som inte observerats individuellt och där fallismängd inte inträffat. Reserverat belopp baseras på förändringen i förväntad förlust vid ratingmigration till sämre riskklasser än normal risk. Nedskrivningar som redovisats för en grupp fordringar förs över till nedskrivningar avseende enskilda fordringar så snart det finns tillgänglig information om att ett reserveringsbehov föreligger på individuell nivå.

Periodens kreditförluster utgörs av konstaterade och sannolika förluster för beviljade krediter med avdrag för återvinningar samt återförda tidigare gjorda nedskrivningar för sannolika kreditförluster. Konstaterade kreditförluster kan avse hela eller delar av fordringar och redovisas då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Så är exempelvis fallet när konkursförvaltare lämnat uppskattning av utdelning i konkurs, när ackordsförslag antagits eller fordran eftergivits på annat sätt. Belopp som efterges i samband med en omstrukturering av en fordran eller grupp av fordringar klassificeras alltid som konstaterad kreditförlust. I det fall kunden följer betalplanen för en kredit som sedan tidigare har klassificerats som konstaterad kreditförlust, sker en omprövning av förlustens storlek.

Återvinning består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade. Information om sannolika och

konstaterade kreditförluster lämnas i not K10, Kreditförluster, i årsredovisningen.

Nedskrivning av finansiella tillgångar som är tillgängliga för försäljning görs när det finns objektiva belägg för att en eller flera förlusthändelser inträffat som har en inverkan på förväntade framtida kassaflöden för tillgången. När det gäller räntebärande finansiella tillgångar utgör exempel på förlusthändelser som kan indikera ett nedskrivningsbehov en sannolik konkurs, bevis för betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller bevis för bestående förändringar i marknaden för tillgången. För egetkapitalinstrument utgör en bestående eller betydande nedgång i dess verkliga värde en indikation på nedskrivningsbehov. Vid nedskrivning förs en andel av den ackumulerade förlust som tidigare redovisats i verkligt värdereserven i eget kapital (motsvarande skillnaden mellan förvärvskostnaden för instrumentet och aktuellt verkligt värde efter avdrag på eventuell tidigare nedskrivning) till resultaträkningen.

Tidigare gjorda nedskrivningar på räntebärande värdepapper som kategoriserats som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning, återförs via resultaträkningen om tillgångens verkliga värde ökat efter nedskrivning och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter nedskrivningstillfället. Tidigare nedskrivningar på egetkapitalinstrument som kategoriserats som finansiella instrument tillgängliga för försäljning återförs inte.

I tabellen Förfallostruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra, se nästa sida, fördelas aktuella volymer med utgångspunkt i balansräkningen. För förfallna fordringar som inte är osäkra görs bedömningen att kontrakterade betalningar sannolikt kommer att fullföljas.

Årets kreditförluster är något högre än föregående år. Merparten av kreditförlusterna är relaterade till några enstaka kreditengagemang. Inga väsentliga avvikelser föreligger jämfört med tidigare år.

Information om förfallna fordringar

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2014	Utlåning till allmänheten				Summa
	Utlåning till kreditinstitut	Hushåll	Företag	Övrigt	
mkr					
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	2 615	2 989	50	5 654
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	312	152	0	464
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	202	383	-	585
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	609	224	-	833
Förfallna > 12 månader	-	508	207	-	715
Summa	-	4 246	3 955	50	8 251

Förfallstruktur avseende förfallna fordringar som inte är osäkra 2013	Utlåning till allmänheten				Summa
	Utlåning till kreditinstitut	Hushåll	Företag	Övrigt	
mkr					
Förfallna ≥ 5 dagar ≤ 1 månad	-	3 088	1 174	-	4 262
Förfallna > 1 månad ≤ 2 månader	-	395	166	-	561
Förfallna > 2 månader ≤ 3 månader	-	247	117	-	364
Förfallna > 3 månader ≤ 12 månader	-	614	405	-	1 019
Förfallna > 12 månader	-	608	159	-	767
Summa	-	4 952	2 021	-	6 973

Förfallna fordringar, reserveringar för sannolika förluster samt resultatpåverkan för exponeringar godkända för internmetoden fördelade på exponeringsklasser 2014	Förfallet > 5 dagar, exponeringsbelopp	Exponeringsbelopp för avtal med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2014	
				Reservering brutto ¹	Netto inklusive återförda
mkr					
Företagsexponeringar	6 727	5 409	2 537	-1 562	-1 393
Hushållsexponeringar	5 143	1 935	1 209	-379	-296
privatpersoner	4 498	1 341	823	-262	-211
varav fastighetskrediter	2 425	235	144	-17	-14
varav övriga	2 073	1 106	679	-245	-197
små företag	645	594	428	-117	-85
varav fastighetskrediter	267	239	172	-42	-30
varav övriga	378	355	256	-75	-55
Institutsexponeringar	55	0	0	0	0
Värdepapperisering	0	0	0	0	48
Summa	11 925	7 344	3 746	-1 941	-1 641

Förfallna fordringar, exponeringar med nedskrivningsbehov samt resultatpåverkan för exponeringar vilka hanteras enligt schablonmetoden 2014	Exponering med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2014	
			Reservering brutto ¹	Netto inklusive återförda
mkr				
Oreglerade poster	212	81	-41	-36

¹ Bruttoreserveringar avser sannolika förluster som belastat årets resultat, exklusive återföringar.

Förfallna fordringar, reserveringar för sannolika förluster samt resultatpåverkan för exponeringar godkända för internmetoden fördelade på exponeringsklasser 2013	Förfallet > 5 dagar, exponeringsbelopp	Exponeringsbelopp för avtal med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2013	
				Reservering brutto ¹	Netto inklusive återförda
mkr					
Företagsexponeringar	4 097	3 339	1 621	-751	-556
Hushållsexponeringar	5 944	1 731	1 326	-505	-421
privatpersoner	5 174	1 144	796	-331	-279
varav fastighetskrediter	2 943	234	163	-45	-38
varav övriga	2 231	910	633	-286	-241
små företag	770	587	531	-174	-142
varav fastighetskrediter	38	218	197	-80	-68
varav övriga	732	369	334	-94	-74
Institutsexponeringar	33	0	0	0	0
Värdepapperisering	0	1 003	513	0	3
Summa	10 074	6 073	3 460	-1 256	-974

Förfallna fordringar, exponeringar med nedskrivningsbehov samt resultatpåverkan för exponeringar vilka hanteras enligt schablonmetoden 2013	Exponering med reservering	Reservering sannolika förluster	Resultatpåverkan 2013	
			Reservering brutto ¹	Netto inklusive återförda
mkr				
Oreglerade poster	262	86	-31	-24

¹ Bruttoreserveringar avser sannolika förluster som belastat årets resultat, exklusive återföringar.

Information om osäkra och/eller fordringar förfallna mer än 60 dagar

mkr	Osäkra fordringar				
	Brutto	Reserver	Netto ¹	Varav fordringar förfallna mer än 60 dagar	Fordringar förfallna mer än 60 dagar som inte är osäkra
Sverige	3 455	-1 707	1 748	724	836
Storbritannien	1 103	-291	812	618	194
Danmark	2 741	-925	1 816	332	26
Finland	949	-685	264	243	622
Norge	294	-138	156	118	381
Nederländerna	21	-8	13	11	-
Övriga Europa	137	-73	64	61	74
Nordamerika	-	-	-	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	8 702	-3 827	4 875	2 107	2 133

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvisa värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

mkr	Osäkra fordringar				
	Brutto	Reserver	Netto ¹	Varav fordringar förfallna mer än 60 dagar	Fordringar förfallna mer än 60 dagar som inte är osäkra
Sverige	2 605	-1 367	1 238	1 106	1 126
Storbritannien	320	-106	214	47	459
Danmark	1 324	-871	453	173	19
Finland	1 090	-444	646	396	153
Norge	433	-177	256	214	310
Nederländerna	15	-3	12	12	-
Övriga Europa	140	-65	75	69	83
Nordamerika	1 015	-513	502	-	-
Asien	2	0	2	-	-
Summa	6 944	-3 546	3 398	2 017	2 150

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvisa värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Osäkra och/eller fordringar förfallna mer än 60 dagar, fördelade på bransch och motpartsslag 2014	Osäkra fordringar				
	Brutto	Reserver	Netto ¹	Varav fordringar förfallna mer än 60 dagar	Fordringar förfallna mer än 60 dagar som inte är osäkra
mkr					
Privatpersoner	1 569	-813	756	575	1 148
Bostadsrättsföreningar	49	-21	28	14	25
Fastighetsförvaltning	1 759	-589	1 170	885	397
Tillverkningsindustri	1 639	-726	913	70	113
Handel	596	-343	253	167	14
Hotell- och restaurangverksamhet	45	-25	20	11	260
Person- och godstransport till sjöss	1 615	-405	1 210	-	-
Övrig transport och kommunikation	49	-39	10	9	41
Byggnadsverksamhet	188	-114	74	42	56
Elektricitet, gas och vatten	32	-24	8	8	0
Jordbruk, jakt och skogsbruk	23	-16	7	1	2
Övrig serviceverksamhet	73	-42	31	25	56
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	316	-187	129	34	2
Övrig företagsutlåning	749	-483	266	266	19
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	8 702	-3 827	4 875	2 107	2 133

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvisa värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Osäkra och/eller fordringar förfallna mer än 60 dagar, fördelade på bransch och motpartsslag 2013	Osäkra fordringar				
	Brutto	Reserver	Netto ¹	Varav fordringar förfallna mer än 60 dagar	Fordringar förfallna mer än 60 dagar som inte är osäkra
mkr					
Privatpersoner	1 634	-790	844	689	1 316
Bostadsrättsföreningar	101	-33	68	45	7
Fastighetsförvaltning	1 299	-394	905	560	526
Tillverkningsindustri	890	-517	373	189	9
Handel	705	-362	343	210	42
Hotell- och restaurangverksamhet	37	-24	13	11	9
Person- och godstransport till sjöss	424	-423	1	1	1
Övrig transport och kommunikation	110	-80	30	28	5
Byggnadsverksamhet	194	-116	78	71	88
Elektricitet, gas och vatten	72	-44	28	28	7
Jordbruk, jakt och skogsbruk	33	-25	8	7	2
Övrig serviceverksamhet	153	-101	52	43	33
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	1 138	-569	569	61	4
Övrig företagsutlåning	154	-68	86	74	101
Kreditinstitut	-	-	-	-	-
Summa	6 944	-3 546	3 398	2 017	2 150

¹ Redovisat värde efter beaktande av specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar och reserveringar för gruppvisa värderade fordringar, men exklusive gruppvisa reserveringar för fordringar som värderas individuellt.

Information om kreditförluster

Kreditförluster mkr	2014	2013
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar		
Årets reservering	-1 982	-1 287
Återfört från tidigare gjorda reserveringar	305	289
Summa	-1 677	-998
Gruppvis reservering		
Årets nettoreservering för individuellt värderade fordringar	76	-60
Årets nettoreservering för homogena fordringar	3	15
Summa	79	-45
Poster utanför balansräkningen		
Förluster på poster utanför balansräkningen	-2	-9
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen	1	0
Förändringar i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen	16	-10
Summa	15	-19
Bortskrivningar		
Årets konstaterade kreditförluster	-1 998	-1 503
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar	1 515	1 174
Återvinningar	285	196
Summa	-198	-133
Kreditförluster, netto	-1 781	-1 195

Osäkra fordringar m m mkr	2014	2013
Osäkra fordringar	8 702	6 944
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-3 734	-3 454
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde	-93	-92
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-284	-357
Osäkra fordringar, netto	4 591	3 041
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar, %	47,2	56,2
Andel osäkra fordringar, %	0,25	0,18
Reserveringsgrad exkl gruppvisa reserveringar, %	44,0	51,1
Förfallna fordringar mer än 60 dagar, som inte är osäkra	2 133	2 150
Osäkra fordringar som under året omklassificerats till normallån	34	30

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter. Det innebär att reserveringsgraden ej beaktar erhållna säkerheter. Som oregrerade klassificeras fordringar för vilken ränta, amortering eller övertrassering är förfallna till betalning sedan mer än 60 dagar.

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2014	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
mkr				
Reserv vid årets ingång	-3 454	-357	-92	-3 903
Årets reservering	-1 982	76	-57	-1 963
Återfört från tidigare reserveringar	305		3	308
Utnyttjat för konstaterade förluster	1 515		57	1 572
Valutaeffekt m m	-118	-3	-4	-125
Reserv vid årets utgång	-3 734	-284	-93	-4 111

Förändring av reserv för sannolika kreditförluster 2013	Reserv för individuellt värderade fordringar	Gruppvis reserv individuellt värderade fordringar	Reserv gruppvis värderade homogena fordringar	Summa reserv för sannolika kreditförluster
mkr				
Reserv vid årets ingång	-3 725	-288	-115	-4 128
Årets reservering	-1 287	-60	-55	-1 402
Återfört från tidigare reserveringar	289	-	15	304
Utnyttjat för konstaterade förluster	1 174		56	1 230
Valutaeffekt m m	95	-9	7	93
Reserv vid årets utgång	-3 454	-357	-92	-3 903

Gruppvisa reserver per bransch och motpartsslag 2014	Gruppvisa reserver
mkr	
Privatpersoner	-34
Bostadsrättsföreningar	-9
Fastighetsförvaltning	-73
Tillverkningsindustri	-42
Handel	-25
Hotell- och restaurangverksamhet	-4
Person- och godstransport till sjöss	-11
Övrig transport och kommunikation	-6
Byggnadsverksamhet	-17
Elektricitet, gas & vatten	-4
Jordbruk, jakt & skogsbruk	-2
Övrig serviceverksamhet	-19
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	-33
Övrig företagsutlåning	-5
Kreditinstitut	-
Stat och kommun	-
Summa	-284

KAPITALKRAV FÖR KREDITRISKER

I detta avsnitt presenteras kreditportföljen med kapitalkravsregelverket som utgångspunkt. Presentationerna fördelas på beräkningsmetoderna internmetoden och schablon. Portföljer inom internmetoden fördelas på internmetoden med egna skattningar av LGD och KF och internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF. För balansräkningsinformation hänvisas till det tidigare avsnittet avseende kreditportföljen. När kapitalkravet beräknas görs detta normalt sett på exponeringsbeloppet, vilket utgör summan av exponeringen i balansräkningen samt exponeringen utanför balansräkningen multiplicerat med en konverteringsfaktor.

Exponering, exponeringsbelopp och kapitalkrav

I tabellen på nästa sida framgår exponeringarna och de totala exponeringsbeloppen inom kreditportföljen som är godkända för internmetoden och deras riskvägda belopp respektive vilket kapitalkrav exponeringarna ger upphov till. Med exponeringar avses de totala exponeringarna i och utanför balansräkningen. Med exponeringsbelopp avses den exponering som kapitalkravet beräknas på enligt kapitaltäckningsregelverket. Vidare anges det genomsnittliga exponeringsbeloppet under året, den genomsnittliga riskvikten för exponeringarna (det riskvägda beloppet delat med exponeringsbeloppet) samt vilket genomsnittligt LGD-värde som tillämpats.

Riskestimaten enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF är baserade på bankens historiska utfallsdata korrigerat för konjunkturfaktorer och med tillämpande av säkerhetsmarginaler i enlighet med godkännande från Finansinspektionen. I internmetoden med egna skattningar av LGD och KF påverkas dessutom, till skillnad från i internmetoden utan egna skattningar, kapitalkravet av löptiden på krediten.

Inom företagsexponering täcks 70 574 miljoner kronor (70 633) av garanti från motparter i exponeringsklasserna stat och kommun samt institut, vilket reducerar exponeringsbeloppet. Motsvarande uppgift för institutsexponeringar är 3 276 miljoner kronor (3 302). När det finns en garantigivare beräknas kapitalkravet baserat på denna istället för den ursprungliga motparten, så kallad substitution. Det betyder att garantigivarens mer fördelaktiga PD kan användas istället för kredittagarens PD. Däremot beaktas inte i kapitalkravsberäkningen att kreditrisken blir mindre av att både kredittagaren och garantigivaren måste falla innan banken gör en kreditförlust.

För delarna av kreditportföljen som inte är godkända för internmetoden samt där permanent, respektive tidsbegränsat medgivande erhållits av Finansinspektionen, beräknas kapitalkravet för kreditrisker under 2014 enligt schablonmetoden. Uppgifter om exponering och kapitalkrav avseende schablonportföljen framgår av tabellen på följande sida.

Vid beräkning av riskvikter enligt schablonmetoden används i förekommande fall information avseende extern rating från externa ratinginstitut. Handelsbanken använder sig av extern rating från Standard and Poor's avseende statsexponeringar och exponeringar mot centralbanker, kommunexponeringar, institutsexponeringar, och företagsexponeringar. Exponeringsvärden per kreditsteg presenteras i nedanstående tabell. Inget avdrag från kapitalbasen genomförs för exponeringar i schablonmetoden med exten rating.

Exponering beräknad enligt schablonmetoden fördelat per kreditkvalitetssteg utifrån extern rating

mkr	Stater & centralbanker		Kommuner		Institut		Företag	
	Exponering	Exponeringsvärde	Exponering	Exponeringsvärde	Exponering	Exponeringsvärde	Exponering	Exponeringsvärde
Kreditkvalitetssteg								
1	547 297	558 491	27 154	64 086	1 824	1 810	-	-
2	79	79	-	-	118	63	0	0
3	58	51	-	-	426	239	-	-
4	0	0	-	-	95	44	-	-
5	1	1	-	-	82	34	-	-
6	2	2	-	-	4	1	-	-

Exponeringar godkända för internmetoden enligt olika definitioner samt uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser 2014

mkr	Exponering	Exponerings- belopp	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings- belopp	Riskvägt exponerings- belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Exponerings- beloppsviktat LGD %	Kapitalkrav
Företagsexponeringar	1 233 130	958 861	125 956	941 399	230 739	24	28	18 459
varav repor och värdepapperslån	14 060	14 060	444	-	57	0,4	-	5
varav övrig utlåning, internmetod utan egna skattningar av LGD och KF	230 757	142 047	68 308	-	46 601	33	-	3 728
varav övrig utlåning, internmetod med egna skattningar av LGD och KF	1 002 373	802 754	57 648	-	184 081	23	26	14 726
varav Stora företag	265 810	149 446	35 496	-	72 577	49	-	5 806
varav medelstora företag	89 296	74 041	8 250	-	33 723	46	-	2 698
varav fastighetsbolag	489 997	428 314	11 753	-	72 162	17	-	5 773
varav bostadsrättsföreningar	157 270	150 952	2 149	-	5 619	4	-	450
Hushållsexponeringar	871 860	867 447	49 019	850 856	69 012	8	17	5 521
privatpersoner	842 405	839 719	42 629	822 841	61 380	7	17	4 910
varav fastighetskrediter	756 228	756 225	16 584	-	42 051	6	-	3 364
varav övriga	86 177	83 494	26 045	-	19 330	23	-	1 546
små företag	29 455	27 728	6 390	28 015	7 632	28	32	611
varav fastighetskrediter	7 537	7 535	28	-	1 529	20	-	122
varav övriga	21 918	20 193	6 362	-	6 103	30	-	489
Institutsexponeringar	141 455	134 409	14 529	119 339	16 671	12	15	1 334
varav repor och värdepapperslån	51 433	51 433	8 912	-	661	1,3	-	53
varav övrig utlåning	90 022	82 976	5 617	-	16 010	19	-	1 281
Aktieexponeringar	6 102	6 102		6 421	18 110	297	-	1 449
varav börsnoterade aktier	5 584	5 584		-	16 195	290	-	1 296
varav övriga aktier	518	518		-	1 915	370	-	153
Motpartslösa exponeringar	2 239	2 239		2 225	2 239	100	-	179
Positioner i värdepapperiseringar	2 139	269		433	24	9	-	2
varav traditionell värdepapperisering	2 139	269		433	24	9	-	2
varav syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa Internmetoden	2 256 925	1 969 327	189 504	1 920 672	336 795	17,1		26 944
varav repor och värdepapperslån	65 493	65 493	9 356	-	718	1,1	-	57
varav verksamhet i handelslagret	49 705	49 705	65	-	286	0,6	-	23
varav övrig utlåning, internmetod utan egna skattningar av LGD och KF	317 199	233 633	73 481	-	82 984	35,5	-	6 639
varav övrig utlåning, internmetod med egna skattningar av LGD och KF	1 874 233	1 670 201	106 667	-	253 093	15,2	-	20 247

Krediter i de delar av kreditportföljen vars kapitalkrav beräknas enligt schablonmetoden. Uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser där det förekommer exponeringar 2014

mkr	Exponering	Exponerings- värde	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings- belopp	Riskvägt exponerings- belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Kapitalkrav
Stater och centralbanker	547 438	558 624	22 216	501 858	46	0,00	4
Kommuner	27 154	64 086	14 484	63 833	20	0,00	2
Multilaterala utvecklingsbanker	762	762	-	1 088			
Institut	2 745	2 277	1 565	3 835	574	25	46
Företag	24 998	12 771	10 249	19 041	10 389	81	831
Hushåll	26 578	19 212	9 859	17 821	14 350	75	1 148
Säkerhet i fastighet	59 057	57 765	5 152	47 234	20 994	36	1 680
Oreglerade poster	229	144	8	161	186	130	15
Aktier	7 110	7 110		7 089	16 393	231	1 311
varav börsnoterade aktier	641	641		643	641	100	51
varav övriga aktier	6 469	6 469		6 446	15 752	244	1 260
Övriga poster	7 599	7 409	762	9 352	6 734	91	539
Summa schablon	703 670	730 160	64 295	671 312	69 686	10	5 575
Summa internmetoden + schablon	2 960 595	2 699 487	253 799	2 591 984	406 481	15	32 519

Exponeringar godkända för internmetoden enligt olika definitioner samt uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser 2013

mkr	Exponering	Exponerings- belopp	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings- belopp	Riskvägt exponerings- belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Exponerings- beloppsviktad LGD %	Kapitalkrav
Företagsexponeringar	1 168 255	915 218	135 205	927 699	260 294	28	29	20 824
varav repor och värdepapperslån	8 376	8 376	1 184	-	43	0,5	-	3
varav övrig utlåning, internmetod utan egna skattningar av LGD och KF	242 729	140 425	93 322	-	50 273	36	-	4 022
varav övrig utlåning, internmetod med egna skattningar av LGD och KF	917 150	766 417	40 699	-	209 978	27	27	16 798
varav Stora företag	237 301	153 810	23 954	-	80 741	52	-	6 459
varav medelstora företag	84 418	72 305	7 208	-	41 534	57	-	3 323
varav fastighetsbolag	451 542	401 705	7 715	-	80 434	20	-	6 435
varav bostadsrättsföreningar	143 888	138 597	1 823	-	7 269	5	-	582
Hushållsexponeringar	820 841	818 080	46 369	793 836	67 558	8	17	5 405
privatpersoner	790 954	789 722	39 957	765 305	57 545	7	16	4 604
varav fastighetskrediter	705 005	705 004	14 126	-	36 679	5	-	2 934
varav övriga	85 949	84 718	25 831	-	20 866	25	-	1 670
små företag	29 887	28 358	6 412	28 531	10 012	35	33	801
varav fastighetskrediter	7 208	7 207	16	-	1 818	25	-	145
varav övriga	22 679	21 151	6 396	-	8 194	39	-	656
Institutsexponeringar	111 476	100 503	46 757	111 947	11 922	12	18	954
varav repor och värdepapperslån	48 863	48 863	6 548	-	384	0,8	-	31
varav övrig utlåning	62 613	51 640	40 209	-	11 538	22	-	923
Aktieexponeringar	5 693	5 693		5 473	8 177	144		654
varav börsnoterade aktier	4 369	4 369		-	5 814	133	-	465
varav övriga aktier	1 324	1 324		-	2 363	181	-	189
Motpartslösa exponeringar	2 204	2 204		2 373	2 204	100		176
Positioner i värdepapperiseringar	3 419	878		925	27	3		2
varav traditionell värdepapperisering	878	878		925	27	3	-	2
varav syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa Internmetoden	2 111 888	1 842 576	228 331	1 842 253	350 182	19,0		28 015
varav repor och värdepapperslån	57 239	57 239	7 732	-	427	0,7	-	34
varav övrig utlåning, internmetod utan egna skattningar av LGD och KF	316 658	200 840	133 531	-	72 219	36	-	5 778
varav övrig utlåning, internmetod med egna skattningar av LGD och KF	1 737 991	1 584 497	87 068	-	277 536	17,5	-	22 203

Krediter i de delar av kreditportföljen vars kapitalkrav beräknas enligt schablonmetoden. Uppgifter om kapitalkrav för olika exponeringsklasser där det förekommer exponeringar 2013

mkr	Exponering	Exponerings- värde	Varav utanför balansräkning	Genomsnittligt exponerings- belopp	Riskvägt exponerings- belopp	Genomsnittlig riskvikt %	Kapitalkrav
Stater och centralbanker	397 959	406 996	26 149	354 698	144	0,05	12
Kommuner	25 146	57 231	15 809	55 321	22	0,04	2
Multilaterala utvecklingsbanker	1 647	1 647	0	1 633	0	0,0	0
Institut	2 926	2 238	2 114	3 625	568	25	45
Företag	31 324	23 032	6 335	21 783	23 033	100	1 842
Hushåll	14 974	11 117	5 188	10 319	8 338	75	667
Säkerhet i fastighet	39 443	36 378	4 122	31 324	13 769	38	1 102
Oreglerade poster	262	168	2	193	229	127	18
Aktier							
varav börsnoterade aktier							
varav övriga aktier							
Övriga poster	14 748	14 748	2	13 732	6 714	50	537
Summa schablon	528 428	553 555	59 721	492 628	52 817	11	4 225
Summa internmetoden + schablon	2 640 317	2 396 131	288 052	2 334 881	402 999	17	32 240

Geografisk fördelning

Exponeringar godkända för internmetoden per land, uppdelat på företags-, hushålls-, institutsexponeringar och positioner i värdepapperisering 2014

mkr	Företags- exponeringar	Hushålls- exponeringar			Instituts- exponeringar	Positioner i värdepapperiseringar	
		Privatpersoner	Små företag			Traditionell	Syntetisk
Sverige	689 372	668 305	23 717		92 215	231	-
Storbritannien	155 789				466		-
Danmark	53 255	47 902	3 134		14		-
Finland	93 151	38 638	1 382		99		-
Norge	175 261	87 560	1 222		243		-
Nederländerna	5 129				0		-
USA	31 618				41 076	1 908	-
Övriga	29 555				7 342		-
Summa	1 233 130	842 405	29 455		141 455	2 139	-

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden per land, uppdelat på exponeringsklasser 2014, uppgift om kapitalkrav för exponeringsklasser där exponering förekommer

mkr	Stater och centralbanker	Kommuner	Multilaterala utvecklings- banker	Hushålls- exponeringar			Säkerhet i fastighet	Oreglerade poster	Övriga poster	Aktier
				Institut	Företag	Hushåll				
Sverige	42 756	20 008	762	1 231	6 609	3 864	-	2	5 353	7 061
Storbritannien	56 140	-	-	13	1 303	17 509	38 695	6	275	-
Danmark	28 020	2	-	154	849	1 564	-	15	352	1
Finland	74 484	7 071	-	154	872	201	-	-	1 015	45
Norge	18 207	73	-	192	357	1 976	494	0	519	3
Nederländerna	11 971	-	-	0	5 209	430	15 773	21	14	-
USA	312 833	-	-	0	710	1	6	-	5	-
Övriga	3 027	-	-	1 001	9 089	1 033	4 089	185	66	-
Summa	547 438	27 154	762	2 745	24 998	26 578	59 057	229	7 599	7 110

Exponeringar godkända för internmetoden per land, uppdelat på företags-, hushålls-, institutsexponeringar och positioner i värdepapperisering 2013

mkr	Företags- exponeringar	Hushålls- exponeringar			Instituts- exponeringar	Positioner i värdepapperiseringar	
		Privatpersoner	Små företag			Traditionell	Syntetisk
Sverige	674 549	631 837	24 154		59 377	320	-
Storbritannien	135 066				11 306		-
Danmark	49 796	38 986	2 957		7		-
Finland	85 067	35 445	1 411		143		-
Norge	168 699	84 686	1 365		86		-
Nederländerna	4 371				3		-
USA	23 593				33 670	3 099	-
Övriga	27 114				6 884		-
Summa	1 168 255	790 954	29 887		111 476	3 419	-

Exponeringar beräknade enligt schablonmetoden per land, uppdelat på exponeringsklasser 2013, uppgift om kapitalkrav för exponeringsklasser där exponering förekommer

mkr	Stater och centralbanker	Kommuner	Multilaterala utvecklings- banker	Hushålls- exponeringar			Säkerhet i fastighet	Oreglerade poster	Övriga poster
				Institut	Företag	Hushåll			
Sverige	25 036	18 626	1 647	1 581	1 685	1 224	580	7	12 448
Storbritannien	48 296	595	-	55	1 059	10 244	29 190	116	119
Danmark	21 176	246	-	173	845	1 606	-	15	275
Finland	41 951	4 700	-	311	257	17	-	-	141
Norge	15 102	979	-	7	1 032	379	677	3	1 731
Nederländerna	8 571	-	-	-	14 438	225	5 615	10	-
USA	235 353	-	-	55	915	1	5	-	18
Övriga	2 474	-	-	744	11 093	1 278	3 376	111	16
Summa schablon	397 959	25 146	1 647	2 926	31 324	14 974	39 443	262	14 748

Exponeringsbelopp/exponeringsvärde per land fördelat på volymer beräknade enligt internmetoden respektive schablonmetod	2014		2013	
	Internmetoden	Schablonmetod	Internmetoden	Schablonmetod
mkr				
Sverige	1 322 922	110 160	1 238 967	90 081
Storbritannien	133 001	110 122	127 453	84 546
Danmark	96 974	29 692	85 993	22 541
Finland	98 829	100 317	90 749	61 356
Norge	229 096	20 176	224 183	17 659
Nederländerna	3 016	27 995	2 786	24 324
USA	59 714	315 397	48 206	235 862
Övriga	25 775	16 301	24 239	17 186
Summa	1 969 327	730 160	1 842 576	553 555

Fördelning på bransch och motpartsslag

Exponeringar godkända för internmetoden per bransch och motpartsslag uppdelat på exponeringsklass

mkr	2014		2013	
	varav SME corp		varav SME corp	
Hushållsexponeringar				
Privatpersoner	842 405		790 954	
Små företag	29 455		29 887	
Företagsexponeringar				
Bostadsrättsföreningar	161 178	161 097	146 232	146 161
Fastighetsförvaltning	538 440	343 831	511 204	308 114
Tillverkningsindustri	100 106	11 426	94 140	11 650
Handel	49 556	12 989	56 257	13 899
Hotell- och restaurangverksamhet	8 161	5 541	7 295	4 508
Person- och godstransport till sjöss	21 016	796	21 928	446
Övrig transport och kommunikation	40 145	7 009	40 928	9 323
Byggnadsverksamhet	29 505	11 779	24 294	9 686
Elektricitet, gas och vatten	46 410	6 277	37 741	6 121
Jordbruk, jakt och skogsbruk	12 024	6 041	9 133	4 292
Övrig serviceverksamhet	30 383	13 152	31 815	12 159
Holding-, investment-, försäkringsbolag, fonder m m	141 197	10 505	142 141	14 723
Övrig företagsutlåning	55 009	3 817	45 147	4 756
Institutsexponeringar	141 455		111 476	
Positioner i värdepappersiseringar	2 139		3 419	
Summa internmetoden	2 248 584		2 098 258	

Information om löptider för kapitaltäckning

Exponeringsbelopp godkända för internmetoden uppdelade på löptid i enlighet med kapitaltäckningsregelverket. (M)¹

mkr	Exponeringsbelopp	Inom 3 mån	3 mån till 1 år	1 år till 5 år	5 år
Företagsexponeringar	958 861		14 060	633 272	311 529
Institutsexponeringar	134 409		51 433	82 976	
Summa	1 093 270		65 493	716 248	311 529

¹ Löptidsfaktorn M beräknas endast för företagsexponeringar vid tillämpning av internmetoden med egna skattningar av LGD och KF. Övriga exponeringar redovisas i tabellen med M=2,5. För övriga löptider se sidan 65.

Riskvikt och fördelning på riskklass

I tabellerna nedan framgår exponeringar godkända för internmetoden fördelat per riskklass. Vidare presenteras motsvarande information avseende geografisk fördelning. Exponeringar inom en riskklass kan ha olika PD-värden, varför PD-värden i tabellerna uttrycks såsom exponeringsviktat genomsnittligt PD. Fördelningen visas för företags-, instituts- och hushållsexponeringar.

De PD-värden som tillämpas i internmetoden för företags- och hushållsexponeringar baseras på bankens egen förlust- och fallissemangshistorik. Handelsbankens låga och stabila fallissemangs- och kreditförlustnivå medför att bankens PD-värden är låga, i synnerhet i goda riskklasser där fallissemang varit mycket ovanliga även i tider av stor ekonomisk oro. Riskvikterna påverkas vidare av de LGD-värden som används och även dessa beräknas utifrån bankens egen förlusthistorik för alla exponeringar som omfattas av internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

Tillämpade PD och LGD inkluderar säkerhetsmarginaler. Utförliga tester av att riskmåtten är tillämpbara på de portföljer som banken har i dag har också genomförts. En viktig konsekvens av detta är att skillnader mellan olika bankers genomsnittliga riskvikter förklaras av

kreditkvaliteten på befintliga exponeringar samt de historiska kreditförlusterna.

En ytterligare faktor som kan göra att olika bankers genomsnittliga riskvikter för olika exponeringsklasser skiljer sig åt är skillnader i portföljsammansättning. En viktig aspekt är bland annat hur banker har valt att kategorisera sina exponeringar. Handelsbanken har klassificerat sin utlåning till bostadsrättsföreningar som företagsexponeringar medan vissa andra banker har valt att klassificera detta som hushållsexponeringar. Samtidigt har utlåningen till bostadsrättsföreningar i genomsnitt lägre risk än utlåningen till företag, vilket medför att den totala genomsnittliga riskvikten för företagsexponeringsklassen inklusive bostadsrättsföreningar blir lägre för Handelsbanken än för banker som har klassificerat bostadsrättsföreningar som hushållsexponeringar. Den genomsnittliga riskvikten för företagsexponeringar exklusive bostadsrättsföreningar är 27,9 procent.

Handelsbankens val är konservativt eftersom exponeringar som är klassificerade som företag får en högre riskvikt i internmetoden än hushållsexponeringar med samma riskmått.

Skillnaderna förklaras således av kvaliteten på bankernas kreditportföljer, institutens histo-

riska kreditförluster, säkerhetspåslag, om man använder internmetoden med egna skattningar av LGD och KF samt hur olika lån klassificeras i olika exponeringsklasser.

Bankens exponeringar mot motparter i sämre riskklasser är mycket låga. För företagsexponeringar återfinns 96 (95) procent av exponeringsbeloppet i riskklass 1–5 som har låga PD-värden. Motsvarande uppgifter för institutsexponeringar uppgår till 100 (100) procent. För hushållsexponeringar, privatpersoner respektive småföretag, uppgår motsvarande andelar i de bättre riskklasserna till 97 (98) procent respektive 86 (83) procent. En klar majoritet av bankens exponeringar ligger i riskklass 1–4, vilket betyder att den genomsnittliga risknivån i kreditportföljen är väsentligt lägre än den nivå som bedöms vara normal risk.

De riskvikter som Handelsbanken tillämpar medför ett kapitalkrav som är avsevärt högre i relation till bankens faktiska historiska förlustandel än motsvarande genomsnittliga kvot för övriga nordiska och europeiska banker. Detta innebär att Handelsbankens riskvikter är mer konservativa i förhållande till bankens förlusthistorik än i tillämpade modeller för andra banker.

Fördelning, riskklass enligt internmetoden

Företagsexponeringar godkända för internmetoden, fördelat per riskklass

mkr	2014				2013			
	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp
Riskklass 1	0,03	93 506	9,75	9,75	0,03	87 600	9,57	9,57
Riskklass 2	0,04	281 827	29,39	39,14	0,04	250 977	27,43	37,00
Riskklass 3	0,10	342 598	35,73	74,87	0,10	327 483	35,79	72,79
Riskklass 4	0,30	140 262	14,63	89,50	0,32	141 623	15,47	88,26
Riskklass 5	0,82	61 015	6,36	95,86	0,83	59 190	6,47	94,73
Riskklass 6	3,72	19 341	2,02	97,88	4,15	26 493	2,89	97,62
Riskklass 7	9,86	9 054	0,94	98,82	7,36	10 628	1,16	98,78
Riskklass 8	18,69	2 931	0,31	99,13	15,53	2 664	0,29	99,07
Riskklass 9	42,65	923	0,10	99,23	50,86	2 232	0,24	99,31
Fallissemang	100,00	7 404	0,77	100,00	100,00	6 328	0,69	100,00
Summa		958 861	100,00			915 218	100,00	
	Riskklass 1–5	919 208			Riskklass 1–5	866 873		
	% Riskklass 1–5	95,86%			% Riskklass 1–5	94,73%		

Institutexponeringar godkända för internmetoden, fördelat per riskklass

mkr	2014				2013			
	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp
Riskklass 1	0,04	39 568	29,44		0,04	21 558	21,45	
Riskklass 2	0,08	60 178	44,77		0,08	44 784	44,57	
Riskklass 3	0,19	34 198	25,44		0,18	33 407	33,24	
Riskklass 4	0,51	151	0,11		0,51	211	0,21	
Riskklass 5	1,20	201	0,15		1,47	263	0,26	
Riskklass 6	2,32	70	0,05		2,34	180	0,18	
Riskklass 7	7,82	38	0,03		14,01	85	0,08	
Riskklass 8	33,57	5	0,01		27,41	15	0,01	
Riskklass 9	47,19	0	-		45,44	-	-	
Fallssemang	100,00	-	-		100,00	-	-	
Summa		134 409	100,00			100 503	100,00	
		Riskklass 1-5				100 223		
		% Riskklass 1-5				99,73%		

Hushållsexponeringar, privatpersoner, godkända för internmetoden, fördelade per riskklass

mkr	2014				2013 ¹			
	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp
Riskklass 1	0,04	211 817	25,22		0,03	161 851	20,49	
Riskklass 2	0,09	301 741	35,94		0,07	306 266	38,78	
Riskklass 3	0,14	186 007	22,15		0,13	171 813	21,76	
Riskklass 4	0,38	81 645	9,72		0,37	113 202	14,33	
Riskklass 5	0,78	34 650	4,13		0,90	17 262	2,19	
Riskklass 6	2,08	5 599	0,67		3,86	5 946	0,75	
Riskklass 7	4,03	8 262	0,98		6,29	5 258	0,67	
Riskklass 8	3,47	1 706	0,20		12,74	4 807	0,61	
Riskklass 9	8,76	5 599	0,67		31,60	560	0,07	
Fallssemang	100,00	2 693	0,32		100,00	2 757	0,35	
Summa		839 719	100,00			789 722		
		Riskklass 1-5				770 394		
		% Riskklass 1-5				97,55%		

¹ Fördelning 2013 baseras på en masterskala.

Hushållsexponeringar, små företag, godkända för internmetoden, fördelade per riskklass

mkr	2014				2013 ¹			
	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp	Exponeringsbeloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponeringsbelopp	Andel exponeringsbelopp %	Akkumulerat % av totalt exponeringsbelopp
Riskklass 1	0,13	6 655	24,00		0,03	103	0,36	
Riskklass 2	0,51	6 433	23,20		0,09	4 407	15,54	
Riskklass 3	0,78	2 899	10,46		0,26	5 035	17,76	
Riskklass 4	0,91	5 576	20,11		0,40	3 774	13,31	
Riskklass 5	2,92	2 337	8,43		1,22	10 094	35,59	
Riskklass 6	4,44	1 251	4,51		2,74	1 643	5,79	
Riskklass 7	4,83	718	2,59		6,24	1 565	5,52	
Riskklass 8	10,18	686	2,47		15,34	850	3,00	
Riskklass 9	18,13	417	1,50		29,00	16	0,06	
Fallssemang	100,00	756	2,73		100,00	871	3,07	
Summa		27 728	100,00			28 358		
		Riskklass 1-5				23 413		
		% Riskklass 1-5				82,56%		

¹ Fördelning 2013 baseras på en masterskala.

Fördelning, riskklass och land

Företagsexponeringar godkända för internmetoden, fördelat per riskklass och land 2014

mkr	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Expo- nerings- belopp	Andel expo- nerings- belopp %	Akkumulerat % av totalt exponerings- belopp	Expone- ringsbe- lopps- viktat genomsnitt- ligt LGD %	Sverige %	Stor- britannien %	Danmark %	Finland %	Norge %	Neder- länderna %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,03	93 506	9,75	9,75	27,64	9,72	1,25	20,37	10,15	11,11	6,76	35,77	7,91
Riskklass 2	0,04	281 827	29,39	39,14	25,30	32,35	22,50	16,44	40,27	21,53	17,63	39,13	39,36
Riskklass 3	0,10	342 598	35,73	74,87	27,73	34,52	44,76	26,92	26,62	42,55	31,18	16,88	26,22
Riskklass 4	0,30	140 262	14,63	89,50	30,31	12,78	19,22	21,70	10,33	16,86	43,52	5,08	20,66
Riskklass 5	0,82	61 015	6,36	95,86	30,87	7,45	6,51	6,09	4,40	4,17	0,06	2,85	1,94
Riskklass 6	3,72	19 341	2,02	97,88	34,37	1,55	2,82	1,97	4,93	2,04	0,06	0,10	2,78
Riskklass 7	9,86	9 054	0,94	98,82	35,15	0,87	1,30	1,22	0,75	1,17	0,79	-	-
Riskklass 8	18,69	2 931	0,31	99,13	40,54	0,23	0,58	0,39	0,43	0,31	-	-	0,29
Riskklass 9	42,65	923	0,10	99,23	37,64	0,11	0,08	0,14	0,17	0,02	-	0,06	-
Fallissemang	100,00	7 404	0,77	100,00	40,34	0,42	0,98	4,76	1,95	0,24	-	0,13	0,84
Summa		958 861	100,00			100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
		Riskklass 1-5	919 208										
		% Riskklass 1-5	95,86%										

Institutexponeringar godkända för internmetoden, fördelat per riskklass och land 2014

mkr	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Expo- nerings- belopp	Andel expo- nerings- belopp %	Akkumulerat % av totalt exponerings- belopp	Expone- ringsbe- lopps- viktat genomsnitt- ligt LGD %	Sverige %	Stor- britannien %	Danmark %	Finland %	Norge %	Neder- länderna %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,04	39 568	29,44	29,44	18,78	31,57	83,73	46,55	67,36	30,69	-	21,15	47,07
Riskklass 2	0,08	60 178	44,77	74,21	13,61	41,23	6,95	51,14	31,54	56,76	-	51,81	50,02
Riskklass 3	0,19	34 198	25,44	99,65	14,18	26,76	0,98	0,60	-	1,19	-	27,04	2,66
Riskklass 4	0,51	151	0,11	99,76	38,96	0,14	1,14	1,71	-	2,28	-	-	0,24
Riskklass 5	1,20	201	0,15	99,91	25,43	0,21	-	-	0,60	8,23	-	-	0,02
Riskklass 6	2,32	70	0,05	99,96	34,67	0,04	7,07	-	0,24	0,69	-	-	-
Riskklass 7	7,82	38	0,03	99,99	45,00	0,04	0,13	-	0,26	0,02	-	-	-
Riskklass 8	33,57	5	0,01	100,00	45,00	0,01	-	-	-	-	-	-	-
Riskklass 9	47,19	0	-	-	45,00	-	-	-	-	0,14	-	-	-
Fallissemang	100,00	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa		134 409	100,00			100,00	100,00	100,00	100,00	100,00		100,00	100,00
		Riskklass 1-5	134 296										
		% Riskklass 1-5	99,91%										

Fördelning, riskklass och land, forts

Hushållsexponeringar, privatpersoner, godkända för internmetoden fördelat per riskklass och land 2014

mkr	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Expo- nerings- belopp	Andel expo- nerings- belopp %	Akkumulerat % av totalt exponerings- belopp	Expone- ringsbe- loppsviktat genomsnitt- ligt LGD %	Sverige %	Stor- britannien %	Danmark %	Finland %	Norge %	Neder- länderna %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,04	211 817	25,22	25,22	15,67	27,21		23,82	51,05	-			
Riskklass 2	0,09	301 741	35,94	61,16	15,74	35,68		54,09	22,04	33,77			
Riskklass 3	0,14	186 007	22,15	83,31	16,98	20,96		16,18	1,65	43,13			
Riskklass 4	0,38	81 645	9,72	93,03	20,65	11,46		3,70	9,51	-			
Riskklass 5	0,78	34 650	4,13	97,16	23,30	2,06		-	8,46	20,19			
Riskklass 6	2,08	5 599	0,67	97,83	19,71	0,82		-	0,40	-			
Riskklass 7	4,03	8 262	0,98	98,81	22,86	0,75		1,23	3,53	1,57			
Riskklass 8	3,47	1 706	0,20	99,01	20,46	0,15		-	-	0,79			
Riskklass 9	8,76	5 599	0,67	99,68	19,20	0,70		0,12	1,93	0,19			
Fallissemang	100,00	2 693	0,32	100,00	37,00	0,21		0,86	1,43	0,36			
Summa		839 719	100,00			100,00		100,00	100,00	100,00			
		Riskklass 1-5											
		815 860											
		% Riskklass 1-5											
		97,16%											

Hushållsexponeringar, små företag, godkända för internmetoden fördelat per riskklass och land 2014

mkr	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Expo- nerings- belopp	Andel expo- nerings- belopp %	Akkumulerat % av totalt exponerings- belopp	Expone- ringsbe- loppsviktat genomsnitt- ligt LGD %	Sverige %	Stor- britannien %	Danmark %	Finland %	Norge %	Neder- länderna %	USA %	Övriga %
Riskklass 1	0,13	6 655	24,00	24,00	33,03	22,16		27,07	47,01	22,53			
Riskklass 2	0,51	6 433	23,20	47,20	31,58	22,35		39,63	16,84	-			
Riskklass 3	0,78	2 899	10,46	57,66	29,64	13,19		-	1,00	-			
Riskklass 4	0,91	5 576	20,11	77,77	29,64	19,62		19,56	15,40	36,46			
Riskklass 5	2,92	2 337	8,43	86,20	35,45	9,03		4,22	5,35	12,81			
Riskklass 6	4,44	1 251	4,51	90,71	31,82	4,88		2,61	5,26	1,98			
Riskklass 7	4,83	718	2,59	93,30	36,70	2,31		-	0,69	17,39			
Riskklass 8	10,18	686	2,47	95,77	33,49	2,55		1,78	2,66	2,87			
Riskklass 9	18,13	417	1,50	97,27	33,74	1,57		0,10	2,07	3,65			
Fallissemang	100,00	756	2,73	100,00	46,00	2,34		5,03	3,72	2,31			
Summa		27 728	100,00			100,00		100,00	100,00	100,00			
		Riskklass 1-5											
		23 900											
		% Riskklass 1-5											
		86,20%											

Genomsnittligt PD och LGD per land, exponeringsbeloppsviktat 2014

%	Företag		Institut		Hushåll, fastighetskrediter		Hushåll, övrigt	
	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD	PD	LGD
Sverige	0,35	23,8	0,09	-	0,19	13,9	0,83	29,5
Storbritannien	0,50	26,6	0,10	-	-	-	-	-
Danmark	0,52	36,3	0,19	-	0,32	23,2	0,62	54,5
Finland	0,54	28,6	0,04	-	0,83	27,0	3,33	45,3
Norge	0,40	29,3	0,08	-	0,23	20,0	0,51	24,7
Nederländerna	0,39	35,4	0,11	-	-	-	-	-
Övriga	0,59	33,6	0,10	-	-	-	-	-

Fördelning, riskklass enligt internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF

Företagsexponeringar – totalt beräknade enligt internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF, fördelat per riskklass

mkr	2014					2013				
	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %
Riskklass 1	30 366	0,03	37,81	3 868	12,74	28 424	0,03	39,90	3 813	13,42
Riskklass 2	51 280	0,05	37,98	9 555	18,63	44 065	0,06	40,10	8 637	19,60
Riskklass 3	48 024	0,17	32,36	13 316	27,73	50 251	0,15	36,55	15 373	30,59
Riskklass 4	16 434	0,48	41,02	10 222	62,20	14 900	0,45	41,32	8 824	59,22
Riskklass 5	6 155	0,97	40,98	5 053	82,09	4 932	0,88	36,75	3 738	71,81
Riskklass 6	2 000	4,05	42,76	2 558	127,88	4 051	4,75	43,63	6 035	148,95
Riskklass 7	527	10,09	40,87	856	162,55	875	7,85	42,65	1 461	166,93
Riskklass 8	386	20,68	42,34	790	204,55	466	17,92	42,44	976	209,45
Riskklass 9	239	54,57	41,70	441	184,21	719	59,22	29,89	1 459	203,08
Fallissemang	696	100,00	44,16			118	100,00	38,87		
Summa	156 107			46 658		148 801			50 316	

Institutexponeringar – utan egna skattningar av LGD och KF fördelat per riskklass

mkr	2014						2013					
	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Extern rating	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Extern rating
Riskklass 1	39 568	0,04	18,78	3 862	9,76	Aaa, Aa	21 558	0,04	23,86	2 059	9,55	Aaa, Aa
Riskklass 2	60 178	0,08	13,61	6 416	10,66	Aa, A	44 784	0,08	16,02	4 219	9,42	Aa, A
Riskklass 3	34 198	0,19	14,18	5 982	17,49	A	33 407	0,18	15,43	4 876	14,60	A
Riskklass 4	151	0,51	38,96	117	77,21	A, Baa	211	0,51	29,78	104	49,28	A, Baa
Riskklass 5	201	1,20	25,43	133	66,42	Baa, Ba	263	1,47	31,53	205	77,81	Baa, Ba
Riskklass 6	70	2,32	34,67	72	102,44	Ba	180	2,34	41,01	224	124,32	Ba
Riskklass 7	38	7,82	45,00	75	198,87	B	85	14,01	45,00	195	229,98	B
Riskklass 8	5	33,57	45,00	13	280,80	B, Caa	15	27,41	45,00	39	263,24	B, Caa
Riskklass 9	0	47,19	45,00	1	258,64	Caa, C	0	45,44	45,00	1	242,97	Caa, C
Fallissemang	-	-	-				-	-	-			
Summa	134 409			16 671			100 503			11 922		

Fördelning, riskklass enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF

Företagsexponeringar – totalt beräknade enligt internmetoden med egna skattningar av LGD och KF, fördelat per riskklass

mkr	2014					2013				
	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %
Riskklass 1	63 139	0,03	22,74	4 799	7,60	59 176	0,03	23,33	4 742	8,01
Riskklass 2	230 547	0,03	22,48	19 680	8,54	206 912	0,03	22,81	18 897	9,13
Riskklass 3	294 574	0,08	26,98	47 319	16,06	277 232	0,09	27,55	51 209	18,47
Riskklass 4	123 828	0,28	28,89	38 970	31,47	126 723	0,30	29,75	46 210	36,47
Riskklass 5	54 860	0,81	29,74	28 818	52,53	54 258	0,82	29,36	31 579	58,20
Riskklass 6	17 341	3,68	33,40	16 406	94,61	22 442	4,05	34,30	24 580	109,53
Riskklass 7	8 528	9,85	34,80	10 890	127,70	9 753	7,32	34,73	12 222	125,32
Riskklass 8	2 545	18,39	40,27	4 531	178,04	2 198	15,03	38,68	3 877	176,37
Riskklass 9	684	38,47	36,22	915	133,85	1 513	46,89	34,51	2 346	155,04
Fallissemang	6 708	100,00	39,95	11 753	175,22	6 210	100,00	27,08	14 316	230,54
Summa	802 754			184 081		766 417			209 978	

Hushållsexponeringar – varav fastighetskrediter med egna skattningar av LGD och KF fördelat per riskklass

mkr	2014					2013				
	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %
Riskklass 1	191 682	0,04	13,34	3 488	1,82	168 445	0,04	12,95	2 937	1,74
Riskklass 2	256 024	0,08	14,39	7 972	3,11	261 175	0,08	13,28	7 584	2,90
Riskklass 3	195 130	0,13	16,41	9 999	5,12	170 636	0,14	13,89	7 627	4,47
Riskklass 4	75 556	0,36	19,37	9 172	12,14	73 732	0,39	17,33	8 621	11,69
Riskklass 5	26 159	0,59	18,94	4 443	16,98	19 510	0,73	15,23	3 193	16,36
Riskklass 6	6 357	1,23	31,14	1 928	30,33	5 581	2,37	17,91	1 597	28,62
Riskklass 7	6 095	2,73	18,60	2 426	39,80	5 883	4,36	18,90	2 924	49,70
Riskklass 8	1 566	3,57	24,00	929	59,32	1 700	3,06	20,40	653	38,40
Riskklass 9	5 191	8,42	17,92	3 223	62,10	5 549	8,61	16,98	3 361	60,57
Fallissemang	0	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Summa	763 760			43 580		712 211			38 497	

Hushållsexponeringar – varav övriga med egna skattningar av LGD och KF fördelat per riskklass

mkr	2014					2013				
	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %	Exponerings- belopp	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt PD, %	Exponerings- beloppsviktat genomsnittligt LGD, %	Riskvägt expo- nerings- belopp	Genom- snittlig riskvikt %
Riskklass 1	23 774	0,11	32,73	1 667	6,98	23 279	0,08	31,83	1 622	6,94
Riskklass 2	28 852	0,18	30,22	2 719	9,43	27 405	0,21	32,17	3 228	11,78
Riskklass 3	10 012	0,39	30,27	1 476	14,77	10 221	0,39	31,86	1 646	16,11
Riskklass 4	12 137	0,69	35,11	3 195	26,32	13 281	0,65	39,14	3 579	26,95
Riskklass 5	18 150	1,17	29,03	4 921	27,11	18 375	1,14	31,54	5 532	30,11
Riskklass 6	2 427	4,23	39,50	1 116	46,00	2 741	4,66	39,82	1 391	50,75
Riskklass 7	3 063	6,47	38,27	1 628	53,15	4 813	4,86	46,64	2 641	54,88
Riskklass 8	955	8,30	30,78	422	44,17	1 156	7,11	32,25	623	53,91
Riskklass 9	868	15,18	35,95	573	65,99	970	15,06	37,23	741	76,44
Fallissemang	3 449	100,00	39,23	7 715	223,70	3 628	100,00	36,55	8 058	222,09
Summa	103 687			25 432		105 869			29 061	

Utveckling av riskexponeringsbelopp under 2014

Under 2014 har bankens riskexponeringsbelopp ökat med 14,7 miljarder kronor. Ökningen är till största delen hänförlig till volymökningar och effekter av regelverksförändringar, i första hand med anledning av att EU-regelverket CRF/CRD IV trädde ikraft 1 januari 2014. Effekter av regelverksförändringar har ökat riskexponeringsbeloppet med 14,9 miljarder, varav CVA-risk står för 6,6 miljarder. Ökade kreditvolymer ökade riskvägt exponeringsbelopp med

11,9 miljarder. Effekten av valutakursförändringar medförde en ökning av riskexponeringsbeloppet med 6,9 miljarder.

Den största minskningen av riskvägt exponeringsbelopp för kreditrisker under året härrör från kvalitetsförbättringar i portföljen genom att volymerna har minskat för exponeringar med hög riskvikt, medan de har ökat för exponeringar med låg riskvikt. Det vill säga, nya affärer har gjorts med motparter i bättre riskklasser än genomsnittet i bankens befintliga kreditportfölj (så kallad volymmigration). Även effekten

av att motparter migrerat mellan riskklasser, mätt som nettot av exponeringar mot kunder som migrerar till bättre riskklasser och de som migrerar till sämre, har minskat riskvägt exponeringsbelopp under året (så kallad ratingmigration).

Den sammanlagda effekten av volymmigrationen, ratingmigrationen och bättre säkerheter innebär att det riskvägda exponeringsbeloppet under året minskat med 26,5 miljarder. Med andra ord uppvisar portföljen lägre risk vid utgång av 2014 jämfört med ingången av året. Den sammanlagda effekten av den årliga valideringen av riskestimaten hade en marginell inverkan på de riskvägda tillgångarna. Posten "Övriga effekter kreditrisk" innehåller bland annat faktorer som förändringar i aktieinnehav, effekter av fallissemang och förändringar i löptid. Netto har dessa faktorer bidragit till en ökning av riskvägt exponeringsbelopp.

Marknadsrisker och operativa risker har under året bidragit till en liten ökning av riskexponeringsbeloppet. Riskexponeringsbeloppet för operativ risk har ökat med 2,4 miljarder från föregående år, beroende på ökade rörelseintäkter. Riskexponeringsbeloppet för marknadsrisker har ökat med 2,1 miljarder.

Utveckling av riskexponeringsbelopp under 2014 mkr	2014
Riskexponeringsbelopp ingående balans	465,7
Volymförändring	11,9
Kreditkvalitet	-26,5
varav volymmigration	-19,6
varav ratingmigration	-2,5
varav effekt av bättre säkerheter	-4,4
Modelluppdatering	-0,5
Metod och Policy, inklusive effekter av nytt regelverk	8,3
Valutaeffekter	6,9
Övriga effekter kreditrisk	3,5
CVA	6,6
Marknadsrisker	2,1
Operativa risker	2,4
Riskexponeringsbelopp utgående balans	480,4

Migration

Trender i kreditportföljens kvalitet kan identifieras bland annat genom att analysera förändringar i den interna riskbedömningen på motparts nivå, så kallad kreditriskmigration (antalsmigration).

Företagsmotparter i banken erhåller en intern rating som är uppdelad i två dimensioner. Den första avser risken för finansiella påfrestningar och den andra avser motpartens finansiella motståndskraft vid sådana påfrestningar. Ratingen omvandlas till en intern riskklass för tillämpning av internmetoden.

För privatpersoner ingår förutom intern rating även andra faktorer vid fastställande av riskklass för tillämpning av internmetoden. I analysen av hur riskbedömningen förändras på motparts nivå för privatpersoner används enbart den interna ratingen, som graderar risknivån i en dimension som sammanväger risken för finansiella påfrestningar och finansiell motståndskraft i en femgradig skala från mycket låg risk till mycket hög risk.

Handelsbankens metod för intern rating är dynamisk, vilket innebär att ratingen omprövas då det finns tecken på att motpartens återbetalningsförmåga har förändrats till lägre eller högre risk.

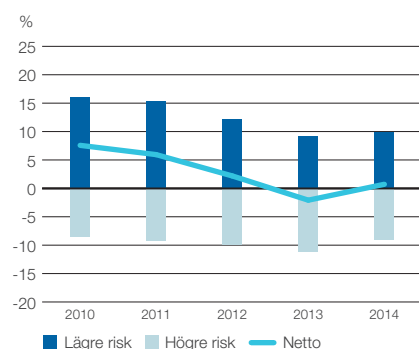
I diagram presenteras andel motparter som migrerat mellan riskklasser för exponeringsklassen företagsexponeringar respektive för små företag, som till följd av sin storlek inordnas i exponeringsklassen hushållsexponeringar samt migrationer utifrån intern rating för hushållsexponeringar mot privatpersoner.

Vad gäller företagsexponeringar är bruttomigrationen stabil mellan åren. Nettomigrationen har kontinuerligt utvecklats mot lägre risk från 2009 till och med 2012, för att under 2013 övergå till att bli svagt negativ. Under 2014 har nettomigrationen återgått till att utvecklas mot lägre risk om än i en försiktig takt. Förändringen sker huvudsakligen mellan riskklasser som indikerar lägre risk än normalt. Migrationer till riskklasser som indikerar mer betydande risk för fallissemang är begränsad.

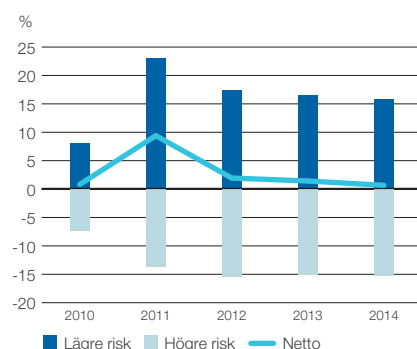
För små företag har migrationen under 2014 fortsatt att utvecklas mot lägre risk i nivå med föregående år. Under 2011 utvecklades nettomigrationen mot lägre risk genom en tydlig positiv migration. En orsak till utvecklingen för små företag under 2011 var att aktivitetsnivån för att uppdatera rating ökade till följd av ett utökat internt krav på dynamisk rating för dessa exponeringar. Även de motparter som har en liten kreditexponering omfattas från och med 2011 av krav på att minst årligen få en aktiv bekräftelse av den aktuella ratingen, även om skäl för dynamisk förändring av ratingen saknas. Från 2012 har migrationen utvecklats lugnare samtidigt som aktivitetsnivån och bruttomigrationen kvarstår på en stabil nivå som är högre än före 2011.

För privatpersoner är den underliggande migrationsutvecklingen stabil över tiden. En viss förbättring med övervägande positiv migration har skett under de två senaste åren.

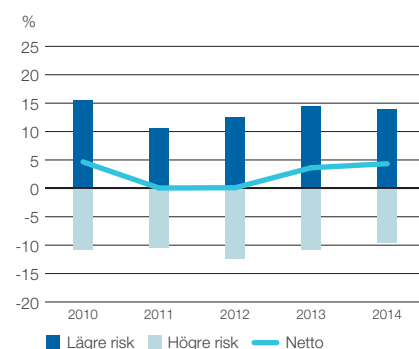
Andel motparter som migrerar mellan interna riskklasser, företagsexponeringar, 2010–2014

Andel motparter som migrerar mellan interna riskklasser, små företag, 2010–2014

Antal motparter vars interna rating migrerar, hushållsexponeringar – privatpersoner, 2010–2014

MOTPARTSRISK

Motpartsrisken uppkommer när banken har ingått derivatkontrakt, till exempel terminer, swappar eller optioner, eller kontrakt för lån av värdepapper med en motpart.

Motpartsrisken är att betrakta som en kreditrisk, där exponeringens storlek styrs av marknadsvärdet på kontraktet. I det fall det finns ett positivt värde på kontraktet betyder ett fallissemang hos motparten en potentiell förlust för banken, på motsvarande sätt som för en kredit.

Vid beräkningen av såväl kapitalkrav som ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC) beaktas motpartsexponeringarna utifrån de exponeringsbelopp som kapitaltäckningsreglerna ställer upp. Dessa kreditexponeringar behandlas sedan på samma sätt som andra kreditexponeringar.

Kapitaltäckningsreglerna behandlar förutom derivat också repor och aktielån som motpartsrisiker. Vid beräkning av EC behandlas dessa transaktionstyper på motsvarande sätt. Banken tillämpar marknadsvärderingsmetoden vid beräkning av exponeringsbeloppet för motpartsrisiker för kapitaltäckningsändamål.

Storleken på motpartsexponeringarna begränsas genom kreditlimitering i den ordinarie kreditprocessen. Exponeringarnas storlek kan variera kraftigt med anledning av prisförändringar på den underliggande tillgången. För att beakta risken att exponeringen kan öka, görs vid kreditlimiteringen tillägg till värdet på den aktuella exponeringen. Tilläggen beräknas med schabloner som beror av typen av kontrakt och kontraktets löptid. Exponeringarna beräknas och följs upp dagligen. Motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om så kallad nettning, det vill säga kvittning av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart. Banken har som policy att

eftersträva nettningsavtal med alla motparter. Nettningsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen, vilket ytterligare reducerar kreditrisken. Inga transaktioner med väsentlig specifik korrelationsrisk har identifierats.

I huvudsak används kontanter som säkerhet för dessa transaktioner, men även statspapper förekommer. Till följd av den höga andelen kontanter är koncentrationsriskerna i säkerhetsmassan begränsade. I ett litet fåtal av de avtal om säkerställande som banken har ingått, förekommer villkor om ratingbaserade tröskelbelopp för Handelsbanken. Villkoren innebär att banken måste ställa ytterligare säkerheter till den aktuella motparten i händelse av att bankens externa rating försämras. Vid årsskiftet skulle en nedgradering från AA-/Aa3 till A+/A1 medfört att banken måste ställa ytterligare säkerheter om 76 miljoner kronor (30).

Banken innehar en portfölj av kreditderivat (Credit Default Swaps, CDS) vilken är handelslagerklassificerad. Värdet av köpt skydd uppgår till 521 miljoner kronor (783) och värdet av sålt skydd uppgår till 474 miljoner kronor (757).

Nya kapitalkrav har applicerats på motpartsriskeexponeringar från och med 1 januari 2014 genom införandet av CRR. Ett av de nya kapitalkraven baseras på risken för värdeförändring beroende på motpartens kreditkvalitet (Credit Valuation Adjustment, CVA) i motpartsriskeexponeringarna. Införandet av CVA-risk under 2014 har resulterat i tillkommande kapitalkrav på 534 miljoner kronor. Ett annat nytt kapitalkrav har införts för derivat som clearas via så kallade centrala motparter. Centrala motparter är clearinghus som går in som motpart till både köpare och säljare i olika transaktioner och som därmed övertar ansvaret för att fullfölja parternas förpliktelser. Alla som använder en central motpart

måste lämna säkerheter för alla transaktioner. Förutom säkerheterna har den centrala motparten också tillgång till andra finansiella resurser, dels egna, dels bidrag från sina medlemmar. I de flesta fall är riskvikten för centralt clearade derivat betydligt lägre än för andra typer av derivat.

Betalningsrisiker uppkommer vid transaktioner där banken har fullgjort sina åtaganden i form av valutaväxling, betalning eller leverans av värdepapper och samtidigt inte kan säkerställa att motparten fullgjort sina åtaganden mot banken. Riskbeloppet är lika med beloppet för betalningstransaktionen. Betalningsriskerna ingår inte i respektive kunds kreditlimit utan de omfattas istället av en separat limit. I banken limiteras värdeförändringsrisk vid avistaaffärer som betalningsrisk medan värdeförändringsrisiker i derivattransaktioner limiteras som kreditrisk.

Att begränsa betalningsrisiken ingår som en väsentlig del i Handelsbankens kontinuerliga strävan att begränsa risker. Detta innebär bland annat utveckling av tekniska lösningar som minskar tidsperioden där betalningsrisk förekommer. Handelsbanken samarbetar i denna strävan med olika bankgemensamma clearinginstitut. Banken har även etablerat samarbete med de banker som bedöms vara starkast och mest kreditvärda.

Handelsbanken deltar även i clearingsarbeten som till exempel CLS (Continuous Linked Settlement) för valutahandeln. CLS, som är en global organisation, syftar till att säkerställa avveckling av valutaväxlingsaffärer genom att begränsa motpartsrisken. Handelsbanken är delägare tillsammans med ett 60-tal av de största internationella valutabankerna. Handelsbanken är även delägare och direktmedlem i EBA (Euro Banking Association) och dess betalningssystem för eurobetalningar.

Motpartsrisiker i derivatkontrakt exklusive schablonillägg för potentiell framtida exponering

mkr	2014	2013
Positivt bruttomarknadsvärde för derivatkontrakt	128 764	72 844 ¹
Nettningsvinster	58 286	47 069
Aktuell kvittad exponering	70 478	25 775
Säkerheter	38 191	15 405
Nettokreditexponering för derivat	32 287	10 370

¹ Bruttomarknadsvärdet anges för konsoliderad situation, exklusive clearade derivat vilka inte ska kapitaltäckas 2013.

Motpartsrisiker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2014

mkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering/exponeringsvärde för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	7 766	1 824	9 590	19	2
Institutsexponeringar	41 726	21 611	63 338	9 683	775
Företagsexponeringar	20 799	7 107	27 905	7 215	577
Övriga	187	302	489	153	12
Summa	70 478	30 844	101 322	17 070	1 366
<i>varav verksamhet i handelslagret</i>	<i>34 439</i>	<i>15 986</i>	<i>50 425</i>	<i>9 195</i>	<i>736</i>

Motpartsrisiker i derivatkontrakt inklusive potentiell framtida exponering 2013

mkr	Aktuell kvittad exponering	Potentiell framtida exponering	Total kreditexponering/exponeringsvärde för derivat/EAD	Riskvägt belopp	Kapitalkrav
Statsexponeringar	1 249	1 174	2 423	14	1
Institutsexponeringar	14 174	20 440	34 613	6 082	487
Företagsexponeringar	10 321	4 247	14 568	4 392	351
Övriga	31	36	67	48	4
Summa	25 775	25 897	51 671	10 536	843

Krishantering – resolution, skuldnedskrivning och förlustabsorberande kapacitet

Regelverksutvecklingen har på senare tid blivit alltmer fokuserat på att skapa regler för krishantering som ska minska risken för att staten behöver rädda banker som är på väg att gå omkull. För Handelsbankens del är denna utveckling positiv då banken kan uppvisa en lägre risknivå än alla konkurrenter och ser det som centralt att banker ska kunna klara sig utan potentiellt statligt stöd.

För Handelsbankens del pekar all fakta mot att resolution är synnerligen osannolikt...

De följande sidorna berör krishantering – hur banker ska hanteras av myndigheter om de får stora finansiella problem och riskerar gå omkull. Inledningsvis bör poängteras att sannolikheten för att resolution eller andra mekanismer för krishantering ska behöva tillgripas skiljer sig markant mellan olika banker. För Handelsbankens del är denna risk extremt låg. Handelsbanken har under de senaste årens kris helt kunnat avstå från att använda finansiellt stöd från stater och centralbanker och även under den djupa bankkrisen i Sverige på 1990-talet var Handelsbanken den enda större bank som inte ansökte om kapitalstöd från staten. Handelsbanken har aldrig varit i närheten av att ha förluster på en sådan nivå att bankens kapitalisering varit hotad, och har sett det som en central del av strategin att inte använda statligt stöd, utan vara helt finansierad på kommersiella villkor.

Det finns många sätt att visa att risken för allvarliga förluster är låg i Handelsbanken – denna publikation i sin helhet är ett. Men ytterst handlar det om hur stor sannolikheten är för att så stora förluster uppstår att bankens egna kapital förbrukas. Handelsbanken har med en kärnkaptitalrelation på 20,4 procent och en total kapitaltäckning på 25,6 procent en av de högsta nivåerna på kapitaltäckning bland större banker globalt. Samtidigt är den årliga kreditförlustnivån synnerligen låg, i genomsnitt 5 baspunkter under de senaste 17 åren, vilket är en fjärdedel av nivån för andra svenska banker. Kombinationen av en av de bästa kapitaltäckningsnivåerna och den lägsta kreditförlustnivån visar på en exceptionellt låg risk. Handelsbankens kärnprimärkapital är cirka 120 gånger större än de genomsnittliga årliga kreditförlusterna.

Samtidigt är inte kapitalet i sig den enda bufferten mot förluster. Handelsbanken har en mycket hög och stabil intjänning. Intjänningen i sig är en ytterligare buffert mot förluster, som måste förbrukas innan förlusterna påverkar det egna kapitalet. Handelsbanken har en årlig intjänning på i storleksordningen 21 miljarder kronor före kostnader som försvinner i ett krisläge (såsom avsättningen till Oktogonen, inkomstskatt på vinst och frivilliga investeringar inom till exempel IT). Detta förstärker bufferten mot förluster med

cirka 20 procent varför den totala bufferten mot förluster snarare motsvarar cirka 145 gånger den genomsnittliga årliga kreditförlustnivån.

Således är sannolikheten att Handelsbankens intjänings- och kapitalbuffertar inte skulle räcka för att täcka förluster oerhört låg. Diskussionen om resolution ska ses i ljuset av att detta. Behovet av en stark och trovärdig beredskap mot bankkriser har visat sig stort efter de återkommande finanskriser som präglade såväl det svenska och globala finansiella systemet, även om Handelsbanken aldrig varit vare sig orsak till eller särskilt drabbad av dessa kriser.

...men den globala krisen har visat på att strukturer för krishantering verkligen behövs

Efter att regelverksutvecklingen i kölvattnet av den globala finansiella krisen varit inriktat på att öka motståndskraften i banksystemen, bland annat genom förstärkta kapitaltäckningsregler, har nu fokus vänts mot att skapa regler som gör att skadeverkningarna blir så små som möjligt om en bank trots allt går omkull. I ett europeiskt perspektiv är den viktigaste händelsen framtagandet av Resolutionsdirektivet (EU:s direktiv 2014/59 om inrättande av en ram för återhämtning och resolution av kreditinstitut och värdepappersföretag, ofta kallat BRRD). Detta direktiv ställer upp regler för hur en bank ska kunna hanteras när den närmar sig ett konkurshot, utan att skadeverkningarna för samhällsekonomin blir för stora och utan att skattebetalarnas pengar ska behöva användas för stöd.

Ett av de huvudsakliga syftena med regelverksutvecklingen vad gäller krishantering är att banker precis som andra företag ska kunna gå omkull utan att staten går in och räddar banken, och att finansierarna därmed ska bära risken för sina investeringar i banken. Detta är ur Handelsbankens perspektiv en mycket positiv utveckling. Handelsbanken har under de senaste finansiella kriserna inte som andra banker tagit emot finansiellt stöd från vare sig regeringar eller centralbanker, och risken att banken skulle behöva stöd är väsentligt lägre än för jämförbara banker.

Att det offentliga får bättre möjligheter att se till att banker som tar för stora risker så långt det är möjligt faktiskt får bära konsekvenserna av detta, medför mer rättvisa konkurrensförut-

sättningar och bidrar till en bättre allokering av kapital i ekonomin. När nu arbetet med att få dessa regelverk på plats i Sverige slutförs, är det angeläget att de införs på ett sådant sätt att det slutgiltiga målet med regelverken också uppnås.

Resolutionsdirektivet ska ge

EU-gemensamma regler för krishantering

Direktivet inför ett särskilt förfarande, resolution, som ger en statlig myndighet möjligheter att hantera en bank i kris, bland annat genom att sälja tillgångar i banken, upprätta ett broinstitut, dela upp banken och/eller skriva ned värdet på skulderna i banken. Vid en kris i det finansiella systemet är grundtanken att systemviktiga banker inte ska gå i konkurs på samma sätt som andra företag. Istället finns behov av en mer ordnad avveckling där man säkerställer att betalningssystemet fortsätter att fungera och där man i möjligaste mån undviker spridningseffekter till andra delar av ekonomin. Resolutionsförfarandet möjliggör en sådan ordnad avveckling.

Förutom att ange ramarna för resolution, definierar direktivet när resolution ska användas. Direktivet ger därutöver myndigheterna olika verktyg som möjliggör ett tidigt ingripande innan resolution blir nödvändigt, för att därmed på ett tidigt stadium motverka en finansiell kris. Direktivet innehåller även krav på att banker ska upprätta återhämtningsplaner, som anger hur banken ska kunna hantera en finansiell kris, samt att resolutionsmyndigheten ska upprätta motsvarande planer, så kallade resolutionsplaner, som anger hur myndigheten i sin tur ska kunna hantera ett konkurshot i en specifik bank.

Möjligheter till skuldnedskrivning förändrar förutsättningarna för bankers finansiering

Den ur ett marknads- och investerarperspektiv mest uppmärksammade och ingripande delen av Resolutionsdirektivet är reglerna om skuldnedskrivning. När en bank drabbas av omfattande förluster och går i konkurs förbrukas (precis som för andra företag) först aktiekapitalet. Om förlusterna är större än aktiekapitalet kommer bankens långgivare inte få betalt för sina fordringar och förlora en viss del av lånebeloppet.

Problemet med en större bankkonkurs är rädslan och risken för att den leder till en för-

samhället kostsam kris i betalningssystemet. Det bedöms därför som riskfyllt att låta en bank gå i konkurs på samma sätt som andra företag, och staten kan därför välja att gå in och rädda banken, innan långivarna behöver bära några förluster. Det händer även att räddningsaktiönerna sker innan aktieägarna behöver bära kostnaden för förlusterna fullt ut.

Skuldnedskrivning innebär att en banks skulder under resolution kan skrivas ned eller omvandlas till aktiekapital, i syfte att täcka förluster som uppstått i banken. Målet med skuldnedskrivningsverktyget är att långivarna inte ska förvänta sig statligt stöd vid en kris. Detta är rimligt utifrån ett rent rättviseperspektiv, men bör också leda till en bättre övervakning av bankerna från långivarnas sida och en mer rättvisande prissättning av den risk som det innebär att låna ut pengar till en bank.

Resolutionsdirektivet definierar vilken typ av skulder som kan skrivas ned och därfordringsägarna därmed kan förlora pengar. I princip omfattas alla bankens skulder utom vissa specifika undantag. Exempel på undantag är inlåning som är garanterad genom den statliga insättningsgarantin, säkerställda obligationer och andra skulder med pantsäkerhet, skulder till banker som är kortare än sju dagar och traditionella leverantörsskulder.

Skälet till att vissa skulder är undantagna är i de flesta fall att de normalt sett har en bättre förmånsrätt än vanliga oprioriterade skulder (vilket gäller exempelvis säkerställda obligationer) eller att de riskerar att snabbt krävas in av långivarna när problem i en bank blir uppenbara och därmed orsaka en akut likviditetskris i den problemdrabbade banken (exempelvis korta interbanksskulder).

Insättningar från privatpersoner samt små- och medelstora företag som är större än det belopp som täcks av insättningsgarantin, intar något av en särställning mellan de undantagna skulderna och de skulder som kan skrivas ned. Dessa insättningar undantas inte formellt, men de ges bättre prioritet enligt förmånsrättsordningen än övriga skulder. Det kan noteras att insättningar från större företag vare sig är undantagna eller prioriterade, vilket medför att företagsinlåning löper en betydande risk att bli nedskrivna om en bank sätts i resolution. Det innebär att företag behöver bli mer noggranna med vilka banker de använder för sin kassahantering och att företagsinlåning kan förväntas bli mer flyktig som finansieringskälla för banker än tidigare.

Obligatorisk skuldnedskrivning

– en konsekvens av euroområdets behov

Resolutionsdirektivet innehåller inte bara en möjlighet till skuldnedskrivning utan också ett krav på att eget kapital och skulder motsvarande minst 8 procent av en banks balansräkning ska skrivas ned, innan en stat får lämna finansiellt stöd till banken. Det är inte uppenbart varför skuldnedskrivning på detta sätt bör vara en obligatorisk del av ett resolutionsförfarande.

De flesta industrialiserade länder har eller är på väg att införa ett resolutionsförfarande som innehåller möjligheter till skuldnedskrivning efter erfarenheterna från den globala finansiella krisen, men EU är unikt genom att det utgör ett obligatoriskt krav vid resolution. Detta hör sannolikt ihop med att situationen inom euroområdet skiljer sig vad gäller möjligheterna för ett euroland att fritt disponera den egna statens finanser, jämfört med länder med egen valuta. Normalt kan ett land fritt disponera sina finanser, och det blir ett naturligt politiskt beslut i varje enskilt fall om betydande statliga medel ska läggas på att stödja ett banksystem i kris, eller om man ska låta bankers långivare ta förlusterna. Obligatoriska krav på skuldnedskrivning skulle inte bli så meningsfulla eftersom de ändå kan ändras om skuldnedskrivning inte skulle bedömas som lämpligt.

Men inom euroområdet är inte ett lands finansiella ställning enbart det enskilda landets angelägenhet, eftersom dess förmåga att betala sina skulder har effekter på förtroendet för euroområdet som helhet. Problemen har aktualiserats mycket konkret i samband med kriserna i Grekland och Cypern. Detta har sannolikt haft stor betydelse för EU:s val att göra skuldnedskrivningsverktyget obligatoriskt. Behovet av överstatliga regler finns egentligen inte alls för länder utanför euroområdet, men eftersom det är eftersträvarvärt att ha samma regler för alla länder inom EU gjordes ingen skillnad mellan euroländer och övriga EU-länder vid framtagandet av Resolutionsdirektivet.

Erfarenheterna från tidigare kriser präglar införandet av Resolutionsdirektivet i Sverige

Ända sedan 1990-talets svenska bankkris har det i Sverige arbetats på att införa ett regelverk för hantering av banker i kris, länge utan att någon lagstiftning antogs. En krislagstiftning som gav regeringen möjlighet att hantera den akuta krisen 2008 infördes emellertid detta år. Denna var mer av tillfällig karaktär, och för att utveckla en permanent lagstiftning för att hantera banker i kris tillsattes en utredning 2011. Därför fanns det en statlig utredning som arbetade med dessa frågor redan när Resolutionsdirektivet började diskuteras mer konkret inom EU 2012, och denna utredning började arbeta med det

svenska införandet av Resolutionsdirektivet parallellt med att framtagandet av direktivet skedde i EU. Det gjorde att ett svenskt införandeförslag kunde lämnas i juli 2014 bara en månad efter att Resolutionsdirektivet antagits (Resolution – en ny metod att hantera banker i kris, SOU 2014:52). Eftersom utredningen arbetat under lång tid med den principiella problematiken om hur banker i kris kan och bör hanteras ur ett svenskt perspektiv, innehåller utredningen en hel del överväganden som är anpassade till de specifika förutsättningarna i det svenska finansiella systemet.

Sverige har i modern tid upplevt två mycket allvarliga kriser i det finansiella systemet, 1990-talets bankkris och den globala finansiella krisen 2008–2009. Den senare innebar för svensk del framförallt en allmän finansieringskris för samtliga större banker utom Handelsbanken samt risker kopplade till dessa andra bankers stora verksamheter i de baltiska ekonomierna, vilka gav upphov till betydande förluster. Erfarenheterna från dessa kriser har påverkat hur Sverige ser på krishantering och krisförebyggande åtgärder i banksystemet.

En konsekvens av erfarenheterna är att Sverige varit tidigt ute med att på förhand finansiera potentiella kostnader från bankkriser. Insättningsgarantin har sedan den infördes 1996 medfört förhållandevis höga avgifter från banksystemet, som placerats i en särskild fond. Detta följdes upp 2009 genom att en särskild stabilitetsfond började byggas upp genom avgifter från banksystemet. Dessa två fonder uppgår till cirka 29 respektive 50 miljarder kronor (vid utgången av 2013), varav merparten är finansierat genom banksektorn. Man kan säga att Sverige antagit en försäkringsmässig syn på risken för att behöva ge finansiellt stöd till banker, där man låter bankerna betala premier (avgifter) till särskilda reserveringsfonder, som ska kunna användas vid behov. Trots det försäkringsmässiga synsättet är premierna endast i begränsad utsträckning riskbaserade så till vida att de inte beaktar den verkliga risken för att en specifik bank ska gå omkull.

Bankerna har därmed belastats ekonomiskt för den potentiella kostnaden för finansiellt stöd och belastningen på skattebetalarna blir därmed väsentligt lägre än om dessa fonderingar inte byggts upp. Det betyder också att det finns betydande finansiella resurser att hantera bankkriser i Sverige, vilket inte varit fallet i Europa under de senaste årens eurokris, där riskerna i banksystemen i problemdrabbade länder som Grekland och Cypern blivit intimt sammanlänkade med statsfinansiella problem i dessa länder.

Kriser som uppstår i realekonomin gör skuldnedskrivning besvärligare...

En annan konsekvens är att Sverige valt att bygga upp högre kapitalbuffertar än andra länder genom de höga systemriskpåslag och även andra extra buffertkrav som Finansinspektionen infört. Dessa har inneburit att stora svenska banker har kärnprimärkapitalkrav som uppgår till mellan 14,7 och 19,0 procent (vid utgången av tredje kvartalet 2014), vilket är avsevärt högre än i stort sett alla andra länder. Det främsta skälet till att kraven är höga är att Sverige har ett stort banksystem i förhållande till ekonomins storlek, och erfarenheterna från kriserna visar att samhällsekonomin är sårbar för problem i banksystemet. Det har därför varit rimligt från ett svenskt perspektiv att bygga upp särskilt stora buffertar. De stora buffertarna av kärnprimärkapital medför att det krävs väldigt stora förluster för att det egna kapitalet inte ska räcka till i en kris och för att en nedskrivning av skuldinstrument ska behövas.

En annan svensk erfarenhet är att kriser i det svenska banksystemet ofta har kommit från problem inom bankernas vanliga kreditgivning till hushåll och företag, i 1990-talskrisen i hög grad relaterat till lån till den kommersiella fastighetssektorn och 2008–2009 relaterat till en kraftig allmän nedgång i de baltiska ekonomierna. Det skiljer sig från en del andra kriser som kommit från problem relaterat till specifika exponeringar i enskilda institut, och som därför inte varit förknippade med den realekonomiska utvecklingen. När problem uppstår i enskilda institut kan tillämpningen av skuldnedskrivning vara förhållandevis rättfram. Det kan finnas rimliga förutsättningar att bedöma hur stora förlusterna är och hur stora nedskrivningar av skulder och eget kapital som är nödvändiga, samt att isolera problemen till det drabbade institutet.

När problemen uppstår i realekonomin materialiseras ofta problemen under en längre period. Det är då svårt att i ett inledande skede bedöma hur stora förlusterna kan komma att bli. Även om bankerna drabbas i olika omfattning är det svårt att bedöma hur stora problemen kan bli för olika banker. I en sådan situation finns det också en interaktion mellan hur bankernas långgivare bedömer situationen och bankernas ställning. Långgivare och insättare riskerar dra tillbaka eller inte förlänga kort finansiering och likviditetsrisken i bankerna ökar. Om bankerna drabbas brett av bristande förtroende uppstår en interaktion mellan den realekonomiska krisen och bankproblemen som riskerar leda till en negativ spiral.

I en sådan situation är det svårt att tillämpa skuldnedskrivning. Det finns då egentligen inga förluster som är så stora att det är motiverat att skriva bort hela det egna kapitalet och betydande delar av skulderna, särskilt inte till en så hög nivå som 8 procent av balansräkningen, vilket föreskrivs enligt Resolutionsdirektivet. En bärande princip i Resolutionsdirektivet är också att bankers finansierare inte ska drabbas sämre vid resolution än om banken likvideras. Om banken inte har omfattande påvisbara förluster är denna princip oförenlig med en omfattande skuldnedskrivning.

...vilket i Sverige motverkas av höga kapitalkrav och starka finansiella resurser för statlig krishantering

Mot denna bakgrund har Sverige ställt sig negativ till att skuldnedskrivning ska vara en obligatorisk del av krishantering och resolutionsförarbetet. Självklart är det positivt från statens sida att det går att tillämpa skuldnedskrivning när det uppstått stora förluster i en enskild bank och den kan genomföras utan att risken blir för stor att hela systemet drabbas med stora samhällsekonomiska kostnader som följd. Att det är tydligt att bankernas aktieägare och övriga finansiärer är de som i första hand ska bära förluster är positivt för marknadsdisciplinen och incitamenten att hantera och begränsa risktagandet i banksektorn. Men det är uppenbart att det kan finnas situationer när det ligger i samhällets intresse att inte skriva ned skulder i hög omfattning, till exempel vid den typ av systemkris som uppstod i Sverige i början på 1990-talet.

Detta synsätt har gjort att förslaget till svenskt införande av Resolutionsdirektivet betonar att det är viktigt att tidiga ingripanden kan göras vid en systemkris för att motverka risken för en negativ spiral. Rent konkret kommer detta till uttryck i förslaget om Lag om förebyggande statligt stöd till kreditinstitut. Genom denna lag får staten möjlighet att ge förebyggande statligt stöd i form av lån, garantier och även under vissa förutsättningar kapitaltillskott till banker under en systemkris, innan det är aktuellt att besluta om resolution för banken. En förutsättning för att lån ska kunna ges är att banken är solid, det vill säga att banken inte drabbats av så stora förluster att det egna kapitalet är förbrukat. I så fall skulle ju banken också bli föremål för resolution, snarare än förebyggande stöd.

Möjligheten till finansiellt stöd i dessa situationer (så länge det handlar om lån och inte kapitaltillskott) är förenligt med den sedan länge vedertagna principen om att centralbanker ska kunna ge likviditetsstöd till solida banker. Kravet på att skuldnedskrivning alltid ska ske vid alla former av finansiellt stöd enligt Resolutionsdirektivet har varit svårförenligt med denna princip, men genom den föreslagna lagen bibehåller Sverige möjligheten att vara flexibelt vid hanteringen av en finansiell kris, och lämna exempelvis likviditetsstöd vid systemkriser.

En bidragande faktor till att Sverige varit angeläget om att inarbeta ett ramverk för förebyggande statligt stöd har sannolikt också varit erfarenheten från svenska kriser att det inte behöver vara finansiellt negativt för staten att ta över ägande i banker under en kris. Om staten tar över ägandet för en bank i kris får staten som ägare del av värdeökningen på bankens aktier när situationen normaliseras, givetvis under förutsättning att inte förlusterna är så stora att de överstiger det långsiktiga värdet av bankens verksamhet.

Om staten behöver tillämpa skuldnedskrivningsverktyget i en situation där det finns övervärden i banken, och vissa låneinstrument konverteras till aktiekapital, så kommer innehavarna av dessa instrument få hela uppsidan om banken sedan återhämtar sig. Särskilt om förlusterna inte är så stora är sannolikheten hög att övervärdet faktiskt är betydande. När tillsynsmyndigheten som i Sverige dessutom kräver att bankerna ska ha särskilt stora kapitalbuffertar, och bedriver en tillsynsverksamhet där det finns goda förutsättningar att på ett tidigt stadium upptäcka och ingripa om förluster börjar materialisera sig, blir risken mycket liten för att bankens hela kapital plötsligt ska vara förbrukat. Även detta talar emot att tillgripa skuldnedskrivning på ett alltför tidigt stadium.

Förlustabsorberande kapacitet – MREL och TLAC – säkerställer att skuldnedskrivning är möjlig

Som diskuterats tidigare undantas vissa typer av skulder från möjligheten till skuldnedskrivning, och det är skulder som ofta utgör en betydande del av en banks balansräkning, till exempel garanterade insättningar och säkerställda obligationer. För att säkerställa att det ska vara möjligt att skriva ned en betydande del av en banks skulder – minst 8 procent av balansräkningen enligt Resolutionsdirektivet – innefattar direktivet ett krav på att banker ska ha en viss lägsta nivå på nedskrivningsbara skulder (kallat MREL, Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities). Direktivet anger inte någon specifik nivå på kravet utan lämnar till nationella myndigheter att bestämma nivån individuellt för varje bank.

Direktivet anger dock vilka skulder som är medräkningsbara för MREL. Dessa är inte alla skulder som är möjliga att skriva ned, utan det ställs ytterligare krav för att de ska vara medräkningsbara. Det viktigaste kravet i detta avseende är att medräkningsbara skulder ska ha en återstående löptid på minst ett år. Syftet med denna regel är att minska risken för att en stor del av de nedskrivningsbara skulder som en problemdrabbad bank har försvinner genom att de inte förlängs när de löper ut, vilket blir risken om medräkningsbara skulder får vara korta. Eftersom bankfinansiering i förhållandevis hög grad traditionellt varit kort, och eftersom säkerställda obligationer är undantagna, så är det ofta endast en mindre del av bankers finansiering som uppfyller kraven på att vara medräkningsbara. Utöver de instrument som ingår i kapitalbasen utgörs medräkningsbara skulder främst av långa seniora obligationer.

Resolutionsdirektivet beslutades inom EU innan globala krav på förlustabsorberande kapital tagits fram. I november 2014 lämnade Financial Stability Board, på uppdrag av G20-länderna, ett förslag på en global standard för förlustabsorberande kapacitet. Detta krav benämns TLAC, Total Loss Absorbing Capacity. Förslaget tar sikte på de banker som bedöms som globalt systemviktiga (Globally Systemically

Important Banks, GSIB), men det är möjligt att förslagen får en bredare tillämpning.

Till skillnad från MREL innehåller förslaget till TLAC en bestämd kravnivå innebärande att en bank ska ha förlustabsorberande kapacitet som minst uppgår till 16–20 procent av riskexponeringsbeloppet, alternativt minst två gånger det gällande kravet på viss bruttosoliditetsgrad. Var i intervallet 16–20 procent kravet ska ligga ska bestämmas först efter konsultationer med branschen och en studie av konsekvenserna av förslaget. Eftersom det inte heller är klart på vilken nivå ett framtida bruttosoliditetskrav kan komma att ligga – Baselkommittén har hittills indikerat en miniminivå på 3 procent – är förslaget om ett krav baserat på två gånger bruttosoliditetskravet oklart.

Förslaget innehåller också en regel om att kapital motsvarande de buffertkrav som myndigheterna har fastslagit individuellt för en bank ska dras av från det kapital som får tillgodoräknas som TLAC. Buffertkraven består av krav på kapitalkonserveringsbuffert, buffertkrav för GSIB samt eventuella krav på en kontracyklisk buffert. Möjliga skulle även andra buffertkrav som beslutas av nationella myndigheter beaktas, men detta framgår inte tydligt i förslaget till krav på TLAC. Som exempel, om TLAC-kravet skulle bestämmas till 18 procent av riskvägda tillgångar, så skulle en bank som exempelvis har 2 procent i GSIB-krav, 1 procent i kontracykliskt buffertkrav samt 2,5 procent i krav på kapitalkonserveringsbuffert (som är grundkravet för alla banker) behöva ha minst 23,5 procent av riskexponeringsbeloppet inklusive dessa buffertar i TLAC.

MREL ger bättre incitament än TLAC för marknadens övervakning av riskerna i bankerna

En väsentlig skillnad mellan MREL och TLAC är att i MREL ingår alla oprioriterade skulder så länge de inte är explicit undantagna och de har minst ett års återstående löptid (samt vissa andra krav), medan skulder som får användas för TLAC-kravet ska vara subordinerade de operativa skulderna i banken. Denna subordination kan ske antingen kontraktuellt (genom villkoren i det aktuella skuldinstrumentet), legalt (genom att skuldinstrumentet genom den nationella rättsordningen har sämre prioritet än andra skulder) eller strukturellt (genom att skuldinstrumentet emitteras av ett holdingbolag i en bankkoncern där de operativa skulderna i bankverksamheten återfinns i ett dotterföretag).

Den i praktiken mest betydelsefulla skillnaden mellan MREL och TLAC är att långa seniora obligationer får räknas in i MREL medan de inte får räknas in i TLAC, såvida de inte emitterats av ett holdingbolag i en bankkoncern. Under vissa specifika förutsättningar kan en viss andel lång senior skuld få räknas in i TLAC, men som mest upp till 2,5 procent av riskvägda tillgångar, eller mer, om den slutliga kalibreringen av TLAC blir högre än 16 procent. (Detta ska sannolikt tolkas som att undantaget kan bli högre än 2,5 procent med lika många procentenheter som det slut-

giltiga kravet överstiger 16 procent. Det vill säga om det slutliga kravet landar på 20 procent så får man räkna in 6,5 procent av lång senior skuld).

Skillnaden mellan MREL och TLAC kan tyckas subtil men den medför väsentliga skillnader för många banker och den visar även på grundläggande skillnader i synsätt kring syftet med den förlustabsorberande kapaciteten och användningen av skuldnedskrivning i resolution.

TLAC-förslaget är kalibrerat så att det motsvarar det dubbla minimikravet på kapitaltäckning. Grundidén kan i princip sägas vara att hela minimikravet på kapital och kapital motsvarande buffertkraven antas gå förlorat för en bank i resolution. Efter att detta har hänt ska det finnas tillräckligt mycket förlustabsorberande kapacitet därutöver i form av skulder eller kapitalinstrument som kan konverteras till nytt eget kapital, så att banken även efter resolution uppfyller minimikraven. Konverteringen ska kunna ske utan att man rör operativa skulder i banken.

MREL tar istället sikte på att ha en större flexibilitet kring storleken på kravet på den förlustabsorberande kapaciteten, men säkerställa att en betydligt bredare bas av skulder ska vara tillgängligt för nedskrivning eller konvertering om det skulle bli nödvändigt.

Det sätt som TLAC är utformat på innebär att för banker som inte har en holdingbolagstruktur så är det i princip bara skuldinstrument som redan i dag är godkända som regleringskapital enligt kapitaltäckningsreglerna som får räknas in i TLAC. Man skulle kunna tänka sig att konstruera instrument som skiljer sig i vissa avseenden från de instrument som är godkända som Tier 2-kapital i dag, vilket skulle betyda en ny klass av Tier 3-instrument. Men skillnaden skulle vara ganska liten, vilket i princip betyder att TLAC betyder en fördubbling av minimikapitalkraven, med enda skillnaden att en mindre andel behöver utgöras av kärnprimärkapital än för de vanliga kapitaltäckningsreglerna. De betyder också att det införs ett bruttosoliditetskrav på minst 6 procent, kanske högre om Baselkommittén skulle komma fram till en högre miniminivå än nuvarande förslag om 3 procent.

Med hänsyn till att detta utgör en radikal höjning av kapitaltäckningskraven, som dessutom till en del baseras på icke-riskvägda kapitalkrav, kan man förvänta sig en ordentlig diskussion globalt innan det slutgiltiga kravet fastställs.

TLAC ger väsentligt olika förutsättningar för banker som har en holdingbolagstruktur jämfört med banker där den operativa legala enheten också är moderbolag i koncernen. Holdingbolag är vanliga särskilt i USA och i Storbritannien medan det vanliga i resten av Europa och i Norden är att den rörelsedrivande banken också är moderbolag i bankkoncerner. Detta gäller exempelvis alla svenska större banker. Eftersom det normalt sett är betydligt mer kostsamt att emittera subordinerade skuldinstrument från en bank än att emittera seniora instrument från ett holdingbolag i en bankkoncern, blir TLAC-förslaget inte neutralt mellan olika koncernstrukturer. Det är förvånande att ett globalt förslag

innehåller aspekter som så tydligt ger fördelar till strukturer som endast är vanligt förekommande i några få specifika delar av världen.

En annan aspekt av utformningen av TLAC är att man exkluderar en mycket stor del av en banks skulder från skuldnedskrivning och signalerar att skuldnedskrivning eller konvertering bara är aktuellt för de särskilda instrument som ingår i TLAC. Det riskerar att leda till att andra långivare till banker får uppfattningen att risken är obefintlig i deras placeringar. En följd blir att de problem med "moral hazard" (det vill säga att långivare gör en bristfällig riskbedömning för att statligt stöd i alla fall förväntas och att lån till banker därför inte blir korrekt prissatta) som resolutionsverktyget är tänkt att minimera, i själva verket istället blir större.

Ratinginstitutens syn på förlustabsorberande kapital

Utvecklingen av regelverk som fokuserar på att bankers skulder ska kunna skrivas ned har medfört att ratinginstituten sett över hur denna risk bör beaktas i deras ratingmetoder. Alla de tre dominerande ratinginstituten, Fitch, Moody's och Standard & Poor, har föreslagit förändringar, men inget av instituten hade vid utgången av 2014 fattat beslut om slutgiltiga förändringar. Här saknas utrymme att beskriva dessa föreslagna förändringar, men det kan konstateras att de kan komma att ge upphov till förändrad rating för ett förhållandevis stort antal banker. Ratinginstituten har alla på olika sätt beaktat sannolikheten för att en bank med problem ska erhålla statligt stöd. Eftersom regelverk för resolution för närvarande är under införande i många länder ser ratinginstituten också över på vilket sätt ratingen i fortsättningen ska beakta denna sannolikhet.

Marknadsrisk

Handelsbanken eftersträvar låga marknadsrisker och en låg resultatvolatilitet. Marknadsrisker uppkommer företrädesvis inom Handelsbanken Capital Markets, som ett resultat av kunddrivna affärer, och inom Centrala finansavdelningen genom bankens finansiering.

Marknadsriskerna härrör från pris- och volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna. Marknadsriskerna delas in i ränterisker, aktiekursrisker, valutakursrisker och råvaruprisrisker.

Handelsbanken har en restriktiv syn på marknadsrisker. Marknadsriskerna i Handelsbanken har från låga nivåer minskats ytterligare under de senaste åren och är i dag mycket låga. Detta arbete har pågått under en längre tid och påbörjades innan finanskrisen utbröt och långt innan regelverket började tillmäta marknadsrisker den betydelse som görs i dag. En konsekvens av detta är att en betydligt mindre andel av resultatet kommer från nettoresultat av finansiella transaktioner.

I en fullsortimentsbank som Handelsbanken uppkommer marknadsrisker till följd av att bankens kunder efterfrågar tjänster som kräver att banken har en flexibel finansiering. Vidare kan banken finansiera sig på andra marknader än där den har sin utlåning i syfte att diversifiera finansieringskällorna. Finansieringen kan också ha en annan löptid än de tillgångar som ska finansieras. Dessutom förvaltar Centrala finansavdelningen en likviditetsportfölj som med kort varsel kan omsättas till likviditet i samband

med eventuella störningar på de marknader där banken bedriver sin verksamhet. Portföljen säkerställer också koncernens betalningar i den dagliga clearingverksamheten och är en del av bankens likviditetsreserv.

Marknadsrisker uppkommer också för att möta kunders efterfrågan på finansiella instrument med exponering mot ränte-, valuta-, aktie- eller råvarumarknaderna. För att möta denna efterfrågan kan det krävas att banken håller ett visst lager. Denna situation uppkommer exempelvis när banken har åtagit sig att ställa priser, så kallad market makerfunktion. Slutligen har banken betydande affärsflöden, vilket innebär att det är rationellt för banken att utnyttja möjliga skalfördelar.

Bankens limitssystem begränsar hur stor exponeringen mot marknadsrisker får vara. Mätmetoder och limiter fastställs av styrelsen. Limiterna för ränte-, valuta- och likviditetsrisk fördelas av VD och CFO till chefen för Centrala finansavdelningen som i sin tur fördelar dessa på de affärsdrivande enheterna. Chefen för Centrala finansavdelningen har under CFO det operationella ansvaret för hanteringen av ränte-, valuta- och likviditetsrisker.

VD och CFO beslutar även om kompletterande riskmått, limiter och närmare riktlinjer. De kompletterande limitmåttan syftar till att minska bankens totala känslighet för volatilitetsförändringar på de finansiella marknaderna, begränsa riskerna i specifika innehav och likviditetsrisken per valuta. Vidare begränsar de kompletterande limitmåttan riskerna ur

ett löptidsperspektiv. Marknadsriskerna och utnyttjande av limiter rapporteras löpande till CFO, VD och styrelsen.

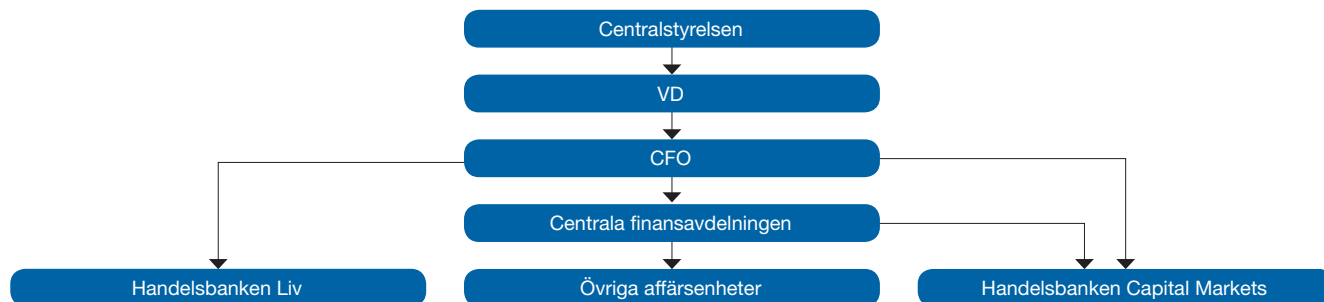
Affärsverksamhetens marknadsrisker uppstår och hanteras huvudsakligen på Centrala finansavdelningen, i Handelsbanken Capital Markets och i Handelsbanken Liv. Marknadsriskerna i Handelsbanken Liv behandlas i ett särskilt avsnitt. De upplysningar som lämnas i detta avsnitt avser således riskerna exklusive Handelsbanken Liv.

Riskmätning

Marknadsrisken mäts med flera olika metoder. Olika känslighetsmått används som visar vilka värdeförändringar som uppstår av fördefinierade förändringar i priser och volatiliteter. Vidare används positionsrelaterade riskmått och sannolikhetsbaserade Value at Risk-modeller (VaR). VaR uttrycker i kronor de förluster som kan uppstå i riskpositioner på grund av rörelser i underliggande marknader över en specificerad innehavsperiod och en given konfidensnivå.

VaR-metoden medför att olika riskslag kan behandlas på ett enhetligt sätt, vilket möjliggör en jämförelse mellan riskslag och att dessa kan aggregeras till en total marknadsrisk. Handelsbanken har dock varit, och kommer även fortsättningsvis att vara, mycket restriktiv med att basera limitssystemet på VaR-riskmått, då VaR per definition stipulerar en given förlustnivå. Risken är då att denna förlustnivå blir accepterad som en norm i verksamheten.

Beslutandenivåer för marknads- och likviditetsrisker

VaR för handelslagret – Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

mkr	Totalt		Aktier		Räntor		Valuta		Råvaror	
	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013
Genomsnitt	14	18	1	3	14	18	2	2	1	1
Maximum	24	42	3	6	24	40	6	5	3	4
Minimum	8	9	1	1	9	9	0	0	0	0
Årsskifte	12	14	1	1	13	14	4	1	1	2

Risken i Handelsbanken mätt som VaR

För de handelslagerklassificerade portföljerna i Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen beräknas VaR för de enskilda risklagen och på portföljnivå med 99 procents konfidensnivå och en innehavsperiod på en dag.

Eftersom VaR bygger på modellantaganden verifieras fortlöpande modellens aktualitet. Av den anledningen utvärderas VaR regelbundet med så kallad backtestning. Resultatet rapporteras kvartalsvis till CFO, VD och styrelsen. I sådana tester kontrolleras antalet dagar då

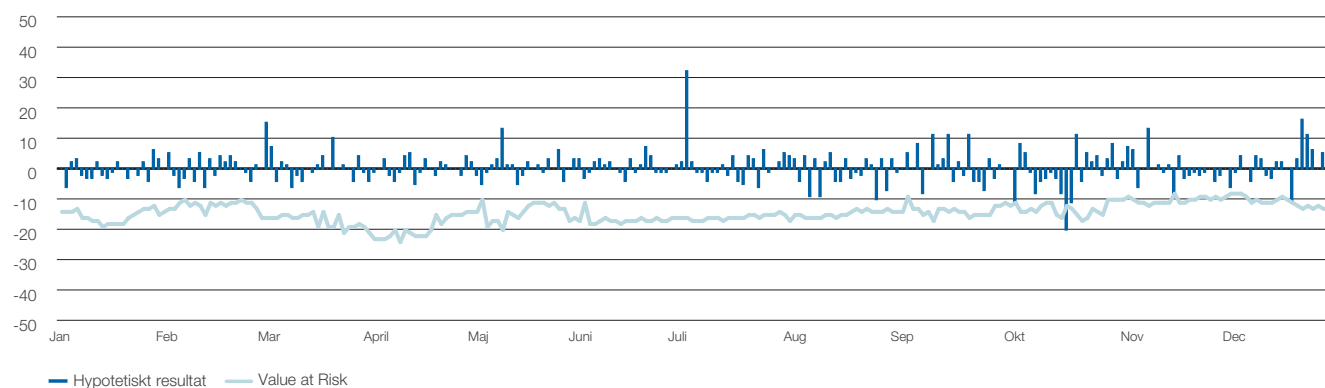
förlusten översteg det beräknade VaR-måttet. Backtestningen utförs både på verkligt resultat och på hypotetiskt resultat. Det sistnämnda mäter utfallet om portföljen hade varit oförändrad under innehavsperioden.

En VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar att resultatet i genomsnitt förväntas vara sämre än uppmätt VaR vid ett till fyra tillfällen per år. I det fall observerat antal tillfällen överstiger de förväntade, finns risk för att modellen underskattar den verkliga risken. Under 2014 var det hypotetiska resultatet sämre

än VaR vid fyra tillfällen. Detta är en acceptabel avvikelse från förväntan, och i linje med vad en VaR-modell med 99 procents konfidensnivå implicerar.

VaR-modeller fångar inte alltid in risker vid extrema marknadsrörelser. Beräkningarna kompletteras därför med regelbundna stresstester där portföljerna testas mot scenarier som grundar sig på alla händelser på de finansiella marknaderna sedan 1994. Även resultaten av dessa stresstester redovisas löpande till CFO, VD och styrelsen.

VaR och hypotetiskt resultat för handelslagret 2014, Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

Värsta utfall i stresstest av handelslagret – Handelsbanken Capital Markets och Centrala finansavdelningen

mkr	2014	2013
Genomsnitt	27	26
Maximum	46	69
Minimum	13	12
Årsskifte	37	28

RÄNTERISK

Ränterisken uppstår främst inom Handelsbanken Capital Markets, Centrala finansavdelningen och i utlåningsverksamheten. Ränterisken mäts på olika sätt inom banken. Generell ränterisk mäts och limiteras som summan av de minst gynnsamma förändringarna i verkligt värde per valuta vid kraftiga momentana parallellskift uppåt eller nedåt på en procentenhet för samtliga räntor. Vid årsskiftet uppgick bankens totala generella ränterisk till 1 431 miljoner kronor (861). Inlåning som saknar fastställd räntebindingstid antas i beräkningen av generell ränterisk ha en räntebindingstid på 1 dag. Om räntebindingstiden för denna inlåning istället antas vara 1 månad uppgår den generella risken till 908 miljoner kronor (446). Detta riskmått omfattar såväl marknadsvärderade som icke-

marknadsvärderade räntebärande poster och är därför inte lämpligt för att bedöma effekter på balans- och resultaträkningen.

Specifik ränterisk mäts och limiteras med känsligheten för förändringar i kreditspreadar. Denna risk uppkommer främst inom Handelsbanken Capital Markets och i Centrala finansavdelningens likviditetsportfölj. Risken mäts och limiteras utifrån olika ratingkategorier och beräknas som marknadsvärdeförändring för sämsta utfall vid +/- en baspunkts parallellförändring av kreditspreadarna, det vill säga skillnaden mellan det aktuella innehavets ränta och räntan på en statsobligation med motsvarande löptid. Detta görs för varje enskild motpart och utfallen absolutsummeras. Total specifik ränterisk uppgick vid årsskiftet till 9 miljoner kronor (7).

Ränterisk i handelslagret

Handelslagret i Handelsbanken utgörs av Capital Markets och Centrala finansavdelningens handelslagerklassade portföljer. Den generella ränterisken i handelslagret uppgick till 117 miljoner kronor (34) och den specifika ränterisken uppgick till 7 miljoner kronor (7). För handelslagret mäts risken även med VaR och andra riskmått som kompletteras med olika stressscenarier. De så kallade kurvvriddningsriskerna, som mäts och följs upp löpande, visar hur riskerna utvecklas vid hypotetiska förändringar av olika avkastningskurvor. Den icke-linjära ränterisken, exempelvis en del av risken i ränteoptioner, mäts och limiteras med fördefinierade stressscenarier som uttrycks i matriser. Det innebär att risken mäts som förändringar i underliggande marknadsräntor och volatiliteter.

Generell ränterisk i övrig verksamhet (förändring i verkligt värde vid såmsta utfallet av parallellskift av samtliga räntor med en procentenhet)		
mkr	2014	2013
SEK	764	367
DKK	206	118
EUR	103	34
NOK	101	133
USD	91	114
GBP	60	54
Övriga valutor	17	11
Summa	1 342	831

Ränterisk i övrig verksamhet

I utlåningsverksamheten uppstår ränterisken som ett resultat av att utlåningen delvis löper med längre räntebindningstid än finansieringen. Vid obligationsfinansiering kan också det omvända gälla, det vill säga att räntebindningstiden på obligationerna är längre än räntebindningstiden på den utlåning som obligationerna finansierar. Ränterisk hanteras till stor del genom ränteswappar. Generellt gäller att ränterisken i allt väsentligt tas i marknader som kännetecknas av god likviditet. Den

generella ränterisken i övrig verksamhet mätt enligt ovan uppgick till 1 342 miljoner kronor (831) och den specifika ränterisken uppgick till 2 miljoner kronor (1).

För att uppskatta effekten av ränteförändringar på resultaträkningen mäts även räntenettoeffekten. Räntenettoeffekten vid ränteförändringar mäts som förändringen av räntenettet över en tolv månadersperiod vid en generell ökning av marknadsräntorna med en procentenhet. Denna effekt speglar de skillnader som finns i räntebindningstider och volymsammansättning

mellan tillgångar, skulder och derivat utanför handelslagret med antagandet att balansräkningens storlek är konstant. I beräkningen antas att inlåning som saknar fastställd räntebindningstid har en räntebindningstid på 1 månad. Räntenettoeffekten uppgick vid årsskiftet till 788 miljoner kronor (545).

Räntebindningstider för tillgångar och skulder 2014 mkr	Upp till 3 månader	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 261 702	85 192	94 117	338 804	28 020	1 807 835
Banker och andra finansinstitut	480 157	1 643	194	169	77	482 240
Obligationer med mera	40 039	4 730	15 057	45 553	17 189	122 568
Summa tillgångar	1 781 898	91 565	109 368	384 526	45 286	2 412 643
Skulder						
Inlåning	980 659	31 768	7 292	1 543	1 007	1 022 269
Banker och andra finansinstitut	185 229	8 208	696	474	5 468	200 075
Emitterade värdepapper	287 955	94 458	153 569	605 712	101 208	1 242 902
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-
Summa skulder	1 453 843	134 434	161 557	607 729	107 683	2 465 246
Poster utanför balansräkningen	-124 028	-12 929	-22 541	138 925	36 792	16 219
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	204 027	-55 798	-74 730	-84 278	-25 605	-36 384

Tabellen visar räntebindningstiden för ränterelaterade tillgångar och skulder per 2014-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

Räntebindningstider för tillgångar och skulder 2013 mkr	Upp till 3 månader	3-6 mån	6-12 mån	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Tillgångar						
Utlåning	1 183 993	79 945	88 320	317 937	26 294	1 696 489
Banker och andra finansinstitut	431 284	1 351	130	87	0	432 852
Obligationer med mera	30 549	11 182	1 218	42 861	7 508	93 318
Summa tillgångar	1 645 826	92 478	89 668	360 885	33 802	2 222 659
Skulder						
Inlåning	804 844	3 499	2 074	2 277	1 624	814 318
Banker och andra finansinstitut	167 610	6 943	489	125	5 019	180 186
Emitterade värdepapper	369 497	169 073	24 758	501 699	101 579	1 166 606
Övriga skulder	-	-	-	-	-	-
Summa skulder	1 341 951	179 515	27 321	504 101	108 222	2 161 110
Poster utanför balansräkningen	-200 184	-14 766	5 014	160 395	49 191	-350
Skillnad mellan tillgångar och skulder inklusive poster utanför balansräkningen	103 691	-101 803	67 361	17 179	-25 229	61 199

Tabellen visar räntebindningstiden för ränterelaterade tillgångar och skulder per 2013-12-31, rapporterade per affärsdag. Icke räntebärande tillgångar och skulder har exkluderats.

AKTIEKURSRISK

Bankens aktiekursrisk uppstår främst i Handelsbanken Capital Markets genom kundhandel och i bankens egna aktieinnehav.

Tabellen aktiekursrisk visar risken i bankens totala aktiepositioner vid hypotetiska förändringar i underliggande priser och volatiliteter vid årsskiftet.

Aktiekursrisk i handelslagret

Aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets uppkommer vid kundgenererade aktierelaterade affärer. Vidare är Handelsbanken Capital Markets market maker för strukturerade produkter, vilket ger upphov till aktiekursrisk, såväl linjär som icke-linjär. Den icke-linjära aktiekursrisken uppkommer via inslag av optioner som finns i de strukturerade produkterna.

Omfattningen av det egna positionstagnatet, som uppkommer för att lösa kundernas behov, begränsas av de limiter som bankens styrelse, VD och CFO har beslutat. Banken limiterar och mäter aktiekursrisken i Handelsbanken Capital Markets med matriser. Fördelen med metoden är att den fångar upp aktiekursrisken inklusive den icke-linjära risken på ett ändamålsenligt sätt. VaR, såväl som andra riskmått och stressscenarier, används som ett komplement i mätningen av aktiekursrisken. De kompletterande riskmåten innefattar utdelningsrisk, eventrisk och känslighet för generella volatilitetsförändringar på aktie marknaden.

Aktiekursrisk utanför handelslagret

Den övervägande delen av koncernens aktieinnehav, 88 procent, utgörs av aktier noterade på en aktiv marknad som värderas till marknadspris. Innehav i onoterade aktier består i huvudsak av olika typer av gemensamägd verksamhet med anknytning till bankens affär. Sådana innehav värderas som regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget, alternativt till det pris den senaste transaktionen genomfördes till. Aktieexponeringar utanför handelslagret är klassificerade som tillgängliga för försäljning, vilka redovisas till verkligt värde i balansräkningen.

VALUTAKURSRISK

Banken har hemmamarknader utanför Sverige och dessutom verksamhet i ett antal andra länder. Därigenom uppkommer en indirekt

valutaexponering av strukturell natur då koncernens räkenskaper är uttryckta i svenska kronor. Den strukturella risken minimeras genom att tillgångar och skulder i möjligaste mån matchas i samma valuta. De valutakursförändringar som påverkar bankens egna kapital framgår av tabellen på sidan 70 i årsredovisningen: Förändringar i eget kapital, koncernen.

Bankens direkta valutakursexponering uppstår till följd av kunddriven intradaghandel på de internationella valutamarknaderna. Handeln bedrivs inom Handelsbanken Capital Markets. För valutakursrisken har styrelsen, VD och CFO fastställt VaR-limiter. Vid årsskiftet uppgick VaR till 3 miljoner kronor (0,4).

En viss valutaexponering uppstår även i den vanliga bankverksamheten som ett led i hantering av kundflöden och inom finansieringsverksamheten på Centrala finansavdelningen. För dessa har styrelsen, VD och CFO allokaterat positionslimiter. Vid årsskiftet uppgick den aggregerade nettositionen till 355 miljoner kronor (186). Valutakursrisken i banken är inte

beroende av trendutvecklingen av en enskild valuta eller grupp av valutor, då positionerna är mycket korta och uppkommer i hanteringen av kunddrivna flöden. Den samlade valutakursrisken var -6 miljoner kronor (5), mätt som en påverkan på bankens resultat vid en momentan förändring av den svenska kronan med 5 procent.

RÅVARUPRISRISK

Exponering i råvarurelaterade instrument uppkommer endast till följd av kunddriven handel på de internationella råvarumarknaderna och begränsas av limiter beslutade av styrelsen, VD och CFO. Handeln med råvaror bedrivs uteslutande inom Handelsbanken Capital Markets. Råvaruprisrisk, såväl linjär som icke-linjär, mäts som absolutsumman av risken för alla råvaror där banken har exponering. Råvaruprisrisken var vid årsskiftet 6 miljoner kronor (24), mätt som den maximala förlusten vid prisförändringar upp till 20 procent i underliggande råvaror och volatilitetsförändringar upp till 35 procent.

Valutakänslighet (värsta utfall +/- 5% förändring av SEK mot respektive valuta)		
mkr	2014	2013
EUR	-14	10
NOK	-2	-2
DKK	-1	-2
USD	1	-10
GBP	0	-5
Övriga valutor	-10	-10

Aktieexponeringar utanför handelslagret		
mkr	2014	2013
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	8 367	5 725
<i>varav noterade</i>	6 753	4 369
<i>varav icke noterade</i>	1 614	1 356
Innehav klassificerade som tillgängliga för försäljning	8 367	5 725
<i>varav näringsbetingade</i>	6 198	768
<i>varav övrigt innehav</i>	2 169	4 957
Verkligt värdereserv vid årets ingång	1 217	796
Orealiserad marknadsvärdeförändring under året för kvarvarande samt nya innehav	237	420
Realiserat till följd av försäljningar och avvecklingar under perioden	6	1
Verkligt värdereserv vid årets utgång	1 460	1 217
Inbegripet i supplementärt kapital	0	1 216

Aktiekursrisk mkr	Förändring i volatilitet					
	2014			2013		
Förändring i aktiepris	-25%	0%	25%	-25%	0%	25%
10%	833	833	834	581	581	581
-10%	-825	-822	-820	-577	-570	-565

Finansiering och likviditetsrisk

Utgångspunkten för Handelsbankens arbete med likviditetsrisk är en väl balanserad balansräkning där långfristiga tillgångar finansieras med stabil finansiering. Handelsbanken har under det senaste året fortsatt arbetet med att utöka finansieringsprogrammen, emitterat såväl säkerställda som seniora obligationer, breddat investerarbasen och utökat likviditetsreserven. Detta möjliggör en bibehållen verksamhet under betydligt svårare omständigheter än de som varit de senaste åren.

Likviditetsrisk är risken för att banken inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, utan att drabbas av oacceptabla kostnader eller förluster.

Genom uppbyggnad av likviditetsreserver och matchning av kassaflöden har banken sedan lång tid arbetat med att begränsa likviditetsriskerna. Detta är ett naturligt resultat av bankens låga risktolerans och arbetet påbörjades innan de nya likviditetsregelverken utformades. Handelsbanken är den enda svenska bank som genom hela den senaste finanskrisen, liksom vid krisen i början av 1990-talet, klarat sin finansiering helt på egen hand, utan stöd från vare sig centralbank eller myndigheter.

Finansieringsstrategi

Handelsbanken har låg tolerans för likviditetsrisker och arbetar aktivt för att minimera dem både totalt sett och i alla valutor var för sig. Ambitionen är att på så sätt ha god tillgång till likviditet, låg resultatvariation och stor kapacitet att även i svåra tider kunna tillgodose kundernas finansieringsbehov. Det sker genom att upprätthålla god matchning av ingående och utgående kassaflöden över tid i alla för banken väsentliga valutor och genom att upprätthålla stora likviditetsreserver av god kvalitet.

Vidare eftersträvas en bredd i finansieringsprogrammen och deras användning så att ingen typ av investerare förfördelas framför någon annan. Därigenom säkerställs att banken kan bedriva sin kärnverksamhet intakt under en mycket lång period även om de finansiella marknaderna skulle ha omfattande störningar.

Utgångspunkten i detta arbete är en väl matchad balansräkning där illikvida tillgångar finansieras med stabil finansiering. De illikvida tillgångarna är krediter till hushåll och företag.

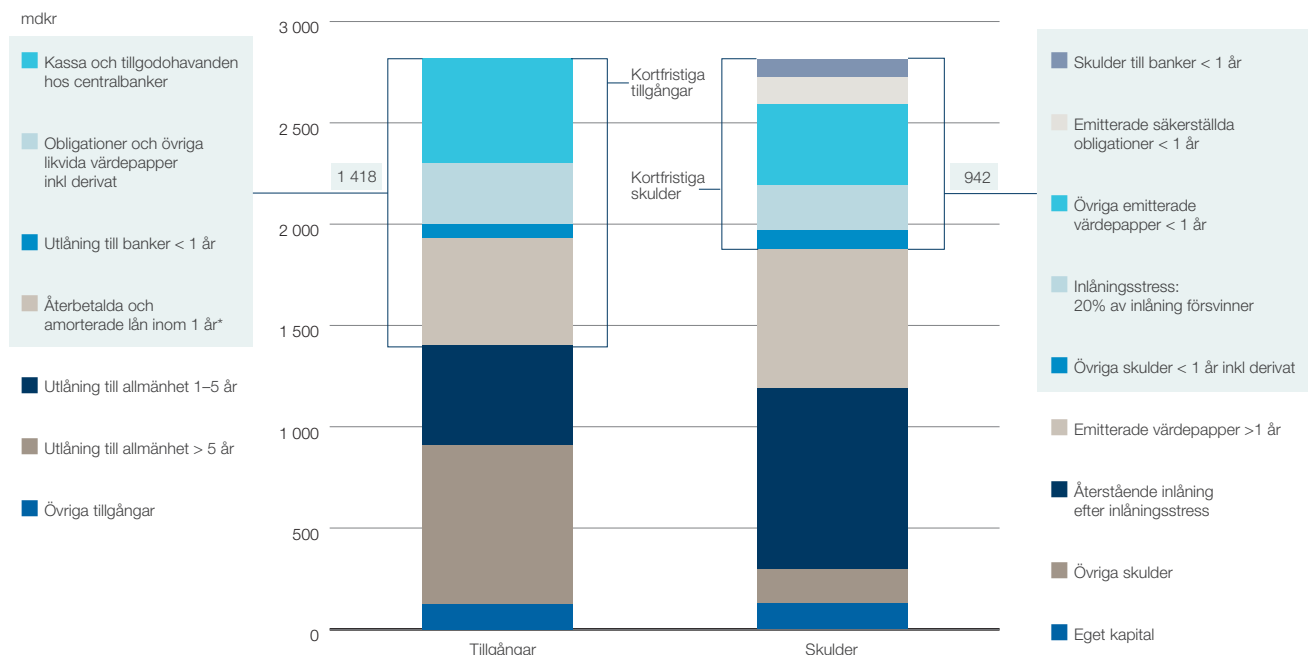
Dessa krediter utgör bankens kärnverksamhet. Den långsiktiga stabila finansieringen av dessa tillgångar utgörs av säkerställda obligationer emitterade i Stadshypotek, seniora obligationer emitterade av Handelsbanken, inlåning från hushåll och företag, efterställda skulder och eget kapital. En del av kärnverksamheten utgörs av utlåning till hushåll och företag på kortare löptider och på skuldsidan är en del av inlåningen för dessa kunder av mer kortfristig natur.

Det centrala är således att illikvida tillgångar inte finansieras med kortfristiga skulder. Resterande delar av balansräkningen utgörs av likvida tillgångar och skulder av mer kortsiktig natur.

Den kortfristiga marknadsupplåningen och inlåning från finansiella institut finansierar likvida tillgångar och tillgångar med kortare löptid. Vidare uppstår mer kortfristiga tillgångar och skulder via transaktioner som stödjer kunddrivna affärer, exempelvis derivataffärer och repotransaktioner med andra banker.

En balansräkning är en ögonblicksbild av tillgångar och skulder. För att säkerställa bankens

Balansräkningens sammansättning ur ett löptidsperspektiv, 31 december 2014

* Enligt amorteringsplaner, kontraktuella förfall och ytterligare återbetalningar av lån enligt prognos.

åtaganden gentemot kunder och investerare är det viktigt med ett framåtblickande perspektiv i finansierings- och likviditetsriskhanteringen. Balansräkningen är därför strukturerad så att den reala ekonomins aktörer i form av företag och hushåll och deras behov av krediter kan understödjas även under en långvarig stress på de finansiella marknaderna. De kortfristiga skulderna täcks med god marginal av de kortfristiga tillgångarna. I diagrammet på föregående sida beskrivs balansräkningen i ett stressat scenario där 20 procent av inlåningen antas försvinna inom ett år och all tillgång till ny marknadsfinansiering försvinner. Trots stressen beräknas korta tillgångar vid årets slut överstiga korta skulder med 476 miljarder kronor. Effekten av en långvarig kris skulle bli en krympt balansräkning med bibehållen kärnverksamhet där volymen korta tillgångar successivt används för att återbetala förfallande korta skulder. Skulle en kris bli än mer långvarig finns det likviditetsskapande åtgärder förberedda för att stödja verksamheten ytterligare.

En balansräkning som vid varje tidpunkt är strukturerad på detta sätt, på marknadsmässiga villkor, är Handelsbankens sätt att ta sitt ansvar i egenskap av systemviktig bank i det svenska finansiella systemet.

Handelsbankens förtroende på marknaden är högt och marknaden bedömer att Handelsbankens kreditrisk är mycket låg. Detta illustreras bland annat av att kostnaden för att försäkra en kreditrisk på banken, den så kallade CDS-spreaden, är en av de absolut lägsta bland europeiska banker, och Handelsbanken har lägst finansieringskostnad bland alla jämförbara konkurrenter.

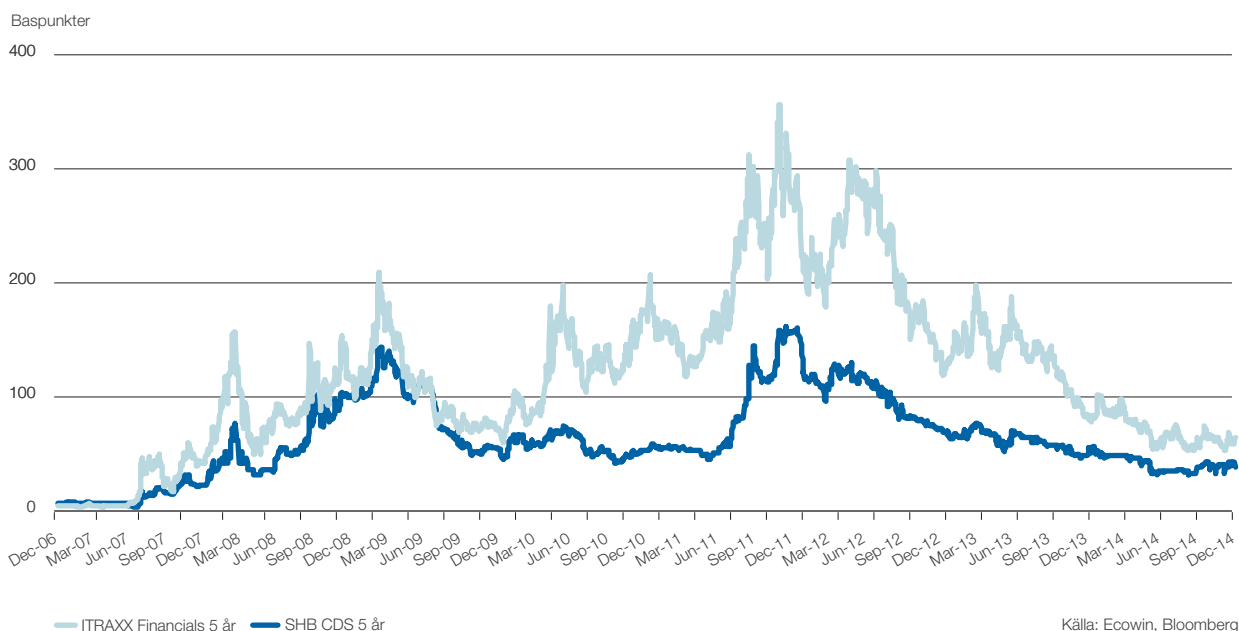
Ett viktigt inslag i finansieringsstrategin är att ha en god spridning mellan olika typer av finansieringskällor i olika marknader, valutor och typer av upplåningsinstrument. På så vis reduceras betydelsen av enskilda marknader eller finansieringskällor. Banken har under senare år väsentligt breddat sin långfristiga utlandsfinansiering och har emitterat betydande volymer av obligationer i bland annat Storbritannien, USA, Asien och Australien samt på euromarknaden. De viktigaste finansieringskällorna är inlåning från hushåll och företag samt säkerställda och seniora obligationer. Den korta finansieringen utgörs primärt av inlåning från finansiella företag och institutioner samt emissioner av certifikat och inlåningsbevis (CD). Centrala finansavdelningen förfogar över ett antal olika finansieringsprogram för marknadsfinansiering, som utöver de program som redovisas i tabellen

Upplåningsprogram/ramar, innefattar säkerställda obligationer i svenska kronor. Under dessa program emitteras obligationer och certifikat i såväl bankens som i Stadshypoteks namn. Finansieringsprogrammen säkerställer en väl diversifierad tillgång till finansiering med avseende på olika valutor, antal investerare och geografisk spridning.

Pantsatta tillgångar och säkerhetspooler

Ett viktigt led i Handelsbankens likviditetshantering är att hålla betydande volymer av outnyttjade säkerheter som kan användas vid störningar på finansmarknaderna. En förutsättning för att kunna ställa mer säkerheter är att banken förfogar över säkerheter i utgångsläget. Banken upprätthåller därför betydande volymer av icke-pantsatta tillgångar som skulle kunna användas som säkerhet vid emission av säkerställda obligationer och mycket likvida värdepapper med hög kreditvärdighet. Banken är mycket restriktiv med att ingå avtal, till exempel CSA-avtal, som stipulerar att banken under vissa kriterier kan tvingas att ställa säkerheter till en annan motpart. Utöver att säkerställa bankens likviditet så bidrar detta också till att begränsa i vilken utsträckning bankens seniora långgivare blir efterställda de långgivare som investerar i säkerställda obligationer, så kallad subordination.

Handelsbankens 5-åriga CDS-spread jämfört med ITRAXX Financials 2007–2014

ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadarna för de 25 största obligationsemitterarna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

Intecknade tillgångar och andra ställda säkerheter	Redovisade värden	
	2014	2013 ¹
mdkr		
Utlåning till allmänheten	623 ²	619
Statspapper och obligationer	29	22
Aktier	1	3
Kontanter	31	5
Övrigt	105	105
Totalt	789³	754
Övriga ställda säkerheter	36 ⁴	42

Utlåning till allmänheten redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Övriga ställda säkerheter redovisas till verkligt värde. Redovisat värde för de skulder som säkerheterna avser uppgick till 799 mdkr.

¹ Principerna för hur tillgångar klassificeras i tabellen har ändrats sedan föregående år. Jämförelsesiffrorna är justerade.

² Varav överpantsättning i coverpool (OC) 57 mdkr.

³ Varav 27 mdkr avser säkerheter som fritt kan återkallas av banken.

⁴ Varav 27 mdkr avser säkerheter som fritt kan återkallas av banken.

Tillgångar som ej är in-tecknade/pantsatta	2014		2013	
	IPT (NEA) ¹	Ackumulerad andel av icke säkerställd upplåning, % ²	IPT (NEA) ¹	Ackumulerad andel av icke säkerställd upplåning, % ²
mdkr				
Kontanter samt behållning hos centralbanken	519	62	370	48
Likvida obligationer i likviditetsportföljen	129	77	90	60
Utlåning till hushåll inklusive derivat	461		385	
varav hypotekslån	310	114	255	94
varav utlåning med säkerhet i fastighet	15	116	16	96
varav övrig hushållsutlåning	136	132	114	111
Utlåning till företag inklusive derivat	702		679	
varav hypotekslån	90	142	85	122
varav utlåning till bostadsrättsföreningar exkl hypotekslån	32	146	24	125
varav utlåning fastighetsbolag exkl hypotekslån				
- riskklass 1-3	221	173	203	152
- riskklass 4-5	79	182	85	163
- varav riskklass > 5	14	184	12	164
varav övrig företagsutlåning				
- riskklass 1-3	169	204	168	186
- riskklass 4-5	74	212	71	196
- riskklass > 5	23	215	31	200
Utlåning till kreditinstitut inklusive derivat	64		69	
- riskklass 1-3	63	223	68	209
- riskklass > 3	1	223	1	209
Övrig utlåning	0	223	0	209
Övriga tillgångar	117	237	101	222
Summa	1 992	237	1 694	222

¹ IPT: Icke in-tecknade/pantsatta tillgångar. NEA: Non encumbered assets.

² Emitterad kort och lång icke-säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

Mottagna panter tillgängliga för återpantsättning	Marknadsvärde för mottagna panter tillgängliga för återpantsättning		Marknadsvärde för mottagna panter som återpantsatts	
	2014	2013	2014	2013
mdkr				
Statspapper och obligationer	29	14	1	6
Aktier och andelar	4	10	4	4
Totalt	33	24	5	10

Bokfört värde på de skulder och andra åtaganden för vilka säkerheterna ställts uppgick till 5 mdkr.

Cover pool data	Sverige		Norge	
	2014-12-31	2013-12-31	2014-12-31	2013-12-31
mkr				
Stadshypotek total utlåning, allmänheten	878 943	833 614	64 243	60 902
Tillgängliga tillgångar för cover pool	786 304	745 954	58 311	53 365
lansspråktaga tillgångar i cover pool	600 850	604 316	22 394	14 794
Max-belåningsgrad, vägt genomsnitt enligt ASCB:s definition	49,3	49,6	49,4	54,1
Volymvägd belåningsgrad (LTV-Mid)	25	25,1	25,4	28,2
Belåningsgrad, fördelning				
0–10%	23,9	24,1	23,1	21,1
10–20%	20,9	20,9	22	20,9
20–30%	18,1	18	18,1	18,4
30–40%	15,2	15,1	15,6	16,6
40–50%	12,3	12,3	12,4	13,5
50–60%	9,5	9,4	8,8	9,5
60–70%	0	0,1	0	0
70–75%	0	0,1	0	0
Lånestorlek, vägt genomsnitt, kronor	638 600	614 400	3 004 800	2 698 600
Lånelivslängd, vägt genomsnitt, antal månader	41	39	22	20
Räntebindingstider, fördelning				
Rörlig ränta, %	50	42	100	100
Bunden ränta, %	50	58	0	0

För att bedöma graden av subordinering mellan investerare av icke-säkerställd finansiering och säkerställd finansiering är det volymen och kreditkvaliteten på de icke-pantsatta tillgångarna som är relevant. Handelsbankens mycket restriktiva syn på risktagande gör att de icke-pantsatta tillgångarna har en mycket hög kvalitet. Eftersom Handelsbanken vill ha en balanserad användning av säkerställda och seniora obligationer finns en betydande volym hypotekslån som inte är pantsatta. Övriga icke-pantsatta lån har också en mycket låg risk mätt till exempel i termer av bankens interna rating.

Tabellen tillgångar som ej är in-tecknade/pantsatta visar att volymen icke-pantsatta till-

gångar för Handelsbanken utgör 237 procent av den utestående volymen icke-säkerställd upplåning.

Den helt dominerande delen av de pantsatta tillgångarna utgörs av Stadshypotekets "cover pooler", vilka består av hypotekslån som ställs som säkerhet för utestående säkerställda obligationer. Dessutom har banken ett frivilligt så kallat OC ("over-collateralization", extra tillgångar utöver de som behövs för att täcka de emitterade obligationerna) på 10 procent som ingår i poolen. Dessa extra tillgångar finns i poolen i händelse av att värdet på hypotekslånen skulle sjunka ned till en sådan nivå att ytterligare tillgångar behövs för att matcha voly-

men utestående obligationer. Vid en bedömning av risken för att ytterligare tillgångar blir nödvändiga att skjuta till, är belåningsgraden på hypotekslånen i tillgångspoolen central. Ju lägre belåningsgrad, desto mindre risk för att ytterligare hypotekslån krävs i poolen vid prisfall på fastighetsmarknaden. Handelsbankens genomsnittliga belåningsgrad, LTV-max, både i den svenska och den norska poolen uppgick till 49 procent. Detta visar att banken klarar betydande prisfall på underliggande fastighetstullgångar innan ytterligare hypotekslån måste tillföras poolerna.

Organisation

Handelsbanken har en helt decentraliserad affärsmodell men all finansiering och likviditetsriskhantering i koncernen är centraliserad till Centrala finansavdelningen. Finansierings- och likviditetsriskhanteringen styrs av policyer fastställda av styrelsen som också beslutar om limiter. Dessa policyer konkretiseras i riktlinjer av VD och CFO. Riktlinjerna stipulerar bland annat limiter, finansieringens sammansättning och riktvärden i samband med störningar på finansieringsmarknaderna.

Grundförutsättningen för upplåningsverksamheten är att den ska främja en långsiktig stabil vinsttillväxt genom att begränsa marknads- och likviditetsriskerna. Det sker genom att matcha kassaflöden mellan upplåningen och utlåningen. Banken minimerar på det sättet de ekonomiska riskerna i upplåningen och kan därmed bestämma stabila och långsiktiga internräntor till de affärsdrivande enheterna. Vidare kanaliseras alla likviditetsrisklimiter via den Centrala finansavdelningen ut i verksamheten.

I kölvattnet av de senaste årens finansiella kris har ett antal nya regelverk tillkommit. Banken har på eget initiativ, i god tid före dessa regleringar, genomfört en rad åtgärder och uppfyller därför sedan lång tid dessa krav. En centraliserad finansfunktion med det övergripande ansvaret för all finansiering och likviditetsriskhantering, ökad andel långfristig finansiering, internpri-

ser som speglar såväl marknadspriset som likviditetsrisk och löptid är några av åtgärderna. Härutöver har transparensen kring finansiering och likviditetsrisk och andel pantsatta tillgångar utökats.

Den Centrala finansavdelningen ansvarar också för bankens clearingverksamhet och övervakar likviditetsflödena under dagen för att säkerställa att banken vid var tid har tillräckligt med säkerheter i betalningssystemen för att fullfölja bankens betalningsförpliktelser. Bankens likviditetsövervakning sker lokalt nära affärerna och kompletteras med en central hantering av panter och likviditetsreserven för hela gruppen. Banken deltar i Continuous Linked Settlement (CLS) och övriga lokala betalningssystem som krävs för att stödja kärnverksamheten och säkerställer därigenom betalningar och avvecklingar genom att tillhandahålla likviditet eller panter.

Storleken på panter i clearingssystemen sätts utifrån den omfattning som banken bedömer behövs för bankens åtagande både vid normala förhållanden och vid större flöden. Vid förändringar av flödet justeras storleken av panter och likviditet och vid krissituationer kan också panter omfördelas och likviditetsreserven aktiveras. Banken säkerställer likviditeten på bankens nostrokonton för förväntade betalnings- och avvecklingsåtaganden genom aktiv likviditetsplanering och övervakning i samtliga valutor.

Prissättning av likviditetsrisk

En viktig del av likviditetsriskhanteringen är att inlåning och utlåning internt prissätts med hänsyn till de likviditetsriskerna de ger upphov till. När banken exempelvis ger ett lån med lång löptid så skapar det ett behov av att skaffa ytterligare långfristig finansiering, vilket är dyrare än mer kortfristig finansiering. Det beror på att investeraren som köper bankens långfristiga obligationer, utöver räntan, normalt också kräver en högre kompensation för löptiden. Detta behöver beaktas i bankens interna prissättning, vilket sker genom att det pris som interna enheter i banken får betala för de lån de tar från bankens finansfunktion beror på löptiden samtidigt som inga likviditetsrisker får tas lokalt. Den interna prissättningen är viktig för att skapa rätt incitament och på så vis undvika att ett osunt risktagande uppstår. Banken har under lång tid arbetat med löptidsbaserade interna priser som säkerställer att priset på kontraktsnivå tar höjd för den likviditetsrisk avtalet get upphov till. Detta system var fullt implementerat i banken redan 2010.

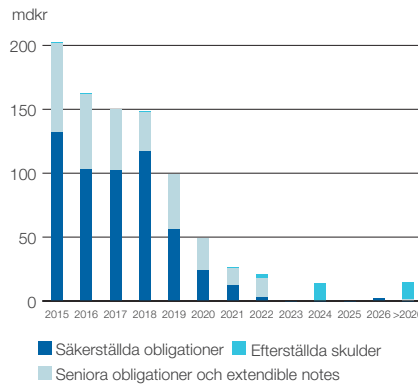
Upplåningsprogram/ramar inom koncernen per 31 december 2014

Program	Programbelopp	Ramvaluta	Outnyttjat belopp under befintlig ram	Motvärde mkr
ECP ¹	5 000	EUR	3 095	29 342
ECP (Stadshypotek) ¹	4 000	EUR	3 117	29 550
EMTCN (Stadshypotek) ¹	20 000	EUR	8 552	81 075
Franska certifikat	7 500	EUR	6 693	63 452
MTN ¹	100 000	SEK	82 375	82 375
Svenska certifikat	25 000	SEK	25 000	25 000
Svenska certifikat (Stadshypotek)	90 000	SEK	90 000	90 000
EMTN ¹	50 000	USD	26 068	203 324
Extendible Notes	15 000	USD	7 924	61 805
Stadshypotek US 144A	15 000	USD	12 250	95 547
US 144A / 3(a)(2)	20 000	USD	10 600	82 677
USCP	15 000	USD	8 314	64 847
Övrig finansiering > 1 år ¹	15 000	USD	14 200	110 756
AUD MTN	5 000	AUD	4 350	27 783
Stadshypotek AUD Covered Bond Programme	5 000	AUD	4 250	27 144
Samurai	400 000	JPY	274 500	17 881
Summa				1 092 558
Totala program- och rambelopp, mkr	1 664 922			
Outnyttjat belopp, mkr	1 092 558			
Kvar att utnyttja, %	66%			

¹ Inom dessa program finns möjlighet att emittera i ett antal olika valutor förutom ramvalutan, där valutaomräkning sker vid emissionstillfället.

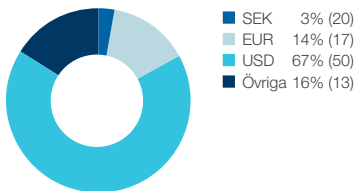
Förfallostruktur långfristig finansiering

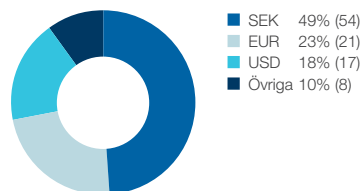
Avser emitterade värdepapper per 2014-12-31 med en ursprunglig löptid överstigande ett år.

Finansieringens sammansättning

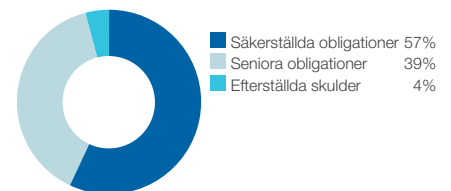
Handelsbanken har under året emitterat långfristiga obligationer i alla för banken viktiga valutor. Kortfristig upplåning sker företrädesvis genom emissioner av bankcertifikat under de olika låneprogrammen i Sverige, Europa och USA. Dessa låneprogram kompletteras av upplåning på den internationella interbankmarknaden. Centrala finansavdelningen säkerställer att förfallostrukturen och valutasammansättningen i balansräkningen harmoniserar med bankens risktolerans. Totalt emitterades under året 189 miljarder kronor (281) i långfristig finansiering.

Kortfristig finansiering per valuta
31 december 2014

Avser fördelningen av valutor 2014-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid under ett år.

Långfristig finansiering per valuta
31 december 2014

Avser fördelningen av valutor 2014-12-31 för emitterade värdepapper och finansiering från kreditinstitut med en återstående löptid över ett år.

Långfristig finansiering per instrument
31 december 2014

Avser fördelning per instrument 2014-12-31 för emitterade värdepapper med en återstående löptid över ett år.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2014, marknadsvärde					
mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	5 797	81 766	312 770	103 509	503 842
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	13 697	254	343	1 173	15 467
Värdepapper emitterade av stater	38 470	7 743	15 946	3 785	65 944
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	158	-	-	171	329
Säkerställda obligationer	36 765	2 710	-	11 263	50 738
Egna säkerställda obligationer	8 398	86	-	1 401	9 885
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	1 423	432	-	-	1 855
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	124	96	-	49	269
Övriga värdepapper	-	-	-	-	-
Summa	104 832	93 087	329 059	121 351	648 329

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven 31 december 2013, marknadsvärde					
mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	2 034	48 127	235 115	83 075	368 351
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	3	487	539	1 153	2 182
Värdepapper emitterade av stater	20 609	7 690	12 979	1 462	42 740
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	6	-	-	-	6
Säkerställda obligationer	26 097	2 329	0	8 267	36 693
Egna säkerställda obligationer	6 499	73	-	53	6 625
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	0	2	974	0	976
Värdepapper emitterade av finansiella företag (exkl säkerställda obligationer)	1 130	788	417	170	2 505
Övriga värdepapper	-	-	-	-	-
Summa	56 378	59 496	250 024	94 180	460 078

Likviditetsreserven

Handelsbankens samlade likviditetsreserv översteg vid årsskiftet 800 miljarder kronor och täcker i stressade förhållanden bankens likviditetsbehov i mer än två år.

För att säkerställa att banken har tillräckligt med likviditet för att stödja kärnverksamheten under stressade finansiella förhållanden håller banken betydande likviditetsreserver. Likviditetsreserver hålls i alla för banken relevanta valutor och är tillgängliga för den Centrala finansavdelningen. Likviditetsreserven är oberoende av finansierings- och valutaväxlingsmarknaderna och kan vid var tid ge likviditet till banken, vissa delar omedelbart och andra delar successivt under en tidsperiod.

Likviditetsreserven består av flera olika delar. Kassa, tillgodohavanden och övrig utlåning till centralbanker är delar som omedelbart kan ge likviditet till banken. Vidare består reserven av statsobligationer, säkerställda obligationer och övriga värdepapper av god kreditkvalitet som är likvida och belåningsbara i centralbanker. Även dessa kan ge banken likviditet omedelbart. Resterade del av likviditetsreserven består av outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder.

Likviditetsrisk

Banken hanterar en stor mängd in- och utgående kassaflöden varje dag. Gapet mellan in- och utgående kassaflöden begränsas med limiter. Den centrala riskkontrollen rapporterar riskutnyttjandet dagligen till CFO, veckovis till VD och löpande till styrelsen.

Likviditetsplaneringen bygger på en analys av kassaflöden för respektive valuta. Generellt gäller att exponeringen tillåts vara större i valutor med hög likviditet än i valutor där likviditeten är låg. Strategin är att förväntade kassaflöden ut ur banken alltid ska matchas med minst lika stora kassaflöden in i banken och att ett positivt kassaflöde och kassaposition ska upprätthållas även

under stressade förhållanden. En sådan gap-analys kompletteras också med scenariotester där effekten på likviditeten stressas och analyseras under olika antaganden. Dessa stresstester utförs på såväl koncernnivå som enskilt på de för banken väsentliga valutorna. Det är dessa stressade likviditetsmått som den interna styrningen av bankens likviditetssituation baseras på.

Som ett mått på kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden har såväl Baselkommittén som Finansinspektionen föreslagit riskmättet Liquidity Coverage Ratio (LCR). Mättet definieras inte på samma sätt av Finansinspektionen och Baselkommittén.

LCR är sedan 2013 ett bindande krav för svenska banker och Handelsbanken redovisar enligt Finansinspektionens definition. Kravet gäller LCR på aggregerad nivå och separat för USD och EUR. Mättet uttrycker kvoten mellan bankens likviditetsbuffert och nettokassaflöden i ett mycket stressat scenario under en trettiodagars period. Kvoten ska överstiga 100 procent.

Ett kortfristigt likviditetsmått kan uppvisa en viss volatilitet över tiden, till exempel när finansiering som ursprungligen är långfristig och som finansierar hypotekslån ersätts av ny långfristig finansiering, eller när sammansättningen av motpartsgrupper i den kortfristiga upplåningen varierar. Vid årsskiftet uppgick koncernens aggregerade LCR i enlighet med Finansinspektionens definition till 140 procent (128), vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i USD och EUR.

Som ett test av motståndskraften för mer långvariga störningar på marknaden används dagliga stresstest av kassaflöden under vissa antaganden. Till exempel antas att banken inte kan finansiera sig alls på de finansiella marknaderna samtidigt som 10 procent av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under den första månaden. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksam-

het, det vill säga att den tidsbundna in- och utlåningen till hushåll och företag förlängs vid förfall och att utställda löften och kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker och banker tas i anspråk och att Centrala finansavdelningens värdepapper omedelbart kan ge likviditet genom belåning i centralbanker.

Därutöver används likviditetsskapande åtgärder för att successivt ge likviditet till banken. Under dessa förutsättningar är banken likvid i mer än två år. Banken har således en stor motståndskraft även mot mycket allvariga och långvariga störningar på finansieringsmarknaderna.

En förutsättning för att banken ska kunna upprätthålla en stor motståndskraft mot störningar på de finansiella marknaderna är att balansräkningen är väl balanserad. Diagrammet på sidan 58 visar att volymen kortfristiga tillgångar väsentligen överstiger volymen kortfristiga skulder i ett stressat scenario där 20 procent av inlåningen antas försvinna inom ett år. Vidare krävs att volym och kvalitet på outnyttjade säkerheter är sådana att de vid en krisituation kan ge banken den likviditet som är nödvändig. Att konsekvent styra banken efter framåtblickande positiva nettokassaflöden, och inte ögonblicksbaserade kvotmått, säkerställer vidare detta över tid.

I tabellen för förfalloanalys redovisas kassaflöden för de kontrakterade betalningsåtaganden inklusive ränteflöden som senast ska erläggas inom de angivna tidsintervallen. I tabellen redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Vidare redovisas tillgångar, skulder och ränteflöden som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktens förfalldatum. Ränteflöden för utlåning i hypotekensverksamheten matchas tidsmässigt med de skulder som finansierat utlåningen. Finansiella garantier, lånelöften och outnyttjade räkningskrediter redovisas i sin helhet i tidsintervallet 0–1 månad. Totalt utestående belopp för dessa åtaganden representerar inte nödvändigtvis framtida finansieringsbehov. För derivat-instrument redovisas kassaflöden netto för ränteswappar och brutto för instrument för vilka bruttokassaflöden erläggs respektive erhålls, som exempelvis valutaswappar.

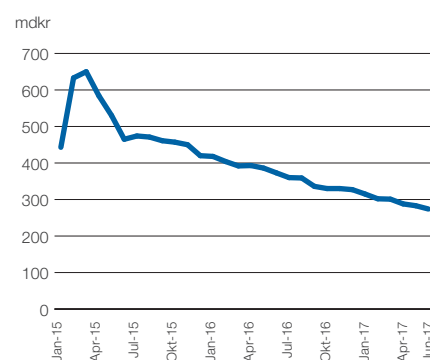
Liquidity Coverage Ratio (LCR), %	2014	2013
EUR	154	110
USD	137	170
Totalt	140	128

Beräknat i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2012:6 som trädde ikraft 1 januari 2013.

Liquidity Coverage Ratio (LCR) – delkomponenter mkr	2014	2013
Likvida tillgångar	312 480	162 346
Likvida tillgångar nivå 1	270 364	130 591
Likvida tillgångar nivå 2	42 116	31 755
Kassautflöden	595 043	507 882
Kundinlåning	205 068	165 295
Marknadsupplåning	351 164	265 572
Övriga kassaflöden	38 811	77 016
Kassainflöden	372 482	380 912
Inflöden från förfallande utlåning till icke-finansiella kunder	25 437	22 080
Övriga kassainflöden	347 045	358 832

Komponenterna definieras i enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om krav på likviditetstäckningsgrad och rapportering av likvida tillgångar och kassaflöden (FFFS 2012:6). Likvida tillgångar nivå 1 motsvarar 3 kap 6 §. Likvida tillgångar nivå 2 motsvarar 3 kap 7 §. Kundinlåning motsvarar 4 kap 4–9 §§. Marknadsupplåning motsvarar 4 kap 10–13 §§. Övriga kassaflöden motsvarar 4 kap 14–25 §§. Utlåning till icke-finansiella kunder motsvarar 5 kap 4 §. Övriga kassainflöden motsvarar 5 kap 6–12 §§.

Stresstest av likviditeten inklusive likviditetsskapande åtgärder – ackumulerad likviditetsposition

Förfallanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2014 mkr	Upp till 1 månad	1-6 månader	6-12 månader	1-2 år	2-5 år	Över 5 år	Ospecifice- rad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	505 579	-	-	-	-	-	-	505 579
Belåningsbara statsskuldförbindelser ¹	78 618	-	-	-	-	-	-	78 618
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²	64 389	-	-	-	-	-	-	64 389
Utlåning till kreditinstitut	27 920	37 022	812	333	706	4 204	-	70 997
varav omvända repor	9 576	32 589	-	-	-	-	-	42 165
Utlåning till allmänheten	96 163	226 110	157 476	180 500	350 694	898 017	-	1 908 960
varav omvända repor	23 859	-	-	-	-	-	-	23 859
Övrigt	55 897	-	-	-	-	-	235 081	290 978
varav aktier och andelar	46 546	-	-	-	-	-	-	46 546
varav fordringar på fondlikvider	9 351	-	-	-	-	-	-	9 351
Summa tillgångar	828 566	263 132	158 288	180 833	351 400	902 221	235 081	2 919 521
Skulder till kreditinstitut	108 169	58 681	982	5 467	1 096	7 993	22 555	204 943
varav repor	88	-	-	-	-	-	-	88
varav inlåning från centralbanker	45 647	47 374	116	-	-	-	3 948	97 085
In- och upplåning från allmänheten	237 220	54 865	14 723	1 709	2 893	8 595	703 632	1 023 637
varav repor	168	-	-	-	-	-	-	168
Emitterade värdepapper ³	80 155	312 655	163 892	189 492	439 450	105 760	-	1 291 404
varav säkerställda obligationer	3 255	63 108	89 216	118 756	295 715	43 644	-	613 694
varav certifikat och andra värdepapper med ursprunglig löptid understigande ett år	72 171	239 067	46 845	-	-	-	-	358 083
varav seniora obligationer och andra värdepapper med ursprunglig löptid överstigande ett år	4 729	10 480	27 831	70 736	143 735	62 116	-	319 627
Efterställda skulder	388	341	4 931	3 245	24 323	955	-	34 183
Övrigt	28 608	-	-	-	-	-	322 825	351 433
varav korta positioner	20 648	-	-	-	-	-	-	20 648
varav fondlikvidskulder	7 960	-	-	-	-	-	-	7 960
Summa skulder	454 540	426 542	184 528	199 913	467 762	123 303	1 049 012	2 905 600
Poster utanför balansräkningen								
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	387 913							
Derivat 2014 mkr								
Summa derivat inflöde	362 607	459 377	82 332	134 595	293 242	136 415	-	1 468 568
Summa derivat utflöde	355 952	448 422	78 481	126 537	273 046	132 743	-	1 415 181
Netto	6 655	10 955	3 851	8 058	20 196	3 672		53 387

¹ Av beloppet (exklusive räntor) har 21 927 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

² Av beloppet (exklusive räntor) har 6 023 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

³ Av beloppet (exklusive räntor) har 529 498 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

För inlåningsvolym avser kolumn "Ospecificerad löptid" inlåning som är betalbar på anfordran. Tabellen innehåller ränteflöden vilket innebär att balansraderna inte är avstämningsbara mot koncernens balansräkning. Löptidstabeller utan ränteflöden (inkl löptidstabeller i valuta) återfinns i Faktabok.

Förfallanalys för finansiella tillgångar och skulder, 2013 mkr	Upp till 1 månad	1-6 månader	6-12 månader	1-2 år	2-5 år	Över 5 år	Ospecifice- rad löptid	Summa
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	369 957	-	-	-	-	-	-	369 957
Belåningsbara statsskuldförbindelser ¹	58 112	-	-	-	-	-	-	58 112
Obligationer och andra räntebärande värdepapper ²	64 863	-	-	-	-	-	-	64 863
Utlåning till kreditinstitut	36 091	22 547	206	1 878	-	2 441	291	63 454
varav omvända repor	14 966	18 926	-	-	-	-	-	33 892
Utlåning till allmänheten	64 580	140 906	131 868	125 351	287 368	1 063 934	3 859	1 817 866
varav omvända repor	15 714	-	-	-	-	-	-	15 714
Övrigt	55 730	-	-	-	-	-	183 309	239 039
varav aktier och andelar	48 595	-	-	-	-	-	-	48 595
varav fordringar på fondlikvider	7 135	-	-	-	-	-	-	7 135
Summa tillgångar	649 333	163 453	132 074	127 229	287 368	1 066 375	187 459	2 613 291
Skulder till kreditinstitut	103 699	39 168	500	107	1 917	14 511	17 197	177 099
varav repor	748	-	-	-	-	-	-	748
varav inlåning från centralbanker	41 759	28 189	-	-	-	-	1 634	71 582
In- och upplåning från allmänheten	164 285	44 456	10 864	2 556	2 518	10 145	591 646	826 470
varav repor	7 606	-	-	-	-	-	-	7 606
Emitterade värdepapper ³	82 109	318 265	54 469	282 719	390 887	113 676	-	1 242 125
varav säkerställda obligationer	1 087	83 197	29 789	204 441	255 514	37 863	-	611 891
varav certifikat och andra värdepapper med ursprunglig löptid understigande ett år	74 954	196 335	4 394	38 822	-	-	-	314 505
varav seniora obligationer och andra värdepapper med ursprunglig löptid överstigande ett år	6 068	38 733	20 286	39 456	135 373	75 813	-	315 729
Efterställda skulder	13	4 357	1 139	4 524	5 599	3 245	-	18 877
Övrigt	29 947	-	-	-	-	-	296 749	326 696
varav korta positioner	23 170	-	-	-	-	-	-	23 170
varav fondlikvidskulder	6 777	-	-	-	-	-	-	6 777
Summa skulder	380 053	406 246	66 972	289 906	400 921	141 577	905 592	2 591 267
Poster utanför balansräkningen								
Finansiella garantier och ej utnyttjade lånelöften	378 136							
Derivat 2013 mkr								
Summa derivat inflöde	204 160	401 774	143 837	160 135	277 560	133 681	-	1 321 147
Summa derivat utflöde	220 546	384 702	144 406	154 531	269 870	127 844	-	1 301 899
Netto	-16 386	17 072	-569	5 604	7 690	5 837		19 248

¹ Av beloppet (exklusive räntor) har 26 098 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

² Av beloppet (exklusive räntor) har 11 192 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

³ Av beloppet (exklusive räntor) har 424 710 mkr en återstående löptid som understiger ett år.

För inlåningsvolym avser kolumn "Ospecificerad löptid" inlåning som är betalbar på anfordran. Tabellen innehåller ränteflöden vilket innebär att balansraderna inte är avstämningsbara mot koncernens balansräkning. Löptidstabeller utan ränteflöden (inkl löptidstabeller i valuta) återfinns i Faktabok.

Risker i försäkringsrörelsen

Riskerna inom försäkringsrörelsen uppkommer bland annat i förvaltningen av kundernas försäkringstillgångar och hur dessa tillgångar matchar de framtida åtagandena.

Risken i försäkringsrörelsen består främst av marknadsrisker och försäkringsrisker.

Marknadsrisk

Handelsbanken Liv bedriver livförsäkringsverksamhet med traditionell förvaltning, fondförsäkring och depåförsäkring. För fond- och depåförsäkring väljer kunden investeringsalternativ och bär själv marknadsrisken. I traditionell försäkring med garanterad ränta står Handelsbanken Liv för risken att uppfylla de finansiella garantierna som försäkringsvillkoren innebär.

Den finansiella garantin innebär att bolaget gör ett kapitaltillskott till försäkringsavtalets värde vid bestämda tidpunkter i det fall värdet understiger försäkringens garanterade värde. Eventuella kapitaltillskott realiserar vid årsskifte eller vid försäkringshändelse.

Handelsbanken Livs styrelse fastställer årligen bolagets placeringsriktlinjer, som ytterst är det styrande dokumentet för allokering av bolagets placeringstillgångar avseende traditionellt förvaldade försäkringar. Syftet med placeringsriktlinjerna är att ge anvisningar till bolaget för hur tillgångarna ska förvaltas givet åtagandena till försäkringstagarna samt givet lagstadgade krav enligt försäkringsrörelselagen och tillämpliga föreskrifter från Finansinspektionen.

Handelsbanken Liv har låg risktolerans. Målet med förvaltningen är att trygga bolagets åtaganden gentemot försäkringstagarna.

Marknadsriskerna inom Handelsbanken Liv uppstår i förvaltningen av placeringstillgångar för de traditionella försäkringarna och av att värderingen av bolagets garanterade åtaganden är känsliga för ränteförändringar.

Den totala marknadsrisken i Handelsbanken Liv beräknas med VaR på 99,5 procents konfidensnivå och ett kvartals innehavsperiod. Utöver detta kontrolleras företagets solvenskvot, så kallad "trafikljus" och skuldtäckning enligt myndighetskrav. Den modell för marknadsriskhantering som Handelsbanken Liv använder väger samman risken för kapitaltillskott på försäkringsnivå och risken för kapitaltillskott på bolagsnivå på grund av förhöjt nuvärde av framtida garanterade belopp. Marknadsrisken mäts i termer av kapitaltillskottens samlade känslighet för marknadsstörningar och risk-exponeringen kontrolleras dagligen i förhållande

till ett av styrelsen i Handelsbanken angivet rambelopp. Det största värdet av tillskott till försäkringstagarna eller tillskott på grund av solvensen utgör riskutnyttjandet. Underkategorier av finansiella risker utgörs av ränterisk, aktierisk, kreditrisk, fastighetsrisk och valutakursrisk. Den huvudsakliga risken för Handelsbanken Liv är ränterisk. Vid årsskiftet uppgick VaR till 754 miljoner kronor (893).

Likviditetsrisken i försäkringsrörelsen är risken för att bolaget inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser när dessa förfaller, eller att bolaget inte kan sälja värdepapper till acceptabla priser. Denna risk är begränsad genom att huvuddelen av placeringstillgångarna placeras i marknadsnoterade värdepapper med god likviditet.

Försäkringsrisk

Försäkringsbolag grundar sin premiesättning på antaganden om hur stora kostnaderna för inträffade försäkringshändelser kommer att bli. Risken för att de verkliga och antagna försäkringskostnaderna avviker från varandra benämns försäkringsrisk. Det ytterst styrande dokumentet, är Handelsbanken Livs riskpolicy för försäkringsrisk, vilken fastställs av försäkringsbolagets styrelse, där det anges inom vilka belopp försäkringar får ges. Ett kompletterande styrdokument antaget av försäkringsbolagets styrelse anger inom vilka gränser risktagande försäkring får tecknas.

Försäkringsrisk i Handelsbanken Liv finns i anknytning till följande händelser:

- dödsfall – ersättning till förmånstagare vid den försäkrades död
- livsfall – ersättning som är beroende av att den försäkrade lever, till exempel pensionsutbetalningar
- sjukdom – ersättning vid sjukdom eller arbetsoförmåga
- olycksfall – ersättning vid olycksfall.

En försäkring kan innehålla kombinationer av skydd vid dessa fyra händelser.

En större del av Handelsbanken Livs försäkringar är tecknade av mindre företag och privatpersoner. Någon riskkoncentration när det gäller försäkringsrisker, utöver att flertalet försäkringar är tecknade i Sverige, finns inte.

Den ökade livslängden i Sverige får konsekvenser för livbolagets framtida åtaganden. Dessa är positiva när det gäller dödsfallsförsäkringar men negativa för livsfallsförsäkringar då livslängden stiger och pensionsutbetalningar då ska ske

under en längre tid. Handelsbanken Liv använder sedan 2009 livslängdsantaganden enligt DUS06, vilket är standard i branschen. Skulle dödligheten fortsätta att sjunka och generellt bli 10 procent lägre än bolagets antaganden, skulle nuvärdet av den förväntade ökade kostnaden uppgå till 81 miljoner kronor för den äldre delen av beståndet som har livslång utbetalning. För den stora delen av Handelsbanken Livs försäkringar med dödsfallsrisk är prissättningen däremot ettårig. Det betyder att bolaget ensidigt kan ändra premien från år till år. Ett felaktigt dödlighetsantagande kan därför ändras med snabb verkan.

Förändring i sjuklighet sker betydligt snabbare än förändringar i dödlighet, vilket kan bidra till variation i riskresultatet. Resultatet är således beroende av hur många försäkrade som blir sjuka och hur många som tillfrisknar i förhållande till tillämpade antaganden. Sjukförsäkringsprodukter är i allmänhet utformade så att premien kan ändras årligen, vilket ger bolaget möjlighet att parera förändringar i sjuklighet. Sjukresultatet 2014 uppgår till 72 miljoner kronor, av vilka 59 miljoner kronor kan hänföras till anmälda sjukfall under året, -28 miljoner kronor till avveckling av befintliga sjukfall och resterande 41 miljoner kronor till inträffade, men ännu ej anmälda sjukfall.

Försäkringsrörelsen rapporterar sina marknads-, försäkrings- och operativa risker till försäkringsbolagets styrelse och VD, Handelsbankens Centrala riskkontroll samt till bankens CFO och VD. Risksituationen rapporteras också löpande till bankens styrelse.

Solvens II

Handelsbanken Liv har de senaste åren arbetat aktivt med att anpassa verksamheten till kommande nya regelkrav och arbetet kommer att fortgå under 2015. Införandet av Solvens II-regelverket förväntas ske 2016 då direktivet införs fullt ut och blir implementerat i svensk lag. Från och med januari 2014 infördes delar av regelverket i tillsynsmyndigheternas praktiska tillsyn, då bland annat nya föreskrifter avseende beräkning av diskonteringskurvor för solvens, trafikljus och skuldtäckning trädde ikraft.

Ett övergripande syfte med regelverket är att stärka skyddet för försäkringstagarna genom att tydligare koppla solvenskravet och därmed kapitalkravet till hur försäkringsbolagen identifierar, mäter och hanterar samtliga risker.

Compliancerisk

Målsättningen med compliance, eller regelefterlevnad, är att det inte ska förekomma regelverksöverträdelse i koncernens verksamhet samt att risken för bristande compliance är låg och omhändertagen

Risken för att banken inte lever upp till lagar, förordningar och interna regler eller god sed och standard.

Handelsbankskoncernen har mycket höga ambitioner avseende ordning och reda, etik samt efterlevnad av lagar och regler. Handelsbankens Centralstyrelse har fastställt i Policy för Compliance att "Banken har låg tolerans för compliancerisker och ska så långt som möjligt sträva efter att förebygga dessa risker". Compliance målsättning är att det inte ska förekomma regelverksöverträdelse inom koncernens verksamhet samt att compliancerisken är låg och omhändertagen.

Regelefterlevnad är en nödvändig förutsättning för Handelsbankens verksamhet och interna kontrollstruktur och är således ett ansvar för samtliga chefer och anställda i koncernen. Uppföljning av regelefterlevnad sker löpande genom Handelsbankens compliancefunktion som kontrollerar och lämnar stöd till bankens enheter i frågor om regelefterlevnad. Identifierade compliancerisker ska åtgärdas av berörd enhet i samråd med ansvarig enhet för compliance.

Compliancerisker kan leda till ökade operativa risker, risker för juridiska sanktioner och risk för myndighets påpekanden (sanktioner) samt till förluster eller skador av varumärket Handelsbanken eller varumärken tillhöriga Handelsbankskoncernen. Compliancearbetet syftar till att identifiera (väsentliga) compliancerisker och att tillse att nödvändiga åtgärder vidtas för att hantera dessa

För utvärdering av Handelsbankens compliancerisker, används en tregradig bedömningsskala: "Låg", "Medel" samt "Hög". Bedömningarna sker utifrån risken för sanktioner, förluster eller skada på varumärket. Identifierade compliancerisker rapporteras kvartalsvis till Handelsbankens VD samt halvårsvis till Centralstyrelsens riskutskott.

I Finansinspektionens föreskrift FFFS 2014:1 Styrning riskhantering och kontroll, "EBA guidelines on Internal Governance (GL44)" samt "ESMA:s Guidelines on certain aspects of the MiFID compliance function requirements", anges huvuddragen för hur tillsynsmyndig-

heterna anser att funktionen för regelefterlevnad ska vara uppbyggd och hur man bör arbeta med regelefterlevnadsfrågor. Utöver dessa anger Baselkommitténs "Compliance and the compliance function in banks", hur compliance bör fungera. Handelsbanken har genom policy, riktlinjer och instruktioner implementerat detta arbetssätt.

Organisation

Complianceorganisationen är en oberoende kontrollfunktion med ansvar för att säkerställa att det råder god ordning och reda i Handelsbankens verksamhet. Compliancefunktionens målsättning är att genom sitt riskbaserade arbetssätt – identifiera, bedöma samt rapportera och kontrollera compliancerisker – säkerställa att banken lever upp till dessa ambitioner.

Compliance i Handelsbanken är organiserad i en central complianceavdelning samt lokala complianceansvariga eller avdelningar inom samtliga affärsområden, regionbanker, centrala avdelningar och i samtliga länder där Handelsbanken bedriver lokal verksamhet.

Operativt ansvar

Central compliance har det funktionella och operativa ansvaret för compliancefunktionen och dess arbete i Handelsbanken. Lokal compliance står i administrativt hänseende under chefen för verksamhetens ledning (regionbank, affärsområde eller dotterbolag). Central compliance kan delegera funktionsansvar för regelverk till lokal compliance som därigenom tilldelats det operativa ansvaret och befogenheterna för hur arbetet ska genomföras på respektive enhet. Förutom ovan nämnda policy och riktlinjer har lokal compliance i sitt arbete att följa instruktioner utgivna av central compliance.

Det ska noteras att compliance har en oberoende ställning i Handelsbanken. Personer inom compliance ska inte arbeta med operativ affärsverksamhet och ska inte utföra funktioner de även är satta att kontrollera. Compliance bör inte vara en röstande ledamot av en enhets beslutande ledningsgrupp. Däremot ska compliance ha fri åtkomst till ledningsgruppen och kunna delta i dess möten. Compliance ska delta i processen för ny produkt (NPC) och ska avslå produkter som inte möter de krav som regelverk ställer. Lokala compliancefunktioner utvärderas av central compliance för att bedöma om de har ett tillfredställande oberoende och tillräckliga kvantitativa och kvalitativa resurser.

Grundläggande regler för Compliancearbete

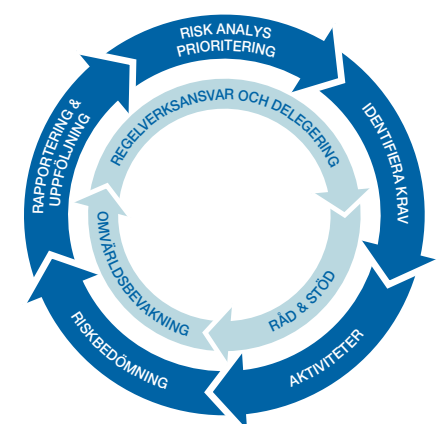
Compliance ska i sin verksamhet:

- identifiera och bedöma väsentliga compliancerisker
- löpande lämna råd och stöd i frågor om regelefterlevnad, inklusive vid framtagande av interna regler
- informera berörda enheter och befattningshavare om de risker som kan uppkomma i verksamheten till följd av bristande regelefterlevnad
- informera om nya och ändrade regler
- övervaka att processer och rutiner är tillfredsställande utifrån ett regelperspektiv
- kontrollera regelefterlevnaden i verksamheten, inklusive vid framtagande av nya produkter, IT-system, tjänster, väsentliga omorganisationer och liknande förändringar,
- rapportera om regelefterlevnad och compliancerisker.

Compliancearbete

Compliance riskbaserade arbetssätt följer en struktur kring identifiering av regelverk, riskanalys för prioritering, aktiviteter i form av råd och stöd samt kontroller, identifiering av compliancerisker och rapportering av dessa.

Compliance arbetsprocess

Operativ risk

Operativa risker ska hanteras så att koncernens operativa risker och förluster förblir små, både i jämförelse med tidigare inträffade egna förluster och, när jämförelse medges, andra bankers operativa förluster.

Operativ risk är risken för förluster till följd av icke-ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. Definitionen inkluderar legal risk.

Handelsbanken har låg tolerans för operativa risker och arbetar aktivt med att identifiera och hantera operativa risker. Detta arbete stöds av bankens strikta syn på risk, men också av den starka fokuseringen på kostnadseffektivitet, eftersom brister i processer eller bristande ordning och reda lätt kan ge upphov till onödiga kostnader.

Operativa fel och brister reduceras därför så långt som möjligt både vad gäller mindre, men frekventa händelser, och större händelser som skulle kunna orsaka stora oväntade förluster. Ledningen har en tät och aktiv uppföljning av operativa risker genom verksamhetens organisation för riskkontroll. Särskild uppmärksamhet ägnas de operativa risker som kan leda till de mest allvarliga konsekvenserna. Internrevisionens granskning av verksamheten är också inriktad på operativa risker.

Operativ risk förekommer i all verksamhet inom Handelsbanken och ansvaret för löpande identifiering, styrning och kontroll av risken är en tydlig och integrerad del av chefsansvaret på alla nivåer i verksamheten. Bankens decentraliserade arbetssätt främjar en kostnadsmedve-

tenhet som medför vaksamhet mot potentiella förlustrisker i dagliga rutiner och händelser. Med fokus på ordning och reda samt möjliga proaktiva åtgärder, håller alla delar av verksamheten sina risker på en acceptabel nivå.

När funktionsansvariga chefer utfärdar interna instruktioner är operativa risker en viktig del, och då beaktas ändamålsenligheten i arbets- och ansvarsfördelning, kontrollstruktur i rutiner samt informations- och rapportsystem. Regler och rutiner utvärderas årligen och den interna kontrollen av rutiner och affärsflöden dokumenteras. Dessutom genomför chefen för varje arbetsenhet årligen säkerhetsgenomgångar med sin personal, inkluderande intern kontroll, informationssäkerhet, banksekretess och övriga säkerhetsåtgärder.

Utöver ansvaret för operativa risker hos respektive chef finns särskilt ansvariga för informations- säkerhet och koncernsäkerhet med rapporteringskyldighet direkt till VD.

Hantering av operativa risker sker i affärsverksamheten, riskkontrollen och internrevisionen.

Ansvaret för hantering av operativa risker är fördelat mellan affärsverksamhet, lokal koordinator för operativ risk, lokal riskkontroll och central riskkontroll.

Affärsverksamheten ansvarar för löpande identifiering och hantering av risker samt för genomförande av proaktiva åtgärder.

På regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och enheter utanför bankens hemmamarknader finns lokala koordinatörer för operativ risk. Dessa koordinatörer ansvarar för att befintliga metoder och rutiner för hantering av operativa risker används i affärsverksamheten. Dessutom

ansvarar de för uppföljning av affärsverksamheten vidtar och fullföljer lämpliga proaktiva åtgärder.

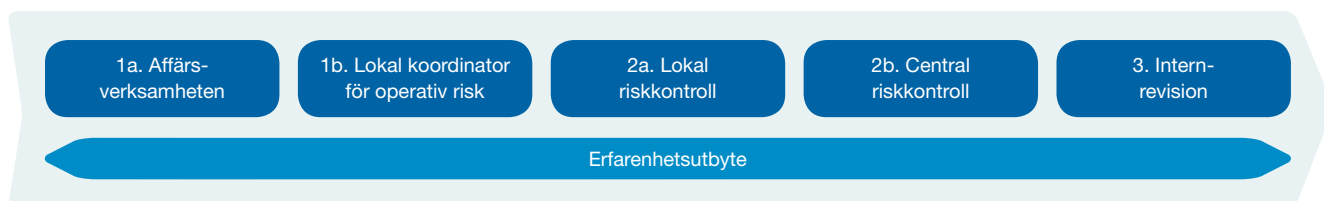
På regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och enheter utanför bankens hemmamarknader finns också lokala riskkontroller som kontrollerar att hanteringen av operativ risk utförs på korrekt sätt. Detta sker genom regelbunden kvalitetssäkring och utvärdering.

Centrala riskkontrollen har det övergripande ansvaret för de metoder och rutiner som används vid identifiering, styrning, kontroll och rapportering av operativa risker samt för uppföljning på koncernnivå. För att uppnå och behålla god kvalitet i denna hantering har den centrala riskkontrollen ett nära och löpande samarbete med lokal koordinator för operativ risk och de lokala riskkontrollerna. Centrala riskkontrollen ansvarar också för analys och rapportering av koncernens operativa risker till ledning och styrelse.

Som ett stöd för löpande identifiering, bedömning och hantering av operativa risker har banken ett rapporterings- och ärendehanteringssystem för incidenter och en självutvärderingsrutin.

Alla anställda i hela koncernen ska samla fakta om incidenter med förlust överstigande 25 000 kronor som deras enhet drabbas av. För att ytterligare främja enhetens proaktiva riskarbete uppmantras alla anställda att även samla fakta om incidenter som vållar mindre förluster eller ingen skada alls.

Hantering av operativ risk i Handelsbanken

Rapporterade incidenter granskas och kategoriseras löpande av den lokala koordinatör för operativ risk. Banken kategoriserar operativ risk efter Basels sju händelsetyper:

- brister i handläggning och processer
- avbrott/störning i verksamhet/system
- kunder, produkter och affärspraxis
- extern brottslighet
- skada på materiella tillgångar
- anställningsförhållanden och arbetsmiljö
- interna bedrägerier.

I arbetet ingår också uppföljning av proaktiva åtgärder i samarbete med drabbade avdelningar och kontor. Även lokal compliance har tillgång till och kan bevaka rapporterade incidenter inom respektive del av affärsverksamheten. Lokal riskkontroll gör en årlig utvärdering av rutinen. Den centrala riskkontrollen gör därefter en aggregerad utvärdering på koncernnivå.

OPRA Riskanalys är en självutvärderingsrutin för att dokumentera och bedöma operativa risker som kan få konsekvenser för banken. Den utförs minst en gång om året på alla enheter. Ansvar för utförandet ligger hos respektive chef på alla regionbanker, huvudavdelningar, dotterbolag och utländska enheter utanför bankens hemmamarknader. Den lokala koordinatör för operativ risk ger stöd vid planering och genomförande. Enheter med en mer komplex verksamhet delar upp självutvärderingen i flera övningar. Vanligtvis deltar fem till åtta erfarna medarbetare som tillsammans har en god överblick över enhetens verksamhet och risker. Syftet är att bedöma konsekvens och sannolikhet för en händelse. Konsekvensbedömningen omfattar både ekonomisk förlust och förlorat anseende. Viktig input är bland annat fakta och

statistik från rapporterade incidenter under det gångna året, samt händelser som drabbat andra delar av koncernen eller andra banker och företag. Självutvärderingen utmärker i en åtgärdsplan som anger vilka risker som ska reduceras, hur detta ska ske, vem som är ansvarig samt tidsramar för åtgärder. Åtgärdsplanen är ett arbetsunderlag som följs upp regelbundet under året av affärsverksamheten med stöd av den lokala koordinatör för operativ risk. Lokala riskkontrollen tar del av utförd OPRA inklusive åtgärdsplan för utvärdering av rutinen. Centrala riskkontrollen ger löpande stöd till koordinatörer för operativ risk vid planering, genomförande och uppföljning samt gör en årlig aggregerad bedömning av utvärderingarna från alla lokala riskkontroller.

Banken är noggrann i hanteringen av nya produkter och tjänster samt större förändringar av befintliga produkter och tjänster. Varje affärsområde, dotterbolag och regionbank med produktansvar hanterar nya produkter i enlighet med centrala riktlinjer. Detta innefattar en beslutsordning för hur nya produkter får introduceras. Dessutom sker alltid en riskanalys under ledning av den lokala riskkontrollen före en produktlansering. I analysen beaktas riskerna för banken och för kunden, inklusive operativa risker. Den centrala riskkontrollen informeras om analysresultatet och involveras i komplicerade fall, samt när så är motiverat.

För att hantera allvarliga störningar finns kris- och kontinuitetsplaner på plats i alla delar av koncernen. Krisplanering hjälper krisstaben att snabbt, organiserat och systematiskt starta sitt arbete med att ta sig an en krisituation och dess effekter. Det finns en central krisstab på koncernnivå samt en lokal krisstab inom varje

regionbank, dotterbolag och utländsk enhet utanför bankens hemmamarknader, samt inom Centrala dataavdelningen och Handelsbanken Capital Markets.

Centrala krisstaben är en permanent stab sammansatt av ett antal nyckelpersoner i eller nära bankledningen. Centrala krisstabens uppgift är att fungera som sammanhållande krisstab vid större kriser i koncernen, stödja den eller de lokala krisstaber som arbetar med en akut kris samt fungera som krisstab för centrala huvudavdelningar. Kontinuitetsplanering syftar till att vidta förberedande åtgärder för att lindra följdverkningar av en allvarlig störning i affärsverksamheten. Lokal riskkontroll gör en årlig utvärdering av rutinen. Centrala riskkontrollen gör därefter en aggregerad utvärdering på koncernnivå.

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risker. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämd faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkten under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Det totala kapitalkravet för operativa risker för hela Handelsbankens koncern uppgick vid utgången av 2014 till 4 439 miljoner kronor (4 246).

Risker i ersättningssystemet

Handelsbankens ersättningssystem syftar till att öka bankens konkurrenskraft och bidra till en bättre lönsamhet genom att attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare. Ett felaktigt utformat ersättningssystem riskerar att leda till ett agerande som står i strid med bankens långsiktiga mål och stimulera ett oönskat risktagande, och därigenom påverka företagets finansiella ställning i negativ riktning. För att säkerställa att Handelsbanken har ett väl utformat ersättningssystem, hanteras risker i ersättningssystemet som en separat risk som följer samma ansvarsfördelning som andra typer av risker.

Ersättningsrisk utgörs av risken för förlust eller annan skada som uppkommer till följd av ersättningssystemet.

Handelsbankens lönepolitik syftar till att bankens konkurrenskraft och lönsamhet ska utvecklas positivt och att banken kan attrahera, behålla och utveckla kompetenta medarbetare samt säkerställa en väl fungerande kompetensutveckling och chefsförsörjning. En god, långsiktig lönsamhets- och produktivitetsutveckling i banken skapar förutsättningar för en stabil och positiv löneutveckling för bankens medarbetare.

Ersättning för utfört arbete fastställs individuellt för varje medarbetare och utgår i form av fast kontant lön, sedvanliga löneförmåner och avsättningar till pension. Lönesättningen i Handelsbanken sker lokalt. Lönen fastställs i lönesamtal mellan medarbetaren och dennes chef. Denna ordning har tillämpats med stor framgång under många år och innebär att chefer på alla nivåer regelbundet deltar i löneprocesser och tar ansvar för bankens lönepolitik och den egna enhetens personalkostnadsutveckling. Lönen baseras på i förväg definierade lönegrundade faktorer: arbetets art och svårighetsgrad, kompetens, prestationsförmåga och uppnådda arbetsresultat, ledarskap för de som har utvecklingsansvar för medarbetare, utbud och efterfrågan på marknaden samt uppgiften som bärare av bankens kultur.

Handelsbanken har låg tolerans för ersättningsrisker och eftersträvar aktivt att hålla dessa risker på en låg nivå. Det sker bland annat genom att endast i ytterst begränsad omfattning använda rörlig ersättning och enbart inom områden där detta är marknadspraxis och nödvändigt för att uppnå målen för enhetens

verksamhet. I de fall rörlig ersättning förekommer är den föremål för uppskjuten utbetalning. Bankens principer för ersättningar till anställda har legat fast under lång tid. Principerna för bankens ersättningssystem fastställs i ersättningspolicyen som beslutas av styrelsen. Mer detaljerade tillämpningsföreskrifter beslutas av verkställande direktören. Ansvaret för att identifiera och hantera ersättningsrisker vilar på varje ansvarig chef i verksamheten och sker enligt interna policydokument, riktlinjer och instruktioner. Lokal riskkontroll följer löpande upp att ersättningssystemet tillämpas på avsett sätt. Bankens centrala riskkontroll ansvarar för att analysera riskerna med ersättningspolicyen och ersättningssystemet inför att ersättningspolicyen årligen behandlas och beslutas av styrelsen. I rapporten analyseras bland annat incitamentsstruktur, balans mellan fast och rörlig ersättning, regler om uppskjutande samt effekter på kapitalbasen. Centrala riskkontrollen utvärderar dessutom ersättningssystemets tillämpning. Utifrån denna riskanalys och utvärdering bedöms om ersättningssystemet är utformat på ett sätt som skulle kunna hota bankens finansiella ställning. Ansvaret omfattar även att säkerställa att riskkostnader i ersättningssammanhang beräknas på ett korrekt sätt.

Bedömningen är att Handelsbankens ersättningspolicy och ersättningssystem genererar låga risker och främjar en sund och effektiv riskhantering, motverkar ett överdrivet risktagande, harmoniserar med bankens låga risktolerans samt stöder bankens långsiktiga intressen. Ersättningssystemet är utformat så att det inte finns någon risk för att bankens kapitalbas riskerar att urholkas på grund av tvingande utbetalning av rörlig ersättning. Utrymme finns att nedsätta rörlig ersättning helt eller delvis – vilket gäller såväl avsättning till rörlig ersättning som ej utbetald uppskjuten rörlig ersättning.

För mer detaljerad information och statistik om bankens ersättningssystem, se bolagsstyrningsrapport och not K8 i årsredovisningen.

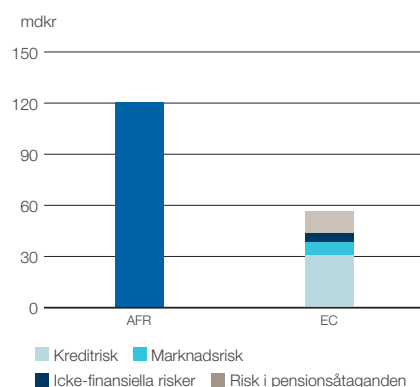
Ekonomiskt kapital

Handelsbanken är väl kapitaliserad i förhållande till de samlade riskerna. Koncernens samlade värden överstiger med bred marginal de värden som skulle kunna förloras vid en för koncernen extremt ogynnsam händelse.

Handelsbankens modell för beräkning av ekonomiskt kapital fångar i ett mått koncernens samlade risker och anger det kapital som med en mycket hög sannolikhet ska täcka oväntade förluster eller värdeminskningar.

Centrala riskkontrollen har ansvaret för att bedriva en heltäckande bevakning av koncernens olika risker. Ett instrument i den bevakningen är bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). EC-modellen utgör även grunden för bankens bedömning av internt kapitalbehov. Denna bedömning syftar till att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillräckligt med kapital i förhållande till koncernens samtliga risker. Koncernperspektivet innebär att det ekonomiska kapitalet även innefattar risker i försäkringsrörelsen och risker i bankens pensionsåtaganden.

Sammanställning av AFR och EC inklusive diversifiering, 31 december 2014

Beräkningen av EC görs med ett års tidshorisont och en konfidensnivå som speglar en acceptabel risknivå och önskad rating. Styrelsen har beslutat att beräkningen av ekonomiskt kapital ska göras på 99,97 procent konfidensnivå, vilket fångar en för banken extremt ogynnsam händelse. EC utgör skillnaden mellan utfallet under ett genomsnittligt år – med positivt resultat och god värdeutveckling av bankens tillgångar – och utfallet vid 99,97 procents konfidensnivå.

I sammanräkningen av EC beaktas diversifieringseffekter mellan de olika riskslagen. Kapitalbehovet för samtliga risker är således lägre än summan av det ekonomiska kapitalet för varje individuell risk för sig, eftersom riskerna delvis är oberoende av varandra.

Det kapital och andra finansiella resurser som utgör en buffert som kan absorbera negativa utfall benämns tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). AFR är Handelsbankens eget kapital med tillägg av andra finansiella värden i och utanför balansräkningen som är tillgängliga för att täcka förluster med ett års tidshorisont.

Koncernen arbetar med ett aktieägarperspektiv på risk- och kapitalsituationen. Genom modellen för ekonomiskt kapital erhålls en samlad bild av koncernen som ger förutsättningar för att optimera risk- och kapitalsituationen utifrån aktieägarens perspektiv. Utfallet från beräkningarna spelar en viktig roll i den interna styrningen av banken och när nya affärer eller strukturförändringar övervägs.

Kreditrisken är beräknad med hjälp av en simulering av utfall avseende fallissemang för koncernens samtliga motparter och exponeringar.

Marknadsriskerna består av risken i handelslagerklassificerade tillgångar, ränterisk i bankverksamheten, marknadsrisker i försäkringsrörelsen och av risken för värdeförluster i egna aktieinnehav.

Risken i pensionsåtagandena består i huvudsak av risken för att de värden som finns inom ramen för trygghandet av bankens pensionsåtaganden ska minska. Huvuddelen av pensionsåtagandena finns i Sverige och tryggas där i en pensionsstiftelse och försäkras i en tjänstepensionskassa.

De icke-finansiella riskerna består av operativ risk, affärsrisk, fastighetsrisk och försäkringsrisk. Affärsrisken är relaterad till oväntade resultatförändringar inom respektive affärsområde som kan uppstå. Exempelvis uppstår detta då efterfrågan eller konkurrensen förändras på ett oväntat sätt, med minskade volymer och pressade marginaler som följd. Fastighetsrisken fångar risken att de fastigheter som banken äger faller i värde.

EC uppgick vid årsskiftet till 57 miljarder kronor (61), där kreditriskerna står för huvuddelen av den totala risken. Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC ska överstiga 120 procent. Kvoten var vid årsskiftet 214 procent (197), vilket visar att banken är väl kapitaliserad i förhållande till sina totala risker. Finansinspektionen har inom ramen för sin samlade kapitalbedömning av banken kommit till samma slutsats.

Den redovisade risk- och kapitalsituationen är en ögonblicksbild, även om det i riskberäkningarna ingår säkerhetsmarginaler för variationer i konjunkturen. För en slutlig bedömning av koncernens kapitalbehov måste också hänsyn tas till den stress- och scenarioanalys som genomförs inom ramen för bankens kapitalplanering.

Kapitalplanering

I det fall Handelsbanken skulle råka ut för allvarliga förluster trots den låga risktoleransen håller banken ett kapital som ska säkerställa bankens fortlevnad även efter oförutsedda extrema händelser. Kapitalplaneringen baseras på bedömningar av kapitaliseringen utifrån legala kapitalkrav, tillsammans med beräkningar för ekonomiskt kapital och stresstester. Stresstester är en viktig del i bankens arbete med att identifiera hot och så tidigt som möjligt förbereda nödvändiga åtgärder för att säkerställa en tillfredställande kapitalisering i alla lägen.

Handelsbankens kapitalplanering syftar till att säkerställa att koncernen vid varje tidpunkt har tillgängliga finansiella resurser och att kapitalet har en optimal sammansättning.

Avdelningen för kapitalplanering ansvarar för bedömningen av bankens samlade kapitalbehov. Kapitalbehovet är en funktion av koncernens risker, förväntade utveckling, regelverk och måttal, Handelsbankens modell för ekonomiskt kapital samt stresstester. Bankens kapitalbehov rapporteras veckovis till CFO och till VD och minst kvartalsvis till styrelsen.

Som en del av den proaktiva kapitalplaneringen finns en beredskaps- och handlingsplan med konkreta åtgärder som kan vidtas om banken behöver förbättra sin kapitalposition. Syftet med beredskaps- och handlingsplaneringen är att säkerställa att det finns ett varningssystem som upptäcker potentiella hot i ett tidigt skede och att koncernen är förberedd att skyndsamt kunna genomföra åtgärder, om så måste ske. Årligen upprättas en långsiktig kapitalplan som syftar till att ge en övergripande bild av koncernens nuvarande kapitalposition, en prognos över den förväntade kapitalutvecklingen och utfallet i olika scenarier. Dessa scenarier är utformade så att de väsentligt avviker från den förväntade utvecklingen och harmonierar således med koncernens låga risktolerans. Kapitalplanen innehåller också förslag på hur kapitalpositionen ska kunna behållas på en tillfredsställande nivå i ett starkt negativt omvärldsscenario, både utifrån ett reglerings- och aktieägarperspektiv.

Kapitalplaneringen är uppdelad i ett kortsiktigt och ett medellångt till långsiktigt prognosarbete. Den del av kapitalplaneringen som utgörs av kortsiktiga prognoser på upp till två år är främst inriktad på att bedöma rådande resultatutveckling och utveckling av kapitalkravet. Prognosarbetet är nödvändigt för att

löpande kunna anpassa kapitalbasens storlek och sammansättning.

Kapitalplanering görs genom en löpande analys av volym-, risk- och resultatutveckling samt genom bevakning av händelser som kan påverka kapitalbehov och kapitalmängd. Det kortsiktiga prognosarbetet omfattar alla delkomponenter som utgör koncernens kapitalbas. I detta arbete ingår också att i ett kortsiktigt perspektiv utföra olika känslighetsanalyser av den förväntade utvecklingen av kapitalkravet och kapitalbasen för att vid behov vara beredd att påverka kapitalbasens storlek och sammansättning genom till exempel marknadsoperationer.

Resultatet av den kortsiktiga analysen utgör grunden för de eventuella kapitaloperationer som genomförs, och resultatet rapporteras löpande till CFO och VD samt vid behov till styrelsen. Analysen utgår från ett försiktigt grundscenario med beslutspunkter i närtid om hur den befintliga intjäningsförmågan klarar av att bära olika volymförändringar, och vilka effekter som uppkommer av potentiella kapitaloperationer.

Den del av kapitalplaneringen som utgörs av medellånga till långsiktiga prognoser syftar till att säkerställa dels att de lagstadgade kapitalkraven uppfylls, dels att koncernens AFR vid varje tidpunkt med marginal täcker alla risker beräknade enligt modellen för ekonomiskt kapital.

Syftet är att prognostisera den förväntade utvecklingen och bedöma huruvida bankens motståndskraft är tillfredställande i olika scenarier. Planeringsperioden är minst fem år och beaktar utvecklingen i hela koncernen.

Även i detta prognosarbete utförs scenario- och stresstester kontinuerligt. Basen för kapitalprognosen är ett grundscenario som ges av den förväntade utvecklingen under de kommande fem åren beträffande resultat, volymtillväxt, finansiella antaganden, som exempelvis kreditförluster, samt utveckling på aktie-, fastighets- och räntemarknaden. Grundscenariot ställs sedan mot utfallen i ett antal konjunktur- och kris-scenarier. Stressscenarierna har fastställts efter analys av de historiska sambanden mellan olika makroekonomiska variablers påverkan på de finansiella marknaderna och har valts

utifrån de scenarier som kan förväntas påverka Handelsbanken mest negativt.

Resultatet av den interna kapitalutvärderingen rapporteras kvartalsvis till styrelsen.

Kärnprimärkapitalrelationen uppgick vid utgången av 2014 till 20,4 procent. Kvoten mellan AFR och EC uppgick till 214 procent vid samma tidpunkt. Således överstiger AFR det bedömda interna kapitalbehovet (EC) med mycket god marginal.

Bankens starka position framhävs ytterligare av resultatet av de olika framåtblickande stressscenarier som utförs, vilket visar på att Handelsbankens långsiktiga kapitalisering är mycket stabil ur ett ekonomiskt och legalt perspektiv.

Koncernens måltal för regleringsmässigt kapital

Målen för bankens kapitalisering fastställs löpande av styrelsen. En hörnsten i den interna kapitalbedömningen av den regleringsmässiga kapitalpositionen är stress- och scenarioanalyser av bankens situation både i det långa och i det korta perspektivet. De scenarier som används grundas i första hand på bankens interna risktolerans samt på krav som kommer direkt av regelverket eller andra myndighetskrav. Utöver den interna bedömningen av kapitalbehovet har Finansinspektionen i samband med införandet av det nya kapitaltäckningsregelverket kommunicerat att svenska bankers måttal, oaktat bankernas interna beräkningar, inte får understiga det av Finansinspektionen framräknade samlade kapitalbehovet. Banken har beaktat detta vid fastställandet av måttalen för den regleringsmässiga kapitaliseringen.

Styrelsen har beslutat att Kärnprimärkapitalrelationen, som är det mest relevanta måttet för styrningen av banken enligt nuvarande regler, under normala förhållanden ska uppgå till mellan 1 och 3 procentenheter över det av Finansinspektionen kommunicerade samlade kapitalbehovet. Övriga kapitaldelar (primärkapitalrelation och total kapitalrelation) ska minst uppgå till 1 procentenhet högre värde än det samlade kapitalbehovet som Finansinspektionen har kommunicerat för dessa delar.

Kapitalbas och kapitalkrav

Banken har som mål att upprätthålla en betryggande kapitalnivå som väl överstiger de minimikrav som lagen föreskriver.

KAPITALBASEN

I bankens årsredovisning ges en beskrivning av kapitalbasens sammansättning för konsoliderad situation, de villkor som gäller för olika delar av kapitalbasen samt de avdrag som gjorts från olika poster.

För bankens riskhantering är det viktigt att

såväl koncernen som den regleringsmässiga konsolideringen riskmässigt kan ses som en enhet. För att risker ska kunna hanteras effektivt i koncernen kan kapital behöva omfördelas mellan de olika företagen i koncernen. Banken har generellt sett möjlighet att omfördela kapital mellan koncernens bolag inom ramen för de

begränsningar som följer av lagstiftning, till exempel avseende kapitaltäckningskrav och bolagsrättsliga begränsningar. Banken ser i övrigt inga materiella eller rättsliga hinder för en snabb överföring av medel ur kapitalbasen eller återbetalning av skulder mellan moderbolaget och dess dotterföretag.

Balansräkning	2014		2013	
	Konsoliderad situation	Koncern	Konsoliderad situation	Koncern
mkr				
TILLGÅNGAR				
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	454 532	454 532	338 788	334 794
Övrig utlåning till centralbanker	51 047	51 047	35 160	35 160
Belåningsbara statsskuldförbindelser	74 367	78 219	53 790	57 451
Utlåning till övriga kreditinstitut	71 445	70 339	63 972	62 898
Utlåning till allmänheten	1 808 036	1 807 836	1 696 489	1 696 339
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring	70	70	96	96
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	59 652	63 725	58 943	64 125
<i>varav räntebärande instrument klassificerade som tillgängliga för försäljning (bokfört värde)</i>	2 322	2 322	902	902
<i>varav räntebärande instrument klassificerade som tillgängliga för försäljning, ackumulerad värdeförändring</i>	-124	-228	-293	-293
Aktier och andelar	44 995	46 546	47 268	48 595
<i>varav aktier klassificerade som tillgängliga för försäljning (bokfört värde)</i>	8 367	8 367	5 725	5 725
<i>varav aktier klassificerade som tillgängliga för försäljning, ackumulerad värdeförändring</i>	1 614	1 614	1 369	1 369
Andelar i intresseföretag	6 655	286	6 479	272
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	3 024	94 763	4 112	80 930
Derivatinstrument	116 135	116 124	69 959	69 961
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	5 331	5 331	0	0
Återförsäkringstillgångar	0	6	0	4
Immateriella tillgångar	8 055	8 132	8 229	7 835
Fastigheter och inventarier	2 239	2 239	2 646	2 205
Aktuella skattefordringar	115	115	360	405
Uppskjutna skattefordringar	389	389	277	269
<i>varav relaterade till kassaflödessäkringar</i>	0	0	420	420
<i>varav relaterade till räntebärande instrument klassificerade som tillgängliga för försäljning</i>	43	43	54	54
Pensionstillgångar	0	0	1 747	1 733
Tillgångar som innehas för försäljning	0	1 196	0	1 247
Övriga tillgångar	14 135	14 321	17 151	13 262
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	6 688	6 791	7 182	7 140
Summa tillgångar	2 721 579	2 816 676	2 412 648	2 484 721

Balansräkning	2014		2013	
	Konsoliderad situation	Koncern	Konsoliderad situation	Koncern
mkr				
SKULDER OCH EGET KAPITAL				
Skulder till kreditinstitut	208 018	200 074	186 609	171 624
In- och upplåning från allmänheten	1 012 258	1 022 267	814 319	825 205
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	3 125	94 864	4 160	80 977
Emitterade värdepapper	1 212 613	1 212 613	1 150 641	1 150 641
Derivatinstrument	62 878	62 878	61 532	61 529
<i>varav kassafödessäkringar</i>	0	0	1 518	1 518
Korta positioner	20 648	20 648	22 845	22 845
Försäkringsskulder	0	663	0	622
Aktuella skatteskulder	906	957	827	831
Uppskjutna skatteskulder	9 164	9 209	7 378	7 413
<i>varav relaterade till kassafödessäkringar</i>	1 504	1 504	0	0
<i>varav relaterade till aktier klassificerade som tillgängliga för försäljning</i>	155	155	152	152
Avsättningar	0	0	235	141
Pensionskulder	1 460	1 480	0	0
Skulder hänförliga till tillgångar som innehas för försäljning	0	580	0	539
Övriga skulder	14 366	14 578	13 225	13 189
Upplypna kostnader och förutbetalda intäkter	18 536	18 681	21 926	21 861
Efterställda skulder	30 289	30 289	15 965	15 965
<i>varav primärkapitallån</i>	8 043	8 043	10 602	10 602
<i>varav lån med återstående löptid > 5 år</i>	17 163	17 163	2 990	2 990
<i>varav lån med återstående löptid < 5 år</i>	2 323	2 323	2 230	2 230
<i>varav övriga lån</i>	2 643	2 643	0	0
Summa skulder	2 594 469	2 689 849	2 299 662	2 373 382
Minoritetsintresse	3	3	602	2
Aktiekapital	2 956	2 956	2 956	2 956
<i>Innehav egna aktier</i>	0	0	0	0
Överkursfond	3 203	3 203	2 843	2 843
<i>varav eget kapital från sammansatta finansiella instrument</i>	1 045	1 045	0	0
Andra reserver	12 271	12 220	1 906	1 837
Balanserad vinst	94 227	93 262	91 064	89 406
Årets resultat (aktieägarnas)	14 450	15 183	13 615	14 295
Summa eget kapital	127 110	126 827	112 986	111 339
Summa skulder och eget kapital	2 721 579	2 816 676	2 412 648	2 484 721

Kapitalbas under övergångsperioden	Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordningen (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013		2013 enligt CRR
	mkr	2014	
Kärnprimärkapital: instrument och reserver			
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	5 741		5 799
<i>varav aktiekapital</i>	5 593		5 579
<i>varav konvertibler</i>	148	148	220
Ej utdelade vinstmedel	94 227		91 064
Ackumulerat annat totalresultat (och andra reserver, för att inkludera orealiserade vinster och förluster enligt tillämpliga redovisningsstandarder)	12 271		1 906
Reserveringar för allmänna risker i bankrörelse			
Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.3 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från kärnprimärkapitalet			
Kapitaltillskott från den offentliga sektorn för vilka äldre regler får tillämpas till den 1 januari 2018			
Minoritetsintressen (tillåtet belopp i konsoliderat kärnprimärkapital)			
Delårsresultat netto efter avdrag för förutsebara kostnader och utdelningar som har verifierats av personer som har en oberoende ställning	3 326		3 130
Kärnprimärkapital före lagstiftningsjusteringar	115 565		101 899
Kärnprimärkapital: lagstiftningsjusteringar			
Ytterligare värdejusteringar (negativt belopp)	-1		-67
Immateriella tillgångar (netto efter minskning för tillhörande skatteskulder) (negativt belopp) [ej relevant i EU-förordningen]	-8 123		-7 835
Uppskjutna skattefordringar som är beroende av framtida lönsamhet, utom sådana som uppstår till följd av temporära skillnader (netto efter minskning för tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)			
Reserver i verkligt värde relaterade till vinster eller förluster på kassafödessäkringar	-5 331		1 518
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	-2 103		-1 986
Eventuell ökning i eget kapital till följd av värdepapperiserade tillgångar (negativt belopp)			
Vinster eller förluster på skulder som värderas till verkligt värde och som beror på ändringar av institutets egen kreditstatus			
Förmånsbestämda pensionsplaner (negativt belopp)			
Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna kärnprimärkapitalinstrument (negativt belopp)	-466		0
Innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn med vilka institutet har ett korsvist ägande som är avsett att på konstlad väg öka institutets kapitalbas (negativt belopp)			
Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			
Institutets direkta, indirekta och syntetiska innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp) [ej relevant i EU-förordningen]			
Exponeringsbelopp för följande poster som är kvalificerade för en riskvikt på 1 250% när institutet väljer alternativet med avdrag			-491
<i>varav kvalificerade innehav utanför den finansiella sektorn (negativt belopp)</i>			
<i>varav värdepapperiseringspositioner (negativt belopp)</i>			
<i>varav transaktioner utan samtidig motprestatoin (negativt belopp)</i>			
Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter minskning av tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)			
Belopp som överskrider tröskelvärdet på 15% (negativt belopp)			
<i>varav institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn när institutet har en väsentlig investering i de enheterna</i>			
[ej relevant i EU-förordningen]			
<i>varav uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader</i>			
Förluster för innevarande räkenskapsår (negativt belopp)			
Förutsebara skatter som är relaterade till kärnprimärkapitalposter (negativt belopp)			
Lagstiftningsjusteringar som tillämpats på kärnprimärkapital med avseende på belopp som omfattas av behandling som föreskrivs i lagstiftningen före kapitaltäckningsförordningen			
Lagstiftningsjusteringar som avser orealiserade vinster och förluster i enlighet med artiklarna 467 och 468	-1 457		
<i>varav filter för orealiserad vinst, aktier klassificerade som tillgängliga för försäljning</i>	-1 457		
Belopp som ska dras av från eller läggas till kärnprimärkapital med avseende på ytterligare filter och avdrag som krävs enligt bestämmelserna före kapitaltäckningsförordningen			
Avdrag från kvalificerade primärkapitaltillskott som överskrider institutets primärkapitaltillskott (negativt belopp)			
Sammanlagda lagstiftningsjusteringar av kärnprimärkapital	-17 480		-8 861
Kärnprimärkapital	98 084		93 038

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

Kapitalbas under övergångsperioden	Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordningen (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013		2013 enligt CRR
mkr	2014		
Primärkapitaltillskott: instrument			
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder			10 602
<i>varav klassificerade som eget kapital enligt tillämpliga redovisningsstandarder</i>			
<i>varav klassificerade som skulder enligt tillämpliga redovisningsstandarder</i>			10 602
Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.4 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från primärkapitaltillskottet	8 043	8 043	
Kapitaltillskott från den offentliga sektorn för vilka äldre regler får tillämpas till den 1 januari 2018			
Kvalificerade primärkapital som ingår i konsoliderat primärkapitaltillskott (inbegripet minoritetsintressen som inte tas med i rad 5) som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part <i>varav instrument som utfärdats av dotterföretag och som omfattas av utfasning</i>			
Primärkapitaltillskott före lagstiftningsjusteringar	8 043		10 602
Primärkapitaltillskott: lagstiftningsjusteringar			
Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna primärkapitaltillskottsinstrument (negativt belopp)			
Innehav av primärkapitaltillskottsinstrument i enheter i den finansiella sektorn med vilka institutet har ett korsvist ägande som är avsett att på konstlad väg öka institutets kapitalbas (negativt belopp)			
Direkta och indirekta innehav av primärkapitaltillskottsinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			
Institutets direkta och indirekta innehav av primärkapitaltillskottsinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			
Lagstiftningsjusteringar som tillämpats på primärkapitaltillskott med avseende på belopp som omfattas av behandling som föreskrivs i lagstiftningen före kapitaltäckningsförordningen och övergångsbehandling som omfattas av utfasning i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 (dvs restvärde enligt kapitaltäckningsförordningen)			
Restvärden som dras av från primärkapitaltillskott med avseende på avdrag från kärnprimärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 472 i förordning (EU) nr 575/2013 <i>varav poster ska redovisas rad för rad, t ex väsentliga delårsförluster netto, immateriella tillgångar, underskott i avsättningar i förhållande till förväntade förluster osv</i>			
Restvärden som dras av från primärkapitaltillskott med avseende på avdrag från supplementärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 475 i förordning (EU) nr 575/2013 <i>varav poster ska redovisas rad för rad, t ex korsvist ägande av supplementärkapitalinstrument, direkta innehav av icke-väsentliga investeringar i kapitalet hos andra enheter i den finansiella sektorn osv</i>			
Belopp som ska dras av från eller läggas till primärkapitaltillskott med avseende på ytterligare filter och avdrag som krävs enligt bestämmelserna före kapitaltäckningsförordningen			
Avdrag från kvalificerade supplementärkapital som överskrider institutets supplementärkapital (negativt belopp)			
Summa lagstiftningsjusteringar av primärkapitaltillskott	0		0
Primärkapitaltillskott	8 043		10 602
Primärkapital (primärkapital = kärnprimärkapital + primärkapitaltillskott)	106 127		103 640
Supplementärkapital: instrument och avsättningar			
Kapitalinstrument och tillhörande överkursfonder	17 860	697	3 882
Belopp för kvalificerade poster som avses i artikel 484.5 och tillhörande överkursfonder som omfattas av utfasning från supplementärkapitalet			
Kapitaltillskott från den offentliga sektorn för vilka äldre regler får tillämpas till den 1 januari 2018			
Kvalificerade kapitalbasinstrument som ingår i konsoliderat supplementärkapital (inbegripet minoritetsintressen och primärkapitaltillskottsinstrument som inte tas med i raderna 5 eller 34) som utfärdats av dotterföretag och innehas av tredje part <i>varav instrument som utfärdats av dotterbolag och som omfattas av utfasning</i>			
Kreditriskjusteringar			
Supplementärkapital före lagstiftningsjusteringar	17 860		3 882

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

Kapitalbas under övergångsperioden	Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordningen (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013		2013 enligt CRR
	mkr	2014	
Supplementärkapital: lagstiftningsjusteringar			
Ett instituts direkta och indirekta innehav av egna supplementärkapitalinstrument och efterställda lån (negativt belopp)			
Innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn med vilka institutet har ett korsvist ägande som är avsett att på konstlad väg öka institutets kapitalbas (negativt belopp)			
Direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp över tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)			
<i>varav nya innehav som inte omfattas av övergångsarrangemang</i>			
<i>varav innehav som fanns före den 1 januari 2013 och som omfattas av övergångsarrangemang</i>			
Institutets direkta och indirekta innehav av supplementärkapitalinstrument och efterställda lån i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (netto efter godtagbara korta positioner) (negativt belopp)		-1 129	-1 129
Lagstiftningsjusteringar som tillämpats på supplementärkapital med avseende på belopp som omfattas av behandling som föreskrivs i lagstiftningen före kapitaltäckningsförordningen och övergångsbehandling som omfattas av utfasning i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 (dvs restvärde enligt kapitaltäckningsförordningen)			
Restvärden som dras av från supplementärkapital med avseende på avdrag från kärnprimärkapital under övergångsperioden i enlighet med artikel 472 i förordning (EU) nr 575/2013			
<i>varav poster ska redovisas rad för rad, t ex väsentliga delårsförluster netto, immateriella tillgångar, underskott i avsättningar i förhållande till förväntade förluster osv</i>			
Restvärden som dras av från supplementärkapital med avseende på avdrag från primärkapitaltillskott under övergångsperioden i enlighet med artikel 475 i förordning (EU) nr 575/2013			
<i>varav poster ska redovisas rad för rad, t ex korsvist ägande av primärkapitaltillskottsinstrument, direkta innehav av icke-väsentliga investeringar i kapitalet hos andra enheter i den finansiella sektorn osv</i>			
Belopp som ska dras av från eller läggas till supplementärkapital med avseende på ytterligare filter och avdrag som krävs enligt de bestämmelser som tillämpades före kapitaltäckningsförordningen			
Summa lagstiftningsjusteringar av supplementärkapital		-1 129	-1 129
Supplementärkapital		16 731	2 753
Totalt kapital (totalt kapital = primärkapital + supplementärkapital)		122 858	106 392
Riskvägda tillgångar med avseende på belopp som omfattas av behandling som föreskrivs i de bestämmelser som tillämpades före kapitaltäckningsförordningen och övergångsbehandling som omfattas av utfasning i enlighet med förordning (EU) nr 575/2013 (dvs restvärde enligt kapitaltäckningsförordningen)		480 388	492 785
<i>varav kapitaltillskott till försäkringsbolag inom koncernen som inte dragits av från kärnprimärkapital (restvärden enligt förordning (EU) nr 575/2013)</i>		15 633	
<i>varav uppskjutna skattefordringar som inte dragits av från kärnprimärkapital (restvärden enligt förordning (EU) nr 575/2013)</i>		332	
Poster som inte dragits av från supplementärkapitalinstrument (restvärden enligt förordning (EU) nr 575/2013) (poster ska redovisas rad för rad, t ex indirekta innehav av egna supplementärkapitalinstrument, innehav av icke-väsentliga investeringar i kapital hos andra enheter i den finansiella sektorn, indirekta innehav av väsentliga investeringar i kapital hos andra enheter i den finansiella sektorn osv)			
Totala riskvägda tillgångar		480 388	492 785
Kapitalrelationer och buffertar			
Kärnprimärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)		20,4	18,9
Primärkapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)		22,1	21,0
Totalt kapital (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)		25,6	21,6
Institutsspecifika buffertkrav (krav på kärnprimärkapital i enlighet med artikel 92.1 a plus krav på kapitalkonserveringsbuffert och kontracyklisk kapitalbuffert, plus systemriskbuffert, plus buffert för systemviktiga institut (buffert för globala systemviktiga institut eller andra systemviktiga institut) uttryckt som en procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)		2,5	0,0
<i>varav krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>		2,5	0,0
<i>varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert</i>		0,0	0,0
<i>varav krav på systemriskbuffert</i>		0,0	0,0
<i>varav buffert för globalt systemviktigt institut eller för annat systemviktigt institut</i>		0,0	0,0
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert (som procentandel av det riskvägda exponeringsbeloppet)		15,9	18,9
[ej relevant i EU-förordningen]			
[ej relevant i EU-förordningen]			
[ej relevant i EU-förordningen]			

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

Kapitalbas under övergångsperioden	Belopp som omfattas av bestämmelser om behandling som tillämpades före förordningen (EU) nr 575/2013 eller föreskrivet restvärde enligt förordningen (EU) nr 575/2013		2013 enligt CRR
mkr	2014		
Kapitalrelationer och buffertar			
Direkta och indirekta innehav av kapital i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet inte har någon väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner)			
Institutets direkta och indirekta innehav av kärnprimärkapitalinstrument i enheter i den finansiella sektorn i vilka institutet har en väsentlig investering (belopp under tröskelvärdet på 10%, netto efter godtagbara korta positioner)		72	
[ej relevant i EU-förordningen]			
Uppskjutna skattefordringar som uppstår till följd av temporära skillnader (belopp under tröskelvärdet på 10%, netto efter minskning av tillhörande skatteskuld när villkoren i artikel 38.3 är uppfyllda) (negativt belopp)		-133	
Tak som ska tillämpas på inkludering av avsättningar i supplementärkapital			
Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av schablonmetoden (före tillämpningen av taket)			
Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt schablonmetoden			
Kreditriskjusteringar som inkluderas i supplementärkapitalet med avseende på exponeringar som omfattas av internmetoden (före tillämpningen av taket)			
Tak för inkludering av kreditriskjusteringar i supplementärkapitalet enligt internmetoden			
Kapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang (får endast tillämpas mellan den 1 januari 2013 och den 1 januari 2022)			
Nuvarande tak för kärnprimärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang		232	
Belopp som utesluts från kärnprimärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)		0	
Nuvarande tak för primärkapitaltillskottsinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang		9 780	
Belopp som utesluts från primärkapitaltillskott på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)		0	
Nuvarande tak för supplementärkapitalinstrument som omfattas av utfasningsarrangemang		5 926	
Belopp som utesluts från supplementärkapital på grund av tak (överskjutande belopp över taket efter inlösen och förfallodagar)		0	

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

Förändring kapitalbas mkr	2014 Q4	2013 Q4
Kärnprimärkapital – ingående balans	93 039	87 207
Periodens vinst	14 450	13 789
Utdelning	-11 124	-10 485
Konverteringar	-58	506
Minoritetsintressen	0	30
Uppskjuten skatt	75	3
Kapitaltillskott utanför konsoliderad situation	0	-2 209
Positioner i värdepapperisering	491	2
Goodwill och immateriella tillgångar	174	-831
Prisjusteringar för positioner värderade till verkligt värde	66	13
Egna aktier (innehav)	-466	0
IRK-avdrag	-117	100
Poster som påverkat via övrigt totalresultat		
<i>AFS aktier</i>	-1 460	0
<i>AFS ränta</i>	39	0
<i>Pensioner (IAS 19)</i>	-2 102	1 079
<i>Valutakurspåverkan</i>	3 341	599
<i>Nettoinvesteringssäkringar</i>	1 995	2
Övrigt	-259	3 234
Kärnprimärkapital – utgående balans	98 084	93 039
Övrigt primärkapital – ingående balans	10 602	12 226
<i>Primärkapitaltillskott</i>		
Emissioner		
Förfall	-2 897	-986
Valutakurspåverkan	341	-123
Konverteringar	-3	-515
Övrigt primärkapital – utgående balans	8 043	10 602
Totalt primärkapital	106 127	103 641
Supplementärkapital - ingående balans	2 753	1 070
<i>Supplementärkapitalinstrument</i>		
Emissioner		
Förfall	14 174	-3 062
Valutakurspåverkan	0	-30
Löptidsjustering	-195	-432
<i>Andra justeringar</i>		
Övrigt inklusive regleringsmässiga justeringar		5 207
Supplementärkapital – utgående balans	16 731	2 753
Total kapitalbas	122 858	106 394

De viktigaste delarna i kärnprimärkapitalinstrument		
Emittent	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB
Unik identifieringskod (t ex identifieringskod från Cusip, Isin eller Bloomberg för privata placeringar)	SE0000193120	SE0000152084
Reglerade lag(ar) för instrument	Svensk rätt	Svensk rätt
<i>Rättslig behandling</i>		
Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Kärnprimärkapital	Kärnprimärkapital
Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Kärnprimärkapital	Kärnprimärkapital
Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå
Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Aktiekapital, serie A	Aktiekapital, serie B
Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	mkr 4 562	mkr 86
Instrumentets nominella belopp	mkr 2 901	mkr 55
Emissionspris	mkr 4 562	mkr 86
Inlösenpris	N/A	N/A
Redovisningsklassificering	Eget kapital	Eget kapital
Ursprungligt emissionsdatum	1871	1990
Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt
Ursprunglig förfallodag	N/A	N/A
Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	N/A	N/A
Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	N/A	N/A
Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	N/A	N/A
<i>Kuponger/utdelningar</i>		
Fast eller rörlig utdelning/kupon	N/A	N/A
Kuponränta och eventuellt tillhörande index	N/A	N/A
Förekomst av utdelningsstopp	N/A	N/A
Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	N/A	N/A
Helt skönsmässigt, delvis skönsmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	N/A	N/A
Förekomst av step-up eller annat incitament för återinlösen	Nej	Nej
Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt
Om konvertibla, konverteringstrigger(s)	N/A	N/A
Om konvertibla, helt eller delvis	N/A	N/A
Om konvertibla, omräkningskurs	N/A	N/A
Om konvertibla, obligatorisk eller frivillig konvertering	N/A	N/A
Om konvertibla, ange typ av instrument som konvertering görs till	N/A	N/A
Om konvertibla, ange emittent för det instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A
Nedskrivningsdelar	Nej	Nej
Om nedskrivning, nedskrivningstrigger(s)	N/A	N/A
Om nedskrivning, fullständig eller delvis	N/A	N/A
Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	N/A	N/A
Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskrivningsmekanismen	N/A	N/A
Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Lägst, närmast högre är primärkapitaltillskott	Lägst, närmast högre är primärkapitaltillskott
Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej
Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	N/A	N/A

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

De viktigaste delarna i primärkapitalinstrument				
Emittent	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB
Unik identifieringskod (t ex identifieringskod från Cusip, Isin eller Bloomberg för privata placeringar)	XS0238196942	W8975#AA3	SE0002450601	XS0406264092
Reglerade lag(ar) för instrument	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt	Svensk rätt	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt
<i>Rättslig behandling</i>				
Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravsförordningen	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
Bestämmelser enligt kapitalkravsförordningen efter övergångsperioden	Ej godtagbart	Ej godtagbart	Ej godtagbart	Supplementärkapital
Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå
Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott	Primärkapitaltillskott
Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	mkr 4 712	mkr 977	mkr 6	mkr 2 347
Instrumentets nominella belopp	mEUR 500	mJPY 15 000	mkr 6	mkr 2 350
Emissionspris	100%	100%	100%	100%
Inlösenpris	100%	100%	100%	100%
Redovisningsklassificering	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde
Ursprungligt emissionsdatum	2005-12-16	2005-12-20	2008-06-12	2008-12-19
Eviga eller tidsbestämda	Evigt	Evigt	Evigt	Evigt
Ursprunglig förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag	Ingen förfallodag
Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Ja
Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2015-12-16	2015-12-20	2013-05-21	2019-03-19
Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	Inlösenbart vid varje påföljande räntebetaldningsdag efter första inlösendatum	2020-12-25, 2035-12-20 därefter vid varje räntebetaldningsdag	Inlösenbart löpande med 40 dagars karenstid	Inlösenbart vid varje påföljande räntebetaldningsdag efter första inlösendatum
<i>Kuponger/utdelningar</i>				
Fast eller rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast till rörligt	Rörlig	Fast
Kupongränta och eventuellt tillhörande index	4,19%	4,10%	1,56%	11%
Förekomst av utdelningsstopp	Ja	Ja	Ja	Ja
Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt
Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt	Delvis skönmässigt
Förekomst av step-up eller annat incitament för återinlösen	Ja	Ja	Ja	Ja
Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Konvertibelt	Ej konvertibelt
Om konvertibla, konverteringstrigger(s)	N/A	N/A	Helt skönmässigt	N/A
Om konvertibla, helt eller delvis	N/A	N/A	Helt eller delvis	N/A
Om konvertibla, omräkningskurs	N/A	N/A	187,56 kr per aktie	N/A
Om konvertibla, obligatorisk eller frivillig konvertering	N/A	N/A	Frivilligt	N/A
Om konvertibla, ange typ av instrument som konvertering görs till	N/A	N/A	Aktiekapital, serie A	N/A
Om konvertibla, ange emittent för det instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	Svenska Handelsbanken AB	N/A
Nedskrivningsdelar	Ja	Ja	Ja	Ja
Om nedskrivning, nedskrivningstrigger(s)	Brott mot kapitalkrav	Brott mot kapitalkrav	Förväntat brott mot kapitalkrav	Förväntat brott mot kapitalkrav
Om nedskrivning, fullständig eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis	Helt eller delvis
Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	Tillfällig	Tillfällig	Tillfällig	Tillfällig
Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskrivningsmekanismen	Fullt diskretionär	Fullt diskretionär	Fullt diskretionär	Fullt diskretionär
Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Efterställt alla instrument utom aktier, närmast högre är förlagslån	Efterställt alla instrument utom aktier, närmast högre är förlagslån	Efterställt alla instrument utom aktier, närmast högre är förlagslån	Efterställt alla instrument utom aktier, närmast högre är förlagslån
Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Ja	Ja	Ja	Ja
Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	Step-up samt utdelningsstopp	Step-up samt utdelningsstopp	Step-up samt utdelningsstopp	Step-up samt utdelningsstopp

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

De viktigaste delarna i supplementärkapitalinstrument				
Emittent	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB	Svenska Handelsbanken AB
Unik identifieringskod (t ex identifieringskod från Cusip, Isin eller Bloomberg för privata placeringar)	XS1014674227	XS0842167719	XS0842167552	SE0003961713
Reglerade lag(ar) för instrument	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt	Huvudsakligen engelsk rätt, Svensk insolvensrätt	Svensk rätt
<i>Rättslig behandling</i>				
Övergångsbestämmelser enligt kapitalkravförordningen	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
Bestämmelser enligt kapitalkravförordningen efter övergångsperioden	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital	Supplementärkapital
Godtagbara på individuell/grupp (undergruppsnivå)/individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå	Individuell och grupp (undergrupps)nivå
Instrumenttyp (typer ska specificeras av varje jurisdiktion)	Förlagslån	Förlagslån	Förlagslån	Konvertibelt förlagslån
Belopp som redovisas i lagstadgat kapital (valutan i miljoner, enligt senaste rapporteringsdatum)	mkr 14 174	mkr 1 740	mkr 1 250	mkr 697
Instrumentets nominella belopp	mEUR 1 500	mkr 1 750	mkr 1 250	mkr 2 513
Emissionspris	100%	100%	100%	100%
Inlösenpris	100%	100%	100%	100%
Redovisningsklassificering	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde	Skuld – upplupet anskaffningsvärde
Ursprungligt emissionsdatum	2014-01-15	2012-10-12	2012-10-12	2011-06-01
Eviga eller tidsbestämda	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Tidsbestämt	Evigt
Ursprunglig förfallodag	2024-01-15	2022-10-12	2022-10-12	Ingen förfallodag
Emittentens inlösenrätt omfattas av krav på förhandstillstånd från tillsynsmyndigheten	Ja	Ja	Ja	Nej
Valfritt inlösendatum, villkorade inlösendatum och inlösenbelopp	2019-01-15	2017-10-12	2017-10-12	2016-07-01
Efterföljande inlösendatum, i förekommande fall	Inlösenbart vid varje påföljande räntebetalningsdag efter första inlösendatum	Inlösenbart vid varje påföljande räntebetalningsdag efter första inlösendatum	Inlösenbart vid varje påföljande räntebetalningsdag efter första inlösendatum	Inlösenbart löpande med 40 dagars karenstid
<i>Kuponger/utdelningar</i>				
Fast eller rörlig utdelning/kupong	Fast	Fast	Rörlig	Rörlig
Kupongränta och eventuellt tillhörande index	2,66%	4,47%	3,37%	1,49%
Förekomst av utdelningsstopp	Nej	Nej	Nej	Nej
Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om tidpunkt)	Tvingande	Tvingande	Tvingande	Delvis skönmässigt
Helt skönmässigt, delvis skönmässigt eller obligatoriskt (i fråga om belopp)	Tvingande	Tvingande	Tvingande	Delvis skönmässigt
Förekomst av step-up eller annat incitament för återinlösen	Nej	Nej	Nej	Nej
Icke-kumulativa eller kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa	Icke-kumulativa
Konvertibla eller icke-konvertibla	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Ej konvertibelt	Konvertibelt
Om konvertibla, konverteringstrigger(s)	N/A	N/A	N/A	Helt skönmässigt
Om konvertibla, helt eller delvis	N/A	N/A	N/A	Delvis
Om konvertibla, omräkningskurs	N/A	N/A	N/A	224,52 kr per aktie
Om konvertibla, obligatorisk eller frivillig konvertering	N/A	N/A	N/A	Frivillig
Om konvertibla, ange typ av instrument som konvertering görs till	N/A	N/A	N/A	Aktiekapital, serie A
Om konvertibla, ange emittent för det instrument som konverteringen görs till	N/A	N/A	N/A	Svenska Handelsbanken AB
Nedskrivningsdelar	Nej	Nej	Nej	Ja
Om nedskrivning, nedskrivningstrigger(s)	N/A	N/A	N/A	Förväntat brott mot kapitalkrav
Om nedskrivning, fullständig eller delvis	N/A	N/A	N/A	Helt eller delvis
Om nedskrivning, permanent eller tillfällig	N/A	N/A	N/A	Tillfällig
Om nedskrivningen är tillfällig, beskriv uppskrivningsmekanismen	N/A	N/A	N/A	Fullt diskretionär
Position i prioriteringshierarkin för likvidation (ange typ av instrument som är direkt högre i rangordningen)	Efterställt all senior utlåning	Efterställt all senior utlåning	Efterställt all senior utlåning	Efterställt alla instrument utom aktier, närmast högre är förlagslån
Delar från övergångsperioden som inte uppfyller kraven	Nej	Nej	Nej	Nej
Om ja, ange vilka delar som inte uppfyller kraven	N/A	N/A	N/A	N/A

Uppställning i enlighet med kraven i Genomförandeförordningen (EU) nr 1423/2013.

KAPITALKRAVET

Kapitalkravet för kreditrisker beräknas genom att ett riskvägt exponeringsbelopp beräknas för samtliga exponeringar som ingår i den regel-mässiga konsolideringen. Det riskvägda expo-neringsbeloppet beräknas för kreditrisker dels med internmetoden med respektive utan egna skattningar av LGD och KF, dels med scha-blonmetoden. Handelsbanken använder även schablonmetoden för beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker och operativa risker.

Det sammanlagda kapitalkravet och dess olika beståndsdelar framgår av vidstående tabell.

KAPITALTÄCKNING FÖR DET FINANSIELLA KONGLOMERATET

Institut och försäkringsbolag som ingår i ett finansiellt konglomerat ska ha en kapitalbas som är tillräckligt stor för att uppfylla konglomera-tets kapitalkrav. Kapitalbasen för det finansiella konglomeratet har beräknats med hjälp av en kombination av sammanläggnings- och avräk-ningsmetoden och konsolideringsmetoden. Det innebär att kapitalbasen för konsoliderad situation har lagts samman med kapitalbasen för Handelsbanken Liv AB:s försäkringsgrupp. För att beräkna kravet för konglomeratet har på motsvarande sätt kapitalkravet för konsolide-rad situation adderats med solvenskravet för försäkringsgruppen.

Kapitalkrav mkr	2014	2013
Kreditrisk enligt schablonmetoden	5 575	4 225
Kreditrisk enligt internmetoden	26 944	28 015
Marknadsrisker	939	770
Kreditvärderingsjusteringsrisk (CVA)	534	-
Operativ risk	4 439	4 246
Summa kapitalkrav	38 431	37 256
Justering enligt Basel I-golv	51 975	44 039
Kapitalkrav, Basel I-golv	90 406	81 295
Total kapitalbas ¹ , Basel I-golv	124 961	100 406

¹ För 2013 motsvarar total kapitalbas för Basel I-golv det regleringsmässiga kravet. Den täcker därmed både golvet och det vanliga kapitalkravet.

Kapitalkrav marknadsrisker mkr	2014	2013
Positionsrisk i handelslagret	927	756
Ränterisk	908	745
<i>varav generell risk</i>	566	493
<i>varav specifik risk</i>	338	252
<i>varav positioner i värdepappersiseringsinstrument</i>	0	1
<i>varav icke-deltarisk¹</i>	4	-
Aktiekursrisk	19	11
<i>varav generell risk</i>	3	3
<i>varav specifik risk</i>	7	6
<i>varav fonder</i>	1	2
<i>varav icke-deltarisk¹</i>	8	-
Valutakursrisk	-	-
<i>varav icke-deltarisk¹</i>	-	-
Råvarurisk	8	14
<i>varav icke-deltarisk¹</i>	0	-
Avvecklingsrisk	4	0
Totalt kapitalkrav för marknadsrisker	939	770

¹ Icke-deltarisker inkluderades i kapitalkravet i samband med att CRR trädde ikraft den 1 januari 2014.

Kapitaltäckningsanalys	2014	2013
Kärnprimärkapitalrelation, CRR, %	20,4	18,9
Primärkapitalrelation, CRR, %	22,1	21,0
Total kapitalrelation, CRR, %	25,6	21,6
Risikexponeringsbelopp, CRR, mkr	480 388	492 785
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv, %	138,0	124,0
Institutspecifika buffertkrav, %	2,5	-
<i>varav krav på kapitalkonservationsbuffert, %</i>	2,5	-
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert, % ¹	15,9	-

¹ Tillgängligt kärnprimärkapital efter avdrag för den del som behövs för att banken ska uppfylla samtliga minimikrav. Historiska relationstal avseende nyckeltalen enligt CRR/CRD IV för 2013 är uppskattningar baserade på bankens tolkning av regelverket vid rapporteringstillfället och under antagandet om full implementering.

Kapitaltäckning finansiella konglomeratet mkr	2014	2013
Kapitalbas efter avdrag och justeringar	129 412	107 365
Kapitalkrav	91 322	82 180
Överskott	38 090	25 185

BRUTTOSOLIDITET

I tabellen redovisas bruttosoliditetsgraden och dess ingående komponenter som detta kapitalmätt definierats enligt CRD IV. Vilken nivå på bruttosoliditetskravet som ska gälla, och om det ska utgöra ett bindande kapitalkrav eller inte, är ännu inte beslutat. Baselkommittén har indikerat 3 procent som en möjlig nivå. Finansinspektionen har framfört att detta skulle kunna vara en lämplig nivå men att det skulle kunna vara lämpligt att beräkna kvoten på kärnprimärkapitalet istället för primärkapitalet. Handelsbanken anser att bruttosoliditetsgraden är ett olämpligt mått att använda för kapitalkrav, eftersom det medför höga kapitalkrav för tillgångar med låg risk, vilket gynnar banker med hög risk i sin balansräkning och ger banker med låg risk anledning att göra sig av med lågriskstillgångar. För att illustrera detta anges hur Handelsbankens bruttosoliditetsgrad skulle se ut om Handelsbanken inte höll en stor volym överskottslikviditet i form av riskfria centralbanksplaceringar, samt om Handelsbanken skulle välja att värdepapperisera de bolån som placerats i poolen för säkerställda obligationer.

Handelsbankens bruttosoliditetsgrad uppgår till 3,7 procent (4,0). Minskningen är hänförlig till ökade centralbanksplaceringar. Bruttosoliditetsgraden efter avdrag för centralbanksplaceringar är oförändrat 4,6 procent. För en mer utförlig diskussion om nackdelarna med bindande bruttosoliditetskrav hänvisas till Handelsbankens publikationer Samhällsekonomiska konsekvenser av att införa en "leverage ratio" för banker (2010), Riskvägda kapitalkrav – fungerar de? (2014) samt 2013 års rapport Risk- och kapitalhantering – information enligt pelare 3, vilka alla finns tillgängliga under www.handelsbanken.se/ir.

Bruttosoliditetsgrad mkr	2014
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	2 816 676
Avdrag för tillgångar som inte ingår i konsoliderad situation	-95 097
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering – derivat	-43 931
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering – repor och värdepapperslån	3 312
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)	457 641
Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen efter tillämpning av konverteringsfaktorer	-284 089
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen netto	173 552
Ytterligare justeringar	-18 489
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på	
Kärnprimärkapital	98 084
Primärkapital	106 127
Bruttosoliditetsgrad	
Bruttosoliditetsgrad beräknat på kärnprimärkapital	3,5%
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	3,7%
Memo: Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital efter potentiella tillgångsreducerande åtgärder	
Bruttosoliditetsgrad efter avdrag för placeringar på centralbanker	4,6%
Bruttosoliditetsgrad efter värdepapperisering av bolån i poolen för säkerställda obligationer	5,5%
Bruttosoliditetsgrad efter båda dessa åtgärder	7,5%

Konsoliderad situation

Företag som ingår i konsoliderad situation	Ägarandel %	Org nummer	Säte
Handelsbanken AB (publ)¹		502007-7862	Stockholm
KONCERNFÖRETAG			
Handelsbanken Finans AB¹	100	556053-0841	Stockholm
Kredit-Inkasso AB	100	556069-3185	Stockholm
Handelsbanken Rahoitus Oy	100	0112308-8	Helsingfors
Kreditt-Inkasso AS	100	955074203	Fredrikstad
Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co., Ltd	100	310101717882194	Shanghai
Stadshypotek AB¹	100	556459-6715	Stockholm
Svenska Intecknings Garanti AB Sigab (inaktiv)	100	556432-7285	Stockholm
Handelsbanken Fondbolagsförvaltning AB	100	556070-0683	Stockholm
Handelsbanken Fonder AB	100	556418-8851	Stockholm
Handelsinvest Investeringsförvaltning A/S	100	12930879	Köpenhamn
Handelsbanken Fondbolag Ab	100	1105019-3	Helsingfors
Handelsbanken Kapitalförvaltning AS	100	973194860	Oslo
Xact Kapitalförvaltning AB	100	556997-8140	Stockholm
AB Handel och Industri	100	556013-5336	Stockholm
Heartwood Wealth Management Limited	100	04132340	London
Heartwood Nominees Limited (inaktiv)	100	2299877	London
Heartwood Second Nominees Limited (inaktiv)	100	3193458	London
Private Office Limited (inaktiv)	100	4332528	London
Övriga dotterbolag			
Ejendomsselskabet af 1. maj 2009 A/S	100	59173812	Hillerød
Forva AS	100	945812141	Oslo
Lejontrappan AB (inaktiv)	100	556481-1551	Göteborg
Handelsbanken Markets Securities, Inc ¹	100	11-3257438	New York
Handelsbanken Mezzanine Management AB (inaktiv)	100	556679-2668	Stockholm
Handelsbanken Mezzanine Fond 1 KB (inaktiv)	100	969710-3126	Stockholm
Lokalbolig A/S	67,5	78488018	Hillerød
Rådstuplass 4 AS	100	910508423	Bergen
SIL (Nominees) Limited (inaktiv)	100	1932320	London
Svenska Property Nominees Limited (inaktiv)	100	2308524	London
Lila stugan i Stockholm AB (inaktiv)	100	556993-9084	Stockholm
Bruna stugan i Stockholm (inaktiv)	100	556993-2311	Stockholm
Blå stugan i Stockholm (inaktiv)	100	556993-9357	Stockholm
Svenska Handelsbanken Representações (Brasil) Ltda	99,9	15.367.073/0001-93	São Paulo
Dotterbolag till Handelsbanken Liv Försäkrings AB			
Handelsbanken Fastigheter AB	100	556873-0021	Stockholm
INTRESSEFÖRETAG			
Bankomatcentralen AB	21,89	556197-2265	Stockholm
BDB Bankernas Depå AB	20	556695-3567	Stockholm
BGC Holding AB	25,38	556607-0933	Stockholm
Bankgirocentralen BGC AB	100	556047-3521	Stockholm
Devise Business Transactions Sweden AB	100	556564-5404	Stockholm
Finansiell ID-teknik BID AB	28,3	556630-4928	Stockholm
Upplysningscentralen UC AB	24,48	556137-5113	Stockholm
UC Ekonomipublikationer AB	100	556613-0042	Stockholm
UC Ljungquist Information AB	100	556576-7133	Stockholm
UC allabolag AB	51	556730-7367	Stockholm
Bankomat AB	20	556817-9716	Stockholm
Getswish AB	20	556913-7382	Stockholm

¹ Kreditinstitut.

Företag som inte ingår i konsoliderad situation

		Org.nummer	Säte
Handelsbanken Liv Försäkring AB (koncernen exkl Handelsbanken Fastigheter AB)	100	516401-8284	Stockholm
Svenska Re S.A.	100	RCS Lux B-32053	Luxemburg
Handelsbanken Skadeförsäkrings AB	100	516401-6767	Stockholm
Flisekompaniet Holding AS	47	992999136	Oslo
Dyson Group plc	44,5	163096	Sheffield
Plastal Industri AB	100	556532-8845	Göteborg
EFN Ekonomikanalen AB	100	556930-1608	Stockholm
SHB Liv Försäkringsaktiebolag	100	2478149-7	Helsingfors
Svenska RKA International Insurance Services AB (inaktiv)	100	556324-2964	Stockholm

Definitioner och förklaringar

ANDEL OSÄKER FORDRAN

Osäkra fordringar netto i förhållande till total utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker). Osäkra fordringar redovisas utan avdrag för de säkerheter som finns för att säkerställa fordran.

EL

Expected loss är det samma som förväntat förlustbelopp, det vill säga $PD \times LGD \times \text{exponeringsbelopp}$.

EXPONERING

Med exponering avses de totala exponeringarna i och utanför balansräkningen.

EXPONERINGSBELOPP

Exponeringsbelopp är det belopp som ska kapitaltäckas. Beloppet beräknas inklusive räntor och avgifter. Off balance-belopp omräknas med konverteringsfaktor (KF). För derivat beräknas exponeringsbelopp som positivt MTM (market-to-market, ersättningskostnad) plus värdeförändringsrisk (det vill säga nominellt belopp multiplicerat med uppräkningsfaktor). Även i det tidigare regelverket (FFFS 2007:1) användes benämningen exponeringsbelopp. I Handelsbankens Pelare 3-rapporter 2007–2013 har i vissa fall även den engelska förkortningen EAD (Exposure At Default) använts.

EXPONERINGSVÄRDE

Exponeringsvärde är detsamma som exponeringsbelopp. I schablonregelverket i CRR benämns den exponering som ska kapitaltäckas med begreppet exponeringsvärde.

FALLISSEMANG

En exponering mot en viss motpart anses fallerad om något av följande kriterier är uppfyllt:

- Institutet bedömer att det är sannolikt att motparten inte kommer att kunna fullgöra sina åtaganden gentemot institutet utan att institutet måste realisera en eventuell säkerhet eller vidta liknande åtgärder.
- Motparten är mer än 90 dagar sen med en betalning som avser annat än ett oväsentligt belopp.

"HAIRCUT"

En procentsats med vilken en finansiell tillgångs marknadsvärde reduceras för att ta hänsyn till risken för kursförändringar vid beräkning av kapitalkrav, marginaler samt säkerheter.

INTERNMETOD

Internmetod för beräkning av kapitalkrav för kreditrisk motsvarar det som i tidigare regelverk (2007:1) och Pelare 3-rapporter benämndes metod baserad på intern riskklassificering (IRK-metoden). Det finns två varianter av internmetod. Den enklare varianten, tidigare kallad grundmetoden, benämns i CRR och i denna rapport internmetod utan egna skattningar av LGD och KF och den mer avancerade metoden, tidigare kallad avancerad metod, benämns i dag internmetod med egna skattningar av LGD och KF.

IRK

Intern riskklassificering.

ITRAXX

ITRAXX Financials är ett index över CDS-spreadar för de 25 största obligationsemittenterna inom bank- och försäkringssektorn i Europa och beskriver den genomsnittliga premie som en investerare kräver för att acceptera kreditrisk på bolagen.

KAPITALBAS/TOTALT KAPITAL

Kapitalbasen består av summan av primärkapital och supplementärt kapital.

KAPITALKRAV

Lagstadgat kapitalkrav innebär att institut som lyder under CRR skall ha en kärnprimärkapitalrelation på minst 4,5%, en primärkapitalrelation på minst 6% och en total kapitalrelation på minst 8%. Detta innebär att kapitalbasen för respektive relation måste uppgå till den angivna procentandelen av riskexponeringsbeloppet. För definitioner av respektive kapitalbasbelopp se Kärnprimärkapital, Primärkapital och Totalt kapital. Kapitalbasen är vid denna beräkning reducerad med nettot av EL minus Reserveringar.

KF

Konverteringsfaktor. Den faktor som används vid beräkning av exponeringsbelopp för outnyttjade checkkrediter, kreditlöften, garantier och andra åtaganden utanför balansräkningen.

KREDITFÖRLUSTNIVÅ

Kreditförluster och värdeförändringar på övertagen egendom i förhållande till utlåning till allmänheten och kreditinstitut (exklusive banker) vid årets början samt övertagen egendom och kreditgarantier.

KREDITRISKEXPONERING

Den exponering som kapitaltäckas enligt CRR.

KREDITRISKSKYDD

Riskreducerande faktorer/åtgärder, exempelvis pant i fastighet.

KREDITVÄRDERINGSJUSTERINGSRISK (CVA)

Kreditvärderingsjusteringsrisk förkortas CVA (Credit Valuation Adjustment) och mäter risken att marknadsvärdet på ett derivat minskar beroende på att kreditvärdigheten hos motparten försämras. Kreditvärderingsjustering är en komponent i regelverket för värdering av derivat. Justeringen i värdet baseras på motpartens kreditvärdighet. En exponering mot en motpart med sämre kreditvärdighet ska ha ett lägre bokfört värde än motsvarande exponering mot en motpart med bättre kreditvärdighet. Kreditrisk i detta sammanhang innebär att om en given motparts kreditvärdighet försämras så minskar omedelbart värdet i balansräkningen på alla derivattransaktioner med positivt marknadsvärde mot denna motpart och därmed minskar bankens eget kapital. För att ta höjd för denna risk i kapitaltäckningen har kreditvärderingsjusteringsrisk införts som en del av kapitaltäckningsregelverket.

KÄRNPRIMÄRKAPITAL

Kärnprimärkapital är en delkomponent av kapitalbasen och består i huvudsak av eget kapital. Avdrag görs för bland annat upparbetad utdelning, goodwill och andra immateriella tillgångar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

KÄRNPRIMÄRKAPITALRELATION

Kärnprimärkapital i relation till riskvägda tillgångar.

KÄRNPRIMÄRKAPITAL TILLGÄNGLIGT FÖR ATT TÄCKA BUFFERTKRAV

Kärnprimärkapitalrelation efter avdrag för den del av kärnprimärkapitalet som krävs för att uppfylla samtliga formella kapitalkrav.

LCR

Liquidity Coverage Ratio. Baselkommitténs förslag till kortsiktigt stressmått av likviditet. Baselkommitténs definition skiljer sig från Finansinspektionens definition.

LGD

Loss Given Default är detsamma som den andel av en exponering som banken i genomsnitt förlorar vid ett fallissemang.

LTV

Loan To Value är detsamma som belåningsgrad.

M

M är detsamma som Maturity. Avser den löptid som används vid beräkning av riskvägt exponeringsbelopp för exponeringar mot företag och institut enligt internmetod. Vid beräkning enligt internmetod utan egna skattningar av LGD och KF är M 2,5 år, förutom för repor eller värdepappers- eller råvarulån då den är 0,5 år. Vid beräkning enligt internmetod med egna skattningar av LGD och KF sätts M till exponeringens kontrakterade löptid, med ett golv på 1 år och ett tak på 5 år, förutom för vissa derivattransaktioner som har ett golv på 10 dagar och vissa repor eller värdepappers- eller råvarulån som har ett golv på 5 dagar.

OSÄKER FORDRAN

Fordringar klassificeras som osäkra om kontrakterade kassaflöden sannolikt inte kommer att fullföljas. Varje fordran som ger upphov till specifik reservering ingår i osäkra fordringar med sitt fulla belopp även om delar täcks av säkerheter.

OTC-DERIVAT

Over-The-Counter Derivat är det samma som oclearade skräddarsydda derivat.

PD

Probability of default är detsamma som sannolikheten för att en kredittagare går i default inom ett år. PD 0,2 procent innebär till exempel att två kredittagare av 1 000 väntas falla inom ett år.

PRIMÄRKAPITAL

Kärnprimärkapital inklusive primärkapitaltillskott För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49

PRIMÄRKAPITALRELATION

Primärt kapital i förhållande till riskvägda tillgångar.

PRIMÄRKAPITALTILLSKOTT

Primärkapitaltillskott utgörs av eviga förlagslån som uppfyller de krav som anges i förordning (EU) nr 575/2013 och därmed får räknas med i primärkapitalet.

RISKEXPONERINGSBELOPP

Riskexponeringsbelopp (Risk exposure amount, REA) är synonymt med riskvägt exponeringsbelopp och används vid aggregering av riskslag.

RISKVIKT

Mått för att beskriva hur riskfylld en exponering beräknas vara enligt kapitaltäckningsregelverket.

RISKVÄGDA TILLGÅNGAR

Summa riskexponeringsbelopp. Utgör underlag för legalt kapitalkrav.

RISKVÄGT EXPONERINGSBELOPP

Riskvägt exponeringsbelopp (Risk exposure amount, REA) är riskvikten för varje riskexponering multiplicerad med exponeringsbeloppet. Riskvikten beräknas utifrån ett antal faktorer såsom motpartens återbetalningsförmåga och skötsel, typ av produkt samt värdet av eventuella säkerheter. Begreppet används avseende kreditrisk.

SCHABLONMETOD

Metod för beräkning och rapportering av kreditrisker enligt CRR. Bygger på schabloniserade riskvikter utifrån extern rating. Schablonmetod förekommer även avseende marknadsrisk och operativ risk.

SUPPLEMENTÄRT KAPITAL

Supplementärt kapital är en delkomponent av kapitalbasen och består huvudsakligen förlagslån som uppfyller de krav som anges i förordning (EU) nr 575/2013 för att räknas med i supplementärkapitalet. För en utförligare beskrivning av kapitalbasen, se not K49 i årsredovisningen.

TOTAL KAPITALRELATION

Total kapitalbas i relation till riskvägda tillgångar.

VaR

Value at Risk. Sannolikhetsbaserat riskmått.

FINANSIELL INFORMATION

Följande rapporter kan laddas ner alternativt beställas från handelsbanken.se/ir:

- årsredovisningar
- delårsrapporter
- riskrapporter
- bolagsstyrningsrapporter
- faktaböcker
- hållbarhetsredovisningar.

FINANSIELL KALENDER 2015

4 februari	Bokslut 2014
25 mars	Årsstämma
29 april	Delårsrapport januari–mars 2015
21 juli	Delårsrapport januari–juni 2015
21 oktober	Delårsrapport januari–september 2015

